

SAN MARCOS

Maach peerdʌ haaujem Jesucristo higwia jöoi Marcoou p'ā platarr

Chi p'ātarr. Marcos chan Mateojó Jesús dāi hāba hiyāl t'ach k'ōba, hirua nem jaauamamjā t'um hich jāglucha hūrba, ni hirua hōor dauderraam nem waaujerrjā t'um hoobajim hich daúacha. Magua chi mág maach meúa traduciitarr k'ɻlnau pōd sii negöon meúa simjō t'um hich daúa hootarrjō p'ābajim, hichdēujā chi Jesús dāicha wēnarräajerr k'ɻlnag jēeu hoowi hamau jaauamamta p'ātarr haawai. Mamʌ Jerusalenpierr harr haawai tale hirua chi hoon hich daúacha Jesús hoojim. Mamʌ maagwai hagt'a chi jōoicha k'aba sii hēwan siejim. Hōrau k'īrjuawai hich k'āijā hajim haajem Jesús t'ōopääig þar hautarr hedaar hēwan hāb börrjōu hōplarrraa hi hēudee matarr (14:51-52).

Simón Pedro k'apeer hanaa (1 Pe. 5:13) Bernabé k'od hajim haajem (Col. 4:10), hich Marcos. Mag Pedro k'apeer harr haawai hirua hōrag jaau nərrarr hūrjerrta jūrr hichdēu p'ājim hanaabá. Hich mág Marcopai hīchab Juan ha t'ɻlrjeejim; hajapcharan Juan Marcos hajim hi t'ār (Hch. 12:12).

K'an jawaag hajī. Chadcha Marcoou Jesuu hiek'amatarrta jaau sim, mamʌ hñrcha hōrag jaau hig simʌn hirua nem waumatarrta dawaacha hoopí sim. Magua Marcoou hoowai Jesús chadcha hich Hēwandam Hiewaa hatarrta sii hich Haai chogk'a bēejim; mag hi chog haawai hich Jōoirau nem waupim k'ōsimpierr wawaagta bēejim. Magua chadcha hichdēu ley jaaunaa, mepeenjā hōor mor heemua dau daau hōbeerpāinaa, hamag meeurraru haadēp'ʌm haig hirua dawaata hich jua t'eeeg hōrag hoopiejeejim. Mag hirua nem waumatarr gaai hich jua t'eeeg hoopijieb mamʌ, chik'amnau hi juau t'ōotarrjā deeu hiiu p'iidʌbarm gaaita hñrcha hōrau hi jua t'eeeg hoojierram. Maguata peer libro jārrchapaím Marcoou haata jaau sim (11:1-16:18).

Juan hōor pōr choomieu Hēwandam hiek jaau nərrarr
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9; Jn. 1:19-28)

1 ¹Warrcha maach peerdʌajem hiek jawaag Jesucristo Hēwandam Hiewaa bēetarran mágta hajim haajem: ²Warr jōoingar Hēwandam hi jaaumie Isaías k'ararrag Hēwandamau hich hiek p'āpiewai hich Chaai

päijuuta jaaujim hanaabá. Pari mag hich Chaai päiju na deeum higwia hich Chaairagta magjim hanam:

“Hiewaa, mua pa na mäch hiek jaaujem päiju.

Mag wounauta pa na pa maju hee hörag pa barju jajawagmaju, t'umaam k'llnau pa hiek hürm k'ösi sii pa na naamk'iir” hajim hanam.

(Mal. 3:1)

³ “Mag woun hajappai hōor barba haajem haar siejemuata hich haar hōor barbaimaawai pa jaaumamua, ‘Ya maach Pör bēeimla sim’ ha jaaumaju, pa higwia.

Mag pa higmamua, ‘Hi bēeju nawe pāach t'āar k'iir k'augbat’ ha jaaumaju, t'āraucha k'ösi pa hiek hæk'amk'iir.”

(Is. 40:3)

Magta hajim haajem Hēwandamau hich Hiewaa, Juan higwia.

⁴ Mag chi Hēwandam Hiewaa maju na hi jaau nərrarr Juan hajim haajem, chi hōor pör choomie. Warrgarwe chi Juan higwia mag nərraju jaautarr haawaita chadcha t'um hich hagjōo höbērgmamua Juanau hōrag, “Pāach k'aibag häsie hewag k'iirjuwia, Hēwandamag chugpaapi jēeuwia, mərlag pāach pör choopibat; magbaawai Hēwandamau chadcha pāar k'aibag chugpaapäiju” ha jaaujeejim hanaabá.

⁵ Mag hirua jaau nərram hürbaawai bēejeejim haajem: Judea durram k'llan däi Jerusalén p'öbör heem k'llnra, hi hiek hūraan. Mag hamach jāglucha hūrwia, häsie hewag hamach k'aibag k'iirjuwia, meerba jaaunaa hamach pör choopibaawai, Juanau ham pör choopäimajim haajem, döjā Jordán hee.

⁶ Juan chi hōor pör choomie k'ajüan camello hēu dēnta k'a siejim haajem. Hi hāi jājemjā nemhēu dēn hajim haajem. Maagwai hirua k'oojerr, hasp'it hajim hanaabá pamiel däi. ⁷ Mag wounau hōrag jaauwai, “Mag hed gaai mə hēudee jöpcha woun hāb bēejugui” haajeejim hanam. “Ma mə k'āijā hārcha hiek t'eeg sim. Mag mə k'āijā hārcha hiek t'eeg siewaita mə chan məg chiram haig sii hi chogk'aagpajā serbiiba chiram. ⁸ Muan sii dödamaupai pāar pör choo chiram. Pari hichcha bēem hed gaai hichdēun pārag hich Hēwandam Hak'aarchata deejugui” haajeejim haajem hōrag, mag Jesús bēeju higwia.

Juanau Jesús pör chootarr

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Mag Juanau hōor pör choo nərram jaarta Jesucristo Hēwandam Hiewaa bēejiim haajem, Galilea durram p'öbör Nazaretmua. Mag hich haig pierrwai Juanau döjā Jordán hee hi pör choopäijim haajem. ¹⁰ Mag pör choowia dō heemua höbēraau hoowai, hedaujāata weeudbaadém heemua Hēwandam Hak'aarta duburjōo k'itam hi gaai jupcheeg wēwēwē hurum hoojim hanam. ¹¹ Magbarm hee

hīchab hāgt'armua hōor hiekjö, “Hiewaa, p̄lata m̄ Chaai m̄achdēu jāsehne wai chitam̄lu; p̄l gaaimuia m̄ honee chirajem” habarmjā hūrjim haajem.

Dösātau Jesúus k'ūgurju hēk'atarr
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹²Mag p̄ör choo haaipawi hi durrpabaadēm hee, hich Hēwandam Hak'araucha warp hōor chukag hee hi warrjim haajem. ¹³Mag mam mawia cuarenta días s̄iejim hanaabá, durr warp hōor chukag hee, maach k'oojem nemk'am hee. Mag hi sim haigta dösātau bēewia hirig s̄euk'abaichējim hanaabá, hi k'ūgur hawaag. Maigmua chi dösāt petarr hēudee jūrr Hēwandam chognaanauta hāgt'armua bēewia hi k'īir jāsenk'achējierram haajem.

Jesuu warrpem Galilea durr Hēwandam hiek jaaubaaderr
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴Mag k'ur Jesúus majim haajem Galilea durr, hōrag “Hēwandamau hōor t'umta hich dēnk'a haum k'ōsi sim” ha jawaan. Mag hi maawai rey Herodeeu Juan p̄l hauwi cárcel deg p̄äitarr k'ur hajim haajem. ¹⁵Mag Hēwandam hiek jawaanta marr haawai hichpai higwia jaaumamua, “Warrgurwe Hēwandamau Juan hēudee woun hāb p̄lüjü ha jaaujerr hīsta barbaichēmgu” hajim hanam. “Maagwai hīsin chad Hēwandamau t'umaam k'ālln hich dēnk'a haum k'ōsita sim. Pari magaagan pāach k'āibag hāsie hewag k'īirjunaa hiseg nām dāi tāraucha maach peerdlaejem hiekta hāk'abat” haajeejim haajem hich Jesuucha hōrag.

Dō hlāmien jayap Jesuu hich dāi t'ārp'ē harrtarr
(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶Biek hāb Jesúus t'ārrdō Galilea hanam higaau nārramua hōor numí dō hlārēu nām hooimajim haajem. Mak'ālln Simón hajim haajem hich naam Andrés hanam dāi. Hich mak'ālln dō hlāmien hajim haajem.

¹⁷Mak'āllnag Jesuu, —Hidēu pāach red plawia m̄ dāita wēttarau hajim hanam. Hich jāg pāach māg sīi dō hla gaaipai nāmjö, māg hatag jūrr m̄ hiek hōrag jaau gaaipaita nāisijugui hajim hanam hamag.

¹⁸Mag chadcha hamachig magbarm bärre hamach red plawia Jesúus dāi hēréujim haajem. ¹⁹Mag hēréubaadeeu hag hatk'ajārpai deeu hōor numí botedam hee hamach red t'ārrda sīsidam k'a nām hooimajim haajem. Mak'ālln jōoi Zebedeo chaain hajim haajem, Santiago Juan dāi. ²⁰Mak'āllnājā Jesuu hēeurrjim hanaabá hich dāi. Magbaa hamach haai Zebedeo hich p̄'idk'aaejem k'ālln dāi bote hee plawia hi dāi wētjim haajem.

Jesuu woun hāb dösāt bēnēu baarjerr monaautarr
(Lc. 4:31-37)

²¹Mag wētwi, Capernaum p̄'öbör hee barwia, juu hālijem hed haadeewai, judionaan Hēwandam hiek jaaujem hee mawia, hōrag Hēwandam hiek

jaaubaadéjim haajem, hich Jesuu. ²² Mag hirua jaaumam hūrwia, haig hōor hi hiek hūr narr k'łłn jāgderraajaa naajim haajem, hamachdēu hūrwai Jesuu jūrr Moiseeu ley p'lä plarr jawaag chi k'ap'łm k'ap'łm haajem k'łłn k'āyaujā jaau k'apcha jaaumam hūrwia. ²³ Mag Jesuu Hēwandam hiek jaau sim haig woun hāb mor hee bēn k'aigbam wai sim sīejim haajem. ²⁴ Mag wounau Jesūs hoo hat'aawai chi bēn hi mor hee simuata t'et häa hanaa hirig,

—iJesús Nazaretpierr! Hidēu maar sīi k'ajap'a sīubá hajim hanłm. Puan sīi maar höpäinta hurum. Mua pə k'ap'ł chirłmgui hajim hanłm, pə jammua hurú. Pə Hēwandam Hiewaa hāgt'armua bēetarr k'abahab, warrgurwe Hēwandamau pāiju ha jaaujerr hajim hanaabá hirig chi mepeer garmua.

²⁵ Magbaawai jūrr Jesuu chi meperagta meeuk'anaa, —K'iu habá. Pächtawarag jāg woun mor heemua höbérbaad hajim hanłm.

²⁶ Jesuu mag hiek'abaa, chi mepeer mag woun mor heemua wiwiug höbérbaadeeu, warre jēk'łt p'łp'łargräiwia, chi wounda hiek chuk płaşim hanaabá. ²⁷ Hōrau hamach daúa mag hoobaawai dauderraajaa nłm hiek'au hamach wir haigpai, “Jāga jāg wounau hiek'aawai meperaupa hi hipieraa nłma?” hanaajim haajem. ²⁸ Jesuu mag woun mor heem mepeer järvarpäim jöpchata Galilea durr hee maimua hag bigaau p'öbördam nłnlidam heem magwe k'ak'apdö jöisijim haajem.

Simón p'aauhūan Jesuu monaaupäitarr (Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Mag judionaan Hēwandam hiek jaaujem deg Jesuu hōrag Hēwandam hiek jaau sīewia höbéraau higbaadéjim haajem, Simón Andrés däi joobaajerr di haar. Mag hi mam däi hi k'apeen numí wētjim haajem. Mak'łłn, Santiago hajim haajem Juan däi. ³⁰ Mag wētwia Jesús deg pabaimeawai haiguim k'łłnau hirig jaaujem haajem, Simón p'aauhūan put hee k'łłumieuu mor mas sim. ³¹ Hichig mag jaaubaa, haar dubwia, hi jua gaai pərnnaa hāgt'aag p'iriū haujim hanaabá. Mag p'iriū hat'am bärre chi k'łłumiejā t'umbabaadeewai warag p'iidawia ham jāhogjim haajem.

K'ëubaadäm hee Jesuu hōor pöm monaaupäitarr (Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Maimua ya hedau k'ëubaadäm hee, hōrau hamach haaunaan k'amor machag k'irpierr wai narr k'łłn däi dösät bēnēu sīsidłmpa Jesús haig waibëemajim haajem. ³³ Mag warag t'um p'öbör heem k'łłn bēewia hi sim di haig puertdi higaauta daaugajärm magwe pos hap'öbaadéjim hanaabá. ³⁴ Mag, sīi k'ajap'am k'amor machag k'irpierr wai sīsidłm hich haig haubëemarr k'łłn monaaumam däi hīchab mepeenpa hōor mor hee sīsid harr jar wērpmajim haajem. Chi meepenau hi k'ap'ł naajim hanaabá, hi chadcha Hēwandam Hiewaak'a sim. Mama hich Jesuu błłrjā hamag hiek'apiba haajeejim haajem.

**Jesuu Galilea durr Hēwandum hiek jaau p'ʌlrdʌ narrarr
(Lc. 4:42-44)**

³⁵ Jesuu hichdēu mag hōor pōm monaautarr hag noram hedaraawe p'iidlaria p'öbör higaau warp'aapai hich hap majim haajem, hōor chukag hee, Hēwandumag jēwaan. ³⁶ Magbaawai Simonau tagam k'ʌlln hich k'apeen dāimua hi jär wēnlrawi hoobaimaawai ³⁷ hirig jaaujierram haajem, hōor t'umaam k'ʌllnau mag hi jär wēnlrram.

³⁸ Mamʌ magbaawai jūrr hichdēu hamag magjim hanʌm:

—Chawag dewam p'öbör dak'apaim haarta wēttarau, jūrr mamaam k'ʌllnagjā Hēwandum hiek hagjō jawaag. Warrjā mag jawaanta mʌ bēejimgui hajim hanaabá.

³⁹ Hich mag Jesuu Galilea durr hōor pʌlaidʌmpier Hēwandum hiek jaau narranaa judionaan Hēwandum hiek jaaujem degjā jaaujeejim haajem. Mag pʌrrlmu hōor mor hee mepeer k'aigbam wai sīsidʌmjjā warre dau daau höbeerpäi maajeejim hanaabá.

**Jesuu woun hāb kokobé bēnēu bar sīerr monaauplāitarr
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)**

⁴⁰ Biek hāb woun p'ie k'a dodoso sim Jesús haig bēewia hi k'irp'ee kanieu p'öbk'achēwia hirig, —Pua k'ös chirʌm k'ai, mʌg p'iedau warre mʌ gaaimua chugpaabapäi haichējim hanʌm hirig.

⁴¹⁻⁴² Magbaa Jesuu hi dau haug k'augwi hi gaai pʌrnnaa hirig, —Mua pʌ monaauplāim k'osi chirʌm. Monaaau chirsi magan hajim hanʌm hirig. ⁴³⁻⁴⁴ Magwia Jesuu hirig, Mua mʌg pʌch monaaubarm hoop hōrag jawam hajim hanʌm. Magju k'ääi nacha Jerusalén mawia Haai hi jēeujem degam p'adēg pʌch mor hoopibaimá. Maimua Moiseeu hiek p'ātarr gaai jaau simjö pʌch monaaubarm paar nemchaain ofrendak'a deebá hajim hanʌm, pʌch mʌg monak'a chirsim hōrag k'ap hamk'iir.

⁴⁵ Mamʌ Jesuu mag hich monaautarr hōrag jaaujiba harrta hich pʌrrlʌmpier jaubaadējim hanaabá. Mag gaaimua Jesús tag p'öbör hee parhooba höberju k'aba, hōor chukag chʌlita sīsijim haajem. Mamʌ magʌm hāba, mam p'öbör higaau hi sim haar durrpierram k'ʌlln hi haar baarjeejim hanaabá.

**Jesuu woun hāb k'apá jʌser k'itʌm monaautarr
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)**

2 ¹ Jesuu mag woun monaauplāitarr k'ur k'ääi k'apancha k'aba nʌm hee, p'öbör Capernaum hanʌmlag majim haajem. Mag mawia barbaimaawai sii p'öbör heem k'ʌllnau hi barbaimam k'ak'apdö jōisijim hanaabá. ² Mag hamachdēu hi deg pabaichēm k'aug hat'aawai haig bēe t'ʌnlmu hōor pōm pos sii puertdi higaau magwe p'eu t'ʌnlisijim hanʌm. Jesuu mag pos t'ʌnlam

k'llnag Hēwandam hiek jaau sīejim haajem. ³ Mag nām hee hōor jayapam k'llnau woun hāb k'apá jaser k'itlmta pa bllrk'am gaai jiir haibējierram haajem. ⁴ Mag haibēewi Jesús sim haar mag woun wai dubaag hēk'a naajim haajem; pari mag puertdi higaau hōor p'ēu t'ānlam k'urau pōd hierrag wai dubju k'aba haawai, hāgt'aa dihēu hār waaidatk'awia, chi Jesús sim hārla dihēu magar hauwi, chi pa bllrk'am gaai jāgadau jālk'anaa mag chi k'apá jaser k'itlmt heeg jiir burrpāijierram hanaabá, Jesús sim haigcha, hamach haaunaan monaaupl̄iju k'ap'la narr haawai. ⁵ Jesuu hamau mag k'ūrju nāmjā k'ap'la sierr haawai chi k'apá jaser k'itlml̄gta, —Pa pekau t'um ya mua chugpaabarpāimgui hajim hanām.

⁶ Mamā mag hiek'abarm hūrwia Hēwandam hiek jawaag hit'ee chi machnaan haig narr k'llnau hamach wir haigpai, ⁷ «Ma chijāg wounta Hēwandam dau na mag k'aigba hi jūur hiek'a sīma? Hāba Hēwandamau k'abam chan maach pekau chugpaa hauba haajem» hajierram hanām. ⁸ Mamā hamau hamach hödegpai mag k'ūrju nāmjā Jesuu k'ap'la sierr haawai hamag, —«Pārau k'ant'ee pāach hödeg jāg k'aigbata k'ūrju nāma? hajim hanaabá. ⁹ «Wa mag pekau chugpaabarmjā dau daau hooba naawai pārau k'ūrjuawai chadcha p'it'urg chuk'u t'umaam k'llnau mag hiek'aju haai nām ha nāwa? Mamā mua hirig, “P'iidāwia pach pa bllrk'am hābam̄g p'ē hauwia petā” hak'iin, hōrau hamach daúacha hooju, hi monaau

(Mr 2.4)

sisi wa monaauba k'ajjā hich mag sīsim. Magua pārau mΛ dēnjo chan cha mua jawaagpamjö habajugui hajim hanam. ¹⁰Mama mΛch chi Hemk'ooi Hiewaa Hēwandamau hich juapá deetarrau chadcha mΛg jēb gaai hōor pekaujā chugpaaju haai chiram pārag k'ap hamk'iir, mua pārag hoopik'imgui hajim hanam.

¹¹Magnaa chi k'apá jaser k'itΛmΛgt, —P'iidΛwia, pΛch put hābamΛg juurwia, pΛch diig petā hajim hanam.

¹²Magbaawai hag bärre chadcha p'iidΛwia, hich wai bëetarr pa bΛlrk'am däi hich putpa hābamΛg p'ë hauwia, t'umaam k'Λnn dak'iir nem moná dawag höbérbaadëjim hanaabá. Mag höbérbaadëm hoowi haig narr k'Λnn dauderraal nlisijim hanam. Mag nΛm hiek'au Hēwandam t'ö hiek'amamua, “Hēwandam, hag na marau bΛlrjā mΛg nem hooba haajemta hista chadcha pua marag pΛch sua t'eeg hoopibarm. Pächtta chadcha chi sua t'ierriu Hēwandam” hanaajim haajem, hirig jéeumamua.

**Jesuu Leví hich däi hēeurrtaarr
(Mt. 9:9; Lc. 5:27-28)**

¹³Jesuu Capernaum p'öbör hee mag woun monaautarr k'ur petajim haajem deeu Galilea t'arrdöog. Mag mawia hi barbaimaawai, hich haig jūrram k'Λnn p'ëp'ëuk'amua hōor pos haadeewai, hamag Hēwandam hiek jaaubaadëjim haajem. ¹⁴Mag jaau siewi petaau jöoi hāb Alfeo hanam hiewaa Leví hanamta hooimajim hanam. Mag Leví Romaam gobierno dēn dëbpaar jéeujem harr haawai hōrau hichig dëbpaar p'agaan bëejem hag mes bigaau pāar siejim hanam. Mag hoobaimaawaita Jesuu hirig, “MΛ däi marrau” habaawai, p'iidΛwi, chadcha hi däi petajim hanaabá, hi k'a hogdΛba nllraag.

**¿K'an jägwia Jesús pekaupan däi t'ach k'ooyeejí?
(Mt. 9:10-13; Lc. 5:29-32)**

¹⁵Biek hāb Jesús hich k'apeen däi Leví di haig t'ach k'ö siejim haajem. Maig naajim haajem hīchab hich Leví k'apeen hagjö gobierno dēn dëbpaar jéeujem k'Λnn. Maimua hīchab hōor k'apan hi hēudee bëetarr haawai hamach k'aibagau t'ärp'öok'am k'Λnnra haig t'Λnaajim haajem, Jesús däi hābam mes gaai t'ach k'oowai. ¹⁶Mag hi mak'Λnn däi hāba t'ach k'ö sim haig fariseonaanau Hēwandam hiek jawaag chi machnaan däimua chi Jesús däi wēnlrraajerr k'Λnnagta jéeuchëjierram hanam:

—¿Jāga jäg pāar maestro sii dëbpaar jéeujem k'Λnn däi pekau pōm sīsidam k'Λnnra hāba t'ach k'ö sii? hajierram hanam.

¹⁷Mama hamau mag hiek'abarm hūrwia Jesuu hamag magjim hanam: —K'a monak'a nΛm k'Λnnau chan doctor higba haajem. Mor masim k'Λnnra doctor hiigjem. MΛ chan bΛlrjā pekau chuk'u wajap'a k'it'ëem haajem k'Λnn jlaanjā bëeba, mΛnn hōor pekau pōoma k'it'ëem k'Λnn peerdΛ hawaanta bëejimgui hajim hanaabá, k'iirjug hiiur haumk'iir.

Maguata mag ham pekau pöm nəmjā higba, ham däi t'ach k'ö chirabahab hajim hanlm, hamjā Hēwandam dën'k'a hawaag.

¿K'an jāgwi Jesú斯 k'apeen sark'aba haajeejí?
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

18 K'ääi hāb fariseonaan higar nəm k'lln Juan chi hōor pör choomie k'apeen däi t'ach k'öba sark'a naajim haajem. Mag nəm hee hōrau Jesú斯 sim haar wētwin hirig maguimajierram hanlm:

—Fariseonaan higar nəm k'lln maimua Juan k'apeenjā sark'a nəmta, ḳk'an jāgwia pə däi wēnlrraajem k'llnta jāg sark'aba nə? hajierram hanlm.

19 Magbaa Jesuu hamag magjim hanlm:

—Pārau hoowai, ḳchi jua pər sim woun honee hich hllai däi t'ach k'ö nəmich, hirua hōor hich jua pər nəm hee t̄rtarr k'lln sii bēewia hök'irjuu hohoodö naajē, sark'aawai bllrjā t'ach k'öba? Magba haajem. **20** Magua hich hagjö mə däi wēnlrraajem k'llnjā sark'aba nəm. Ham sark'ajuun, məg hatag mə ham jaajjö ham däi chitlm pər hat'am hed gayan chadau ham hamach k'īrauta sark'awia hīchab t'achjā k'öba nəisip haju, gaai machgau. Mamə mllgwaiwe chan ham sark'aju k'aba nəmgui hajim hanlm, hagt'a mə ham däi chiraawai.

21 Magnaa, Pāadē k'īrjubat hajim hanlm. Pāraun chadcha pāach jöoinau jaaujerrjö t'ach k'öba sark'a nəm. Mamə pārau jāg mua hiek hiiur jaau chirlmjā k'ösinaa hagjö warrgarm k'īrjug chi joojā hag'ta k'ōsi wēnlrramən, magan mag k'īrjugan sii put hiiur hauwia jūr k'ajūa jooi gaai p'ēek'abarmjöta sīsim. Hābmua k'ājjā put hiiuriu k'ajūa jooi gaai p'ēek'lak'iin, mag put hiiur hi pāchdabaadēmua chi k'a sim hee t'ārrdabaadeeu warag hich warr sīerr k'ājjā nem wāg sīsiju. Magua chi mə hiek hāk'a simua chan məg hiek hiiur mua jaau chitlmjā hāk'anaa pōd hamach jōoin hijā hagjö hllrk'aju k'aba simgui hajim hanlm. **22** Wa magbam k'ai, vino hōrr hachpamk'īr nemhēu jooi dēn t'ūrk'a sim hee pəbarmjöta haju: Chi vino hōrr hachpabaadeewai, chi nemhēu jōoiraa sīewai, hāwatba jēgdabaadēe chi vinojā hārbaadēm däi chi nemhēujā ya tag serbiiba sīsiju. Maguata vino hōrr hachpamk'īran, hagjö nemhēu hiiur heeta pərajemgui hajim hanlm hamag.

Jesuu k'an nemta jua hllaijem hed wauju haai sī ha jaautarr
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

23 K'ääi hāb jua hllaijem hed Jesú斯 hich k'apeen däi trigodö hee dich wētumua chi k'apeenau trigo p'ierr hahaug wētmajim haajem. **24** Mag trigo p'ierr nəm hoowia Moisseu Hēwandam hiek p'ā pəatarr wajapcha hllrk'aajem k'llnau Jesuug, —Pādē hoobá: Jua hllai nəm hed haawai bllrjā p'ik'aju k'aba nəmta pə k'apeenau jāg trigo p'ierrnaa k'ö wēnlrramwai hajierram hanlm. ḳPua chan k'augbahab hajierram hanlm, jāgpai p'ierr nəmjā nem pöm heeu nəm däi hāba sim?

25 Magbaa jūr Jesuu hamag magjim hanlm:

—Mamə ɔk'ani mə k'apeenau k'aigba habar? Magan ɔpārau chan Hēwandam hiek p'ā sim gaai t'łłrwai błłlrjā k'augbata haajeeb, rey David k'ak'itarrau hich k'apeen däimua hamach jāsöö hap'öbaadee pan k'ötarr? ²⁶Pārau k'ap'a nəmgui hajim hanəm, warr Abiatar p'adnaan pörk'a sim jaar David hich k'apeen däi Haai hi jēeujem deg dubwia hag hee pan ofrendajō Hēwandam hit'ee wai narr k'öp'litarr. Mag pan parhoobam k'łłnau k'öju k'aba, hāba p'adéupaita k'öju haai sīejim hanaabá. Mag sierrta hichdēujā k'öwi hich k'apeenagjā deejimgui hajim hanəm hamag. Mamə mag k'ötarr paarjā Hēwandamau ham chig habajim.

²⁷Jesuu hamag mag hiek'awi hichdēupai deeu hūmaai hamag magjim hanəm:

—Jua hłłlijem hedan, hāu hōordam juu hłi wěnłrramk'üirta Hēwandamau deejim; mamə mag nəm chan mag juu hłłlijem hed sərk'a wěnłrram gaaimuata maach hāu wěnłrram hanəm k'abam. ²⁸Maguata məch chi Hemk'ooi Hiewaa məg jēb gaajjā hiek t'eeeg chirəmuata t'umaam k'łłnag k'an nemta wauju haai nə ha jaauju haai chirəmgui hajim hanəm, juu hłłlijem hed hawiajā.

Woun hāb juu jəsar k'itarr
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

3 ¹Biek hāb deeu juu hłłlijem hed Jesús mawi Judionaan Hēwandam hiek jaaujem deg dubimajim haajem. Maig woun hāb hooimajim hanəm t'oom juadam jəsar k'itəm. ²Maig naajim haajem hīchab fariseonaan, Moiseeu Hēwandam hiek p'ā rəlatarr wajapcha hłłrk'ajem k'łłn. Mak'łłnau Jesuug błłlrjā dau t'ōba naajim hanəm, hamach dak'lir Jesuu juu hłłlijem hed mag woun monaaubapäaiwai hirig, “Jāgan pua chan juu hłłlijem hedjā hłłrk'abata chirab” ha hiek'aag, mag nəm däi hīchab magəm gaaimua t'et'em k'łłnagjā hi k'aibag waupi jawaag. ³Mamə Jesuu hamau mag k'īirju nəm k'ap'a sierr haawai warag chi juu jəsar k'itəməgtə, —P'iidəwia dayag pidú, maimua mau hōor jārr dənəllubaichē hajim hanəm.

⁴Magnaa jūrr chi fariseonaanagta, —Pārau hoowai ɔk'an nemta maadēu wauju haai nə hajim hanəm, juu hłłlijem hed? ɔHōordam däi hajap'a haju wa hōor k'aibag wauju? ɔHōor peerdə haju, wa hōor t'ōoju? ɔK'ani häucha sī? ha jēeujem hanəm hamag.

Mamə hamachig mag jēeutarr ni hābmuajā błłlrjā hi hiek hāk'abajierram hanaabá. ⁵Mag ni hābmuajā hich hiek hāk'aba habaawai hamag k'īir masi heirpanaa warag hōk'lirjuu haadējim hanəm, hichdēu hoowai hamau błłlrjā wir haig hamach k'apeen dau hee haug k'augba nəm hoowia. Magwia chi juu jəsar k'itəməgtə, —Dayag juu hłabá hajim hanəm.

Mag chadcha hi hipierr hāgt'aag juu hłabawai warre juu monakk'a sīsijim hanaabá. ⁶Mag chi fariseonaanau hamach dak'lir mag woundam monaaubapäim hoobaawai k'īir machgau warag hamachta daau paauk'abaadējierram haajem.

Maimua rey Herodes higarm k'ɻan chi t'et'emnaan däi hāba biirdawia, “Jäga hak'iin maadëu jāg Jesús pər hauwia t'ōopäik'amgui” ha k'īirju naisijim hanaabá.

Jesuu Galilea t'arrdö higaau hōor pōm monaaupäitarr

⁷Maigmua Jesuu hich k'apeen hich däi p'ē harrijim haajem, hich hag Galilea heepai t'arrdö pöoma simag. Mag hi mam däi hōor k'apaana Galileapien Judeapienpa wëtjim haajem. ⁸Jesuu mag hōor mor masim k'ɻan monaaau nərram ha hūrp'öbaadeewai hōor pöoma hi haig bée t'ənaisijim hanaabá: Jerusalenpien, p'öbör Idumea hanam haram k'ɻan, döjā Jordán hanam hee hedau höbeerjem garm k'ɻan, maimua p'öbör Sidón hanam däi Tiro dak'a p'öbördam nənlaidam heem k'ɻanpa bēejierram haajem. ⁹Mag hōor pōm bée t'ənaawaita Jesuu hich k'apeenag ya hag nawe jaau wai sijem haajem, sii hich hit'ee bote k'īir k'aug wai naamk'īir, hatcha hōor pōm haadeewai t'et hich p'ēeut'a haum hugua hag hee waaidag. ¹⁰Hich mag hed Jesuu hōor pöoma monaauk'apäijim haajem. Mag hōor pōm monaaumam hamach daúa hoo narr haawaita warag jürram k'ɻanau hi gaai juaucha pərchém hiigjeejim hanaabá, hamachjā monaaumk'īir.

¹¹Mag hōor pōm wējöm hee naajim haajem hīchab, mor hee t'ōt'ōrrsöm bēn paraa sīsidam k'ɻan. Maglam k'ɻanau Jesús hoowai warag haig bēenaa, hi k'īirp'ee kanieu p'öbk'anaa wiwiuk'amuata, “Рлн chadcha Hēwandam Hiewaau” haajeejim hanam. ¹²Mama Jesuu chi mepeenag meeurrtau siūjeejim hanaabá, t'umaam k'ɻan jāgdaar mag hich jaau wēnrram hugua.

Jesuu hich däi hogdaba wēnrramk'īir doce jar hautarr

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³Mag Jesuu hōor pōm monaaau nərrarr k'ur durrsī gaai waaidawia hich däi wēnrrarr k'ɻan heem hichdëu k'ōsim k'ɻan hich haig t'ärk'a haujim haajem. ¹⁴Mag hich haig t'ärk'a hauwia mag hōor k'apan hich däi wēnrram k'ɻan heem hichdëucha doce jar haujim haajem, hich hiek hōor hee jaau wēnrramk'īir räyaag. Hich mak'ɻanta hich hiek jaaujem k'ɻank'a t'ärjim haajem, apostolnaan. ¹⁵Maimua mag doce jar hautarr k'ɻanag hīchab hich juu t'eegjā deejim haajem, hich dēnjö hōor mor masim k'ɻan monaaunaa mor hee mepeer k'aigbam sīsidampa jar wērpmamk'īir. ¹⁶Mag hichdëu doce jar hautarr k'ɻan t'är, mak'ɻan hajim:

Simón, (hichpai Jesuu Pedro ha t'ärjim);

¹⁷Santiago, jöoi Zebedeo hiewaa, (hichpai hīchab Jacobo haajeejim);

Juan, hagjö jöoi Zebedeo hiewaa, chi Santiago heeum; (Mak'ɻan Santiago Juan däita hamach numwe Jesuu “Boanerges” ha t'ärjim haajem, ham hiblər wau t'är; mag “Boanerges” ha sim haiguin, k'ōrg pagt'əmjö sīerrjēem ha simlu.)

Maimua mag tag

¹⁸Andrés,

Felipe,

Bartolomé,

Mateo, (hichpai Leví ha t'ñr sñejim);

Tomás,

Santiago, chi Alfeo hiewaa, (hichpai hagjö Jacobo ha t'ñr sñejim);

Tadeo, (hichpai Judas hanaa Lebeo haajeejim);

Simón chi Cananista, maimua

¹⁹ Judas Iscariote, (hich maguata hewag pawi t'et'em k'ññanag Jesús
pär deeju hajima, hi t'ñomk'iir).

Mag hich k'apeen hich däicha hogdaba wëñrraju k'ññan jark'a hauwi
degag bëejierram haajem.

Hőor hiek meperauta Jesuug juapá dee sñejim haajem

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Mag bëewi hõrau hi deg pabaichém k'aug hat'aawai hi haig hőor
pöoma biirdabaadëjim haajem. Mag hőor póm bëe t'ñaawai bññljä jua
par k'abam gaaimua Jesujä t'ach k'öba ni hi k'apeenjä pöd t'ach k'öba
naajim haajem. ²¹ Jesús haar mag hőor póm jürr p'ep'ëuk'am gaaimua
pöd t'achjä k'öba sim ha hür hat'aawai chi k'odnaanau hi hawaan
wëtjierram haajem, lökiebaadeewaita mag t'achjä k'öba simpii hawia.

²² Mag nám däi hñchab Moiseeu Hëwandam hiek p'ä pñatarr jawaag chi
machnaan Jerusalén p'öbör heemua bëetarr k'ññaujä hi higwia, “Jääan
dösätnaan pör Beelzebú haajem däi k'apeerk'a siewai hag juapaauta jäg
hőor mor heem mepeenjä dau daau jark'ññi pñrrabahab” hanaajim haajem.

²³ Mamä ham mag hiek'a nám hich Jesuu k'ap'a sierr haawai warag hich
haig ham t'ñrk'a hauwi hamag, —Mua pärag jëeu hook'imgui hajim hanñm:
¿Pärau k'ñirjuawai meperau hichdëupai wir haig hichjom k'ññan dawag
jark'ññiju k'ai? Meperau chan bën k'raigbam chawag järba haajemgui hajim
hanñm. ²⁴ Gobiernoou k'ñijä hőor póm hich higar t'ññam järrcha t'öonaa
hamach wir haigpai wérbaipik'iin, hamach wir haigpai höbapäaiwai mag
gobierno hich mag nem jua t'eeg sierrabaju. ²⁵ Wa magbam k'ai, woun hñb
hich chaain däipai meeuk'awi hamach wir haigpai wérbaipik'iin, warag haaidñju.
²⁶ Hich hagjöta simgui hajim hanñm, mepeerjä. Meperau wir haig hamach
heepai juurhi p'iriupäik'iin, magan warre hamach höpäijuuta hëk'a p'öbaadëm.

²⁷ Magnaa hamag, 'Päadë mä sëu hawi wajap'a k'ñirjubat hajim hanñm.
¿K'aíu mág nám haig sii hñb jiernem wajap'am däi hich di t'la sim haig
dubwi hi nem jïgk'aju k'ai? Sii k'apanaam k'ññau wa hi k'ññai hñrlñcharamuwa
hi hibñlr hauwi k'abam chan pöd hi nem jïgk'abam. Hich hagjöta sïebahab
hajim hanñm, mepeerjä. Mä hi k'ññai jua t'eeg k'aba chirak'iin, muajä pöd
hőor mor heem mepeen jäg dau daau jär wérpbajugui hajim hanñm.

²⁸ Mag hiek'amamua hich Jesuupai hamag magjim haajem: 'Päadë pñach
jäglucha wajap'a hürbat cha mua jawaagpam: Hëwandamaun chadcha hőor
k'raigbag t'umaa chugpaaju, ham parhoob hiek'amarrpa t'um. ²⁹ Mamä pekau

hāb sim, maan mua Hēwandam Hak'aar jua t'eeegau nem wau chitlām hoo nāmta warag mepeer gaai t'lā nāmlu. Mag pekau chan Hēwandamau bāllrjā perdonaabamgui hajim hanām, hi Hak'aar higwiata mag hiek'a naawai. Magua Hēwandam Hak'aar higwiata mag k'aigba hiek'amān, mag wounan Hēwandam dāi hiekk'ōr pōomata hich mag chirsijugui hajim hanām, perdonaajā k'augba.

³⁰ Jesuu hamag mag hiek'atarran, Moiseeu Hēwandam hiek p'ā plarr jawaag chi machnaanau hich Jesús higwia “Jāan Beelzebú dāi k'apeerk'a siewaita jāg nem jua t'eeeg hōor mor heem mepeenjā jārk'āli nārrām” ha hiek'a narr haawai hajim haajem.

**Jesús heeugpeenau hamach hād dāimua hi dāi hiek'am hig narr
(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)**

³¹ Mag nām hee hich Jesús hād hi heeugpeen dāi hi haig bēejierram haajem. Mamā sīi hōor pōm t'ānām k'urau pōd hi haar dubba, daaugajärpaí nāisiwia jūrr hamach garmuata dawag hi t'ār naajim haajem. ³² Magbaawai hi haig narr k'ānnau hirig, —Pa hādau pa heeugpeen dāimua pa hāp'āllinpa daaugajār pa jal wēnlrrām, pa dāi hiek'aag haajem ha jaauijerram hanām hirig.

³³ Magbaa hichdēu hamag, —Chijā hagá mag mā hād, maimua chijā k'ānn hagá mag mā heeugpeen? hajim hanām.

³⁴ Magnaa hich bigaau hohoodö narr k'ānnag heerpanaa magjim hanām: —Chamā k'ānnta mā hād hanaa mā heeugpeenau. ³⁵ Mārāgan Hēwandamau k'ōsimjō nem wau nām k'ānnta mā hād hanaa mā hāp'āllinau, maimua hīchab mak'ānnta mā k'odnaanau hajim hanām hamag.

**Wounau nemjīir dau p'öt'urtarr hag nem hīgk'aa
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)**

4 ¹ Deeu hūmaai Jesuu Galilea t'ārrdö higaau Hēwandam hiek hōrag jaaubaadējim haajem. Mag hirua jaau sim hūurwai, sīi hōor pōoma hich bigaau pos p'āllrbaadeewai, haig bote sīerr hee waaidāwia, dō jārraapai hoo jōisijim haajem, jūrr mammua jawaag. Magbaawai hōor pōm mag t'ānarrau durrpaimuata hi hiek hūr naajim haajem. ² Mag mos higaau hōor pos t'ānāmlg ejemplodampa jaaumamua, —Mua pārag nem hīgk'aadam jaauk'im; wajap'a mā hiek hūrbat hajim hanām.

³ Maimua magjim haajem:

—Biek hāb, woun hāb trigo dau p'ōon majimgui hajim hanām. ⁴ Mag mawi chi nemjīir dau hirua p'ötarr, hāaurag bā diichjem hee burrjim haajem. Magbaa nemchaain bēewia sīi t'umaa k'ök'āllipājjim haajem. ⁵ Maimua hāaur k'ānn sīi mokpör jooodög heeta burrjim haajem, hajappai jēb chuk'u sīerr hee. Mak'ānnan chi t'arrp'ēen häu jöpcha t'arrp'ējim haajem. ⁶ Māmā mag durrk'u hārlā sim hiek'au pōd hierr k'aar jērk'aba hārlāta k'aark'a k'ēk'ēd harr haawai, hed pechag wālbaadeeu, sīi hē nanauk haadēmuā p'uabaadējim haajem. ⁷ Maigmua hīchab tagam p'ötarr, miudö harr hee burrwia, chi miiuta

nemjūr k'āaijā bāau k'ap'í bāauwi, sii chi nemjūrdam hichdēuta pör pərēu hich magpai dau hap'ΛΛ naisijim haajem, sirp'ag hee hag gaai jopjā jopba.
 8 Mamλ tagam häu jēb wajaug hee burrtarran wajaug höbērwia häu nem haajug sii p'ur jopjim haajem, nem bich dapag maimuajā bich t'ΛΛ, maimua pogk'a bich daii; mamλ mag sīsidλm chan bālrijā chi vano chuk'u.

9 Mag hīgk'a höbaadeewai haig hich hiek hūr narr k'ΛΛnag, 'Keena, jāg hārlanaa chamag nem hīgk'aadam mua jaaubarm wajap'a hūrbat hajim hanλm hamag.

K'ant'ee ejemplouata Jesuu mag nem jaaujeejī
(Mt. 13:10-23; Lc. 8:9-15)

10 Mag Jesús haig hōor pos t'Λnaawia ya hōor jigdλdλ k'abaadēm hee, hōordam hagt'a hi dak'apai hi k'apeen dāi hāba hohoodö narr k'ΛΛnau k'ap haag hirig jēeujierram haajem:

—Ma chaig pua nem hīgk'aadam jaau sīerrau ɬk'ani jaau simma? Marag jaaubá hajierram hanλm, wajapcha k'ap'Λ haag hit'ee.

11 Magbaa Jesuu hamag magjim haajem:

—Pārau k'augam k'ōsi hūr naawai mλchdēun warre pārag k'ap'Λ hapi chirλm, jāgata Hēwandam hōor t'āar hee sīeicheejē. Pari har hi hiek bālrgaijā hāk'abam k'ΛΛnag sii nem hīgk'a nλmuapaita jaaujemgui hajim hanλm, 12 maagwai mag sii k'ajap'am nem hīgk'aadamjöpai hūurwai par hamau hamach jāglucha hūrnaa hamach dak'iir nem wau nλm hoo nλmja hoobamjö hamk'iir; mag nλm gaaimua Hēwandamagjā hamach k'aibag chugpaapi jēeuba haawai Hēwandamau ham k'aibagjā chugpaaba hamk'iir.

13 Maimua hamag, 'Māg nem hīgk'aadam merag chuk'u k'itλmja pārau k'augbata nλ? hajim hanλm. Māg p'it'ur k'aba simjā k'augba nλm chan magan deeum nem jaauk'iinjā ɬpārau jāga k'augjuma? hajim hanλm. 14 Cha mua nem hīgk'aadam pārag jaaubarmλn mλga simgui hajim hanλm: Chi nemjūr dau p'ö nλrrarr woun, woun hāb Hēwandam hiek hōor hee jaau nλrramjöta sim.

15 Maagwai mag chi nemjūr dau hōor bā diichjem hee burrtarr, sii har Hēwandam hiek jaau nλm hūrjem k'ΛΛnta jaau simgui hajim hanλm. Mag hūrnaa bāchk'unk'augtarrdam meperau bēewia pör heem warre k'iir hak'oopibapäaiwai hūrba harrjōo t'λba nλmgui hajim hanλm. 16 Maagwai hāaur k'ΛΛn, chi nemjūr dau har mokpör jojoodög hee burrtarrjōta naabahab hajim hanλm. Hēwandam hiek hōrau jaau nλm hamach jāglucha hūurwai warrpemλn hamau k'ōchag hāk'a nλm.

17 Pari mag chi nemjūr wajap k'aar k'aba harrjō hagt'a Hēwandam hiek gaai hubλ k'aba naawai, mag Hēwandam hiek hamachdēu hāk'a nλm gaaimua hamach p'it'urg haunaa, bigaauam k'ΛΛnaujā hamach dāi k'aibajujö haadeewai, sii warag hagλg hoobamjö höbērwi weetjemgui hajim haajem. 18 Maagwai hāaur k'ΛΛn sii nemjūr dau miudō harr hee burrtarrjōta nλmgui hajim hanλm. Hamau hīchab Hēwandam hiek hūrm k'ōsi hūr nλm, 19 pari hāsie deeu hewag k'iirjuajerram. Ham k'iirjugan hāba riknaan k'ajuuta k'iirju sīsidλm, nem t'um paraa haag. Mag

k'üürju sīsidlām gaaimuata hīchab, mag nemjīir sirp'ag hee haadeewai sīi dau hap'la chēba n̄lisierrjō, Hēwandam hiekjā t'āraucha hāk'awi hi hit'ee nem wajap'a wawaagjā serbiiba t'naabahab hajim hanlm. ²⁰ Pari hāaur k'lān t'lānlamgui hajim hanlm, har Hēwandam hiek t'āraucha hāk'awi, hi dau na hagchanaa, nem wajap'a waaujem k'lān. Maglm k'lānau har Hēwandamau nem wajap'a waupi jaauwajā nem par daúa hooba haajem. Mag waum k'ōsi wau naawai hamachdēu nem wauju hayagpierr waaujem: hāaur k'lānau nemjīir chi chēmiejō dārrcha, hāaur k'lānau hagpierrpai, maimua hāaur k'lānau bāchlk'unpai. Mamā t'umaam k'lānau hichiita hichdēu k'ōsimjō haajem ha jaaumajim haajem.

Lámpara nem hīgk'aa (Lc. 8:16-18)

²¹ Mag jaautarr k'ur hamag magjim haajem: 'Pārau hoowai, īk'āiu hōtdau paanaa sīi bat'ee heegar wa nem bā hee k'āijā hausiiujē? Hōrau mag hausiuba haajemgui hajim hanlm. Hōtdaun paanaa dau garta hausiiujemgui hajim hanlm, dau hararaa hoog. ²² Hich jägtä sīebahab hajim hanlm hagjō Hēwandam hiekjā. Hiswe chan hōrau hagt'a wajappai k'augba n̄lm, jāga Hēwandamau hōor peerdā hauju. Mamā jāg hōt bālg nem hoowai dawaa hoojemjō, māg hatagta hamau wajapcha k'ap'l n̄lisijugui hajim hanlm. Chi mag k'augba n̄lm k'lānan hagt'a k'ichag hee nem hoo n̄lmjōta n̄lmgui hajim hanlm, bālrjā k'augba.

²³ Magwi hich Jesuupai, 'Jāg hārlānaa cha mua jaau chirlmjō habat hajim hanlm hamag. ²⁴ Maimua magjim haajem: Pārau mua nem jaau chirlm̄ta pāach t'āraucha hāk'am k'ōsinaa, pōr hee haunaa warag k'augam k'ōsi hamlm, hich Hēwandamau hagjō pāar pōr höp'ēr hapiju, hich hiek hajapcha k'ap'l hamk'īir. ²⁵ Har chi t'āar honee hūrm k'ōsi hūr n̄lm k'lānag Hēwandamau warag k'īrjug deejugui hajim hanlm, hich hiek k'apcha hamk'īir. Mamā har hūrmap'apai hūr n̄lm k'lān k'īrjug heemlā, cha mua jaau chirlmjō deeu hich hiek sīepiba, k'echeu haumajugui ha jaaumajim haajem.

Nemjīir dau bāaumam hag nem hīgk'aa

²⁶ Mag jajawagmamua hīchab hich Jesuupai, 'Pārag deeum ejemplodam jaauk'imgui hajim hanlm, jāga haajē hōrau mag mā hiek hāk'am k'ōsi hāk'awi hamach t'āar hee haauwai. Mag mā hiek hamach t'āar hee hau n̄lmān, woun hābmua nemjīir daudam jīir sīubarmjōta simgui hajim hanlm. ²⁷ Mag jīir sīubaawai t'arrpl'ēwia hedaram magwe bāau hēhēek'am. Mamā mag bāau hēhēek'am chan chi jīirtarrajā bālrjā k'augba sim, jāga mag hich happai bāaumamua hāgt'aa papagmā. ²⁸ Maan mag simlān, ya jēb hee sīewai chi jēbēuta hich happaimua mag bāaupi sim k'abahab. Nacha t'arrpl'ēwi bāau sim, maimua dārrcha haadeewai bi p'ūp'ūid haadēwi hūhūi jōisim. ²⁹ Maimua mag t'ānālā hawi ya p'ur haadēm. Mag p'ur haadeewai t'umaam k'lānau ya k'ap'l n̄lmgui hajim hanlm, t'ālju haai haadēm. Magbaawai t'ālwi deg paa t'ānālājē. Hich hagjōta

simgui hajim han^lam hīchab m^l hiekjā: Hōrau k'augmampierr bābāwagmamjöta sim, warag hich Hēwandamau k'ōsimjö wēn^lrraa k'ap'^l paauk'amaawai.

Nemjīir mostaza dau hag nem hīgk'aa
(Mt. 13:31-32; Lc 13:18-19)

³⁰Jesuu mag jaaumamua, ?Pārau k'ap'^l n^l, jāga sim habarí Hēwandam hiek mua jaaau chit^lam, maimua k'anjöta sim ha mua pārag jaaubark'iin? hajim han^lam. ³¹M^lag mua jaaau chit^lam hiek'an, mostaza daudam woun hābmua hich dik'u gaau jīir sīubarmjöta simgui hajim han^lam. Hichta nemjīir daudam t'umaam k'lln k'āaijā bārla^lcha k'it^lam. ³²Pari mag bārla^l k'it^lamta jēb hee jīir k'ērbarm^lan sīi pab^l pōm hādēe bāaujem. Magbaawai nemchaain bēewi chi piu gaii hamach di hēeujem. Hich hagjöta simgui hajim han^lam hīchab m^lag Hēwandam hiek mua pārag jaaau chit^lmjā: M^lalgwaiwe chan k'apan k'abata hāk'a durrum; pari mag durru^lmuata warag nem pōm haaid^lbapäaiwai hōor k'apank'am k'llnauta hāk'aju ha jaaumajim haajem.

Jāgwi ejemplo jaaumamuata Jesuu nem jaaujejjim haajē
(Mt. 13:34-35)

³³Mag ejemplodampa jaaumamuata Hēwandamau maach peerd^l haaujem hiek Jesuu jaaujejjim haajem, mag^lam gaaimua wajapcha k'ap hamk'īir. ³⁴Mam^l ejemplo chuk chan mag hōor pōm wējōmlag bālrjā nem jaauba haajeejjim hanaabá. Mag ejemplodamaupa nem jaaumatarrt^la hich k'apeen dāi hamach happai haadeewain deeu wajap'a hamag jaaujejjim haajem, wajapcha k'ap hamk'īir.

Jesuu p'ū dāi p'ūas t'umbapitarr
(Mt. 8:23-27; Lc 8:22-25)

³⁵Hich hag hedpai ya k'eeuraa haadēm hee, Jesuu hich k'apeenag, —Wēttarau hajim haajem, dō k'iijär t'lrrdō higaau.

³⁶Maimua chadcha hōor haig narr k'lln p'ērlawi, ya hich Jesús bote hee waaid^lwia hoo wējorr haawai, chi k'apeenau hi joo harrjim haajem. Mag ham wētum dāi deeum bote haig narrjā hagjō ham dāi wētjim haajem. ³⁷Mag ham dōjārr paauk'a p'ōbaaderr hagt'a pōm k'aba n^lam hee, p'ū t'eeg wēbaadēmuia sīi p'ūasdau baupa jōisijim han^lam. Mag p'ūas baupa haadēmuia bote hee p'ūasdau sog bēbēek'amua ya chi boteeu hāwatabajō hierrpamaa hajim hanaabá. ³⁸Mam^l mag n^lam hee hich Jesús bote k'ua pōrk'au gaai sīiuba k'āi jōrrajim haajem. Magbaawai hi k'apeenau jāp'ierr n^lam hiek'au hi p'iriup*l*wia hirig, —iMaestro, p'iid^lbá! Pua chan m^lag maach k'ōomamjā k'augbahab hajim han^lam hirig.

³⁹Magbaa Jesús p'iid^lwia mag p'ū t'eeg t'l^ln^lamag meeurrtau sīunaa hīchab p'ūas meeuk'a t'l^ln^lamagjā "T'umbabaad" habaawai, warre dōjā meuu sīsijim hanaabá. ⁴⁰Magwi hich k'apeenagta, —K'an jāgwi pāar jāg hatcha jāp'ierr n^lama? ?Pārau m^l m^lag pāach dāi m^l chit^lmjā k'augbata n^l hajim han^lam, jāgcha jāp'ierraag?

⁴¹Jesuu hamach dak'īir mag p'ūas dāi p'ūpa meeuk'a t'ʌnarr t'umba hat'am hoowia dauderraan nʌm hiek'au, “Keena, Ɂmʌn k'anim wounta jāg p'ūujā p'ūas dāimua hi hipierraa nʌma?” ha jējēeu haajeejim hanaabá hamach wir haigpai.

Jesuu woun hāb dösät bēnēu baarjerr bēn chugpaatarr
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

5 ¹Mag k'odjörröö hawia Gadara durr p'ēeubaimjierram haajem, hich hag t'ʌrrdö heepai t'oom higar. ²Mag p'ēeubaimawia Jesús bote heemua waaidlwia durrpabaadēm hee, hi k'īrp'ee woun hāb dösät bēnēu bar simta durr hujā haarmua hi haig k'ap'ig bēejim haajem. ³Mag woun sii hujā hee hōor hauk'eerjem jēbdegpai sīejeejim hanaabá. Mag sim chan par hōrau pər haunaa cadenau jā sīsiuk'amjā pōd jā wai naaba haajeejim hanʌm. ⁴Mag juapa t'eeeg sīewaita biek k'apan parii hōrau cadenau bā jīnaa juapa jā sīsiuk'amjā, sii warag chi cadenta t'ʌrrēu pərla haajeejim hanʌm, ni hābmuajā pōd pər wai sīeba. ⁵Mag simʌn hedaram magwe sii pabā heeta nʌrranaa hujā hārʌm magwe nʌrraajeejim hanaabá. Mag nʌrrʌm sii parhooba hähäagmamua mokdau juajā gar haunaa hichdēupaita hich p'ärmaajeejim hanʌm. ⁶Mamʌ mag nʌrrʌmua warpwe Jesús hoo hat'aawai sii warag hi simʌgta k'ap'ig bēewia hi k'īrp'ee p'ōbk'abaichējim hanʌm. ⁷Mag p'ōbk'achēnaa t'et wiiu hanaa hirig, —iJesús, cha Hēwandam hāgt'aa p'uu nʌm Hiewaa? ⁸K'ant'eeta pua mʌ mlaq k'aibag waubaichēma? hajim hanʌm.

⁸Chi wounau hich garmua Jesuug mag hiek'atarran, maan Jesuu ya hag nawe chi mepeer mag woun mor hee simʌg chawag höberpi jaautarr haawaita hirua mag hiek'ajim hanaabá. ⁹Magbaa Jesuu hirig, —Pʌ k'an ha t'ʌlərjēwi? hajim hanʌm.

Magbaa chi wounau, —Mʌn “Mepeen P'öbör” ha t'ʌlərjemgui hajim haajem, maar nem k'apan sīerrjēe haawai.

¹⁰Hich mag wounau hirig hō bʌrlʌ haadēp haajeejim hanʌm, maigmua warp chi mepeen järk'ʌlripl̩im hugua. ¹¹Maig dak'a durr bāk'ʌrr k'üsnaan k'apan p'at'au jär k'ō wənʌrrarr haawai ¹²chi mepeenau, —Magan har chum k'üsnaan k'apan t'ʌnʌm haar maar pāwi jūrr jāk'ʌn k'üsnaan heeta marag dubpi jaaubá hajierram hanʌm Jesuug.

¹³Magbaa chadcha Jesuu mag chi woun mor heem mepeenag höbeerpi jaauwi, jūrr mag k'üsnaan k'apan dos miljō narr heeta dubpi jaaubaawai, chadcha mak'ʌn heeta dubp'öbaadējim hanaabá. Mag mepeen k'aibgam pōm k'üsnaan hee dubp'öbaadeewai sii parhooba k'ap'ig p'öbaadēwi hit'urmʌg hārmua t'ʌrrdö hee dərbagk'a sii dō hee jogaa k'echdubjim haajem.

¹⁴Mag hoobaawai hajap jāp'ierrwi chi t'la narr k'ʌn parhooba k'ap'ig p'öbaadējierram hanʌm, hōrag jawaan. Mag wētwi p'öbör heejā jaauwi maimua p'öbör higaau di hāhābdö nʌnlidʌm heem k'ʌnnagjā t'umwe jaaumajierram

(Mr 5.6)

haajem. Hamachig mag jaaumaawai hag bärre hōrau haar hoon weetjeejim hanłm. ¹⁵ Mag wětwia Jesúš haar barimaawia hooimaawai, chi woun mag dösät däi sierr k'ajūa wajap'a jūawia maach k'iir hich mlg jup hoo sim hooimajierram hanaabá, sii maglam bēn k'aigbam pōm mor hee chuk'u sierrjö, monak'a. Mag hoowai hōor dauderra naajim hanłm. ¹⁶ Mamł mag hamach daúacha Jesuu mag woun bēn chugpaap̄iwiia chi k'üsnaanjä lökiewi dö hee jogaa k'echtarr horr k'łlnau jürr deeum k'łlnag nem hīgk'amajierram haajem. ¹⁷ Chi hag perás joobaajerr k'łlnau mag hürbaawai Jesuug jajaau haajeejim hanłm, hamach durrmua chawag mamk'iir. ¹⁸ Mag hich järbaadeewai, deeu maag hawi, hich bëetarr boteeg mawi hag hee waaidłbaadéjim haajem. Mag hi mam hoobaa mag chi dösät bēn wai sierrau hich harrmk'iir hirig jéeujim hanaabá. ¹⁹ Pari Jesuu hich däi harrbjim haajem. Sii hirig warag, —Płch diig mawia płch k'odnaanag jaaubamí hajim hanłm, jäga Hēwandamau häu pł dau hee haug k'augwia pł monaabbar. ²⁰ Jesuu hichig magbaawai chadcha hi hipierr mawia Decápolis durr p'óbör nłnlidłm hee hōrag jaaumajim hanłm, Jesuu hi dau haug k'augwi häu hi bēn chugpaatarr. Mag jaaumam hürwi t'umaam k'łlna jāgderra naajim haajem.

**Jairo k'a maimua hʌl̥i hābmua Jesús k'ajūa gaaipai pərtarr
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)**

²¹ Mag chadcha Jesús deeu Gadaramua dərbawia, t'oom higar nacha hich sierr haar barbaimaawai, hōor pōm hi bigaau p'ʌrbaadējim hanʌm. Magbaawai pōd durragjā maba, hich haigpai dō higaau sīsijim haajem. ²² Mag hōor pōm p'ēp'ēuk'am hee, woun hāb Jairo ha t'ñr sim hi haig bēejim haajem. Mag jöoi judionaan Hēwandum hiek jaaujem deg chi pörnaan t'ʌnʌm heem hajim haajem. Mag bēewia, Jesús bæk'ʌrr p'ōbk'achéwia, ²³ chaigpamamua, —Mʌ k'aan parba jā heemuapai k'ērʌmta hoo pərajim, mʌ di haar marraugui hajim hanʌm. Mua k'ap'ʌ chirʌm, puata mʌ k'a juu pərmʌn hāu hi peerdə haujugui hajim hanʌm hich Jairoou.

²⁴ Mag Jairoou hich di haar hēurrbaicheewai Jesús chadcha hi dāi majim haajem. Mag hi mam dāi hīchab hōor pōm hi hēudee p'ēeudə wētmajim hanaabá. ²⁵ Mag hōor k'apan pos wētum hee hʌl̥i hāb sīejim haajem, doce años sīi p'ōmieu bar sim. ²⁶ Mag k'itʌmʌn wajap hʌl̥i dau haug waaujeejim hanʌm, doctornaanag hich monaupiju hēk'a nʌmjā pōdba haawai. Parii bēnhē gaai hich p'atk'ondam wai k'ērarr t'um gastaapäitarrijā bʌl̥rjā monauba, waragta heeg pamaa hajim hanaabá. ²⁷ Hich mag hʌl̥yau hūr hat'ajim hanʌm, Jesuu hōor mor masim k'ʌlln monaau pʌrrʌm. Hichdēu mag hürbaawai hi haar hōor pos t'ʌnʌm hee t'let p'ēeudə mawia hēugarmua meraa hi k'ajūa gaaipai sīi pərimajim hanaabá. ²⁸ Hirua mag meraa pərimatarran, hich hödegpai, “Sīi mua hi k'ajūadam gaai pərbarmuapai mʌ monaau hlisijū” ha k'irjuwiata mag pərimajim hanaabá. ²⁹ Mag chadcha hirua Jesús k'ajūa gaai pərbarm bärre chi p'ōmie mag t'ʌnarrjā warre t'ʌbabadee warre hich mag monaau sīsijim hanʌm. Magbaa hʌl̥yau hīchab warre hich k'a jʌl̥ubaadēmjā k'aug hat'ajim hanaabá. ³⁰ Mamʌ hīchab mag hich gaai pərbaičhem bärre Jesuu k'aug hat'ajim hanʌm, Hēwandum juapá hich gaai simua hʌl̥i hāb monaauþap'ʌim. Magbaa Jesuu mag hōor pos t'ʌnʌmʌg heerpanaa, —K'āíuta mʌ k'ajūa gaai pərbaičhemā? hajim hanʌm.

³¹ Magbaawai jūrr hich k'apeenaupai hirig, —Jāga mag k'āíuta mʌ gaai pərbaičhe haju? Pua hoobahab, hōor k'apan pəch haig p'ēp'ēuk'am. Mag pʌmʌ mag “K'āíuta mʌ gaai pərbaičhe” ha sīeb hajim hanʌm hirig.

³² Mamʌ mag jēeu buburrk'amjā ni hābmuajā hichig jaauuba haawai hich bigaau hōor nʌm k'ʌllnagta hoop'ʌl̥rdʌdə haajeejim hanʌm, mag hich k'ajūa gaai pərchëtarr hook'aawai. ³³ Mamʌ mag meraa hi gaai pərtarrta hich k'aug hat'aawai jāp'ierr nʌm hiek'au sīi k'a duui Jesús haig bēewia hi k'irp'ee kanieu p'ōbk'abaichéjim hanaabá. Magwi chadcha meerba jaauujim hanʌm, mag hichdēu hi k'ajūa gaai pərtarr. ³⁴ Mag hichig meerba jaauubaawai Jesuu hirig, —Mua pəch monaauju k'ap'ʌ mʌ gaai pərchëtarr gaaaimua, hāu pə monaauwi peerdəjā peerdə hlisimgui hajim hanʌm. Ya pə monak'a hlisiewai pəch diig maju haai hʌmgui hajim hanʌm hirig.

³⁵ Jesús hagt'a mag hiek'a dñnlam hee, mag judionaan Hēwandum hiek jaaujem degam chi pör Jairo hanlm di haarmua hōor bëewi hirig,

—Kaké, ya haunaanaujā pöd hāwatba habarm; hidü Maestro sīubá hajierram hanlm hirig. Ya par maach haar hi mabajup hajierram hanlm.

³⁶ Pari Jesuu hamau mag jaaubaichémjā hasekasba, chi Jairoogta,

—Hoob k'írjum; sii mag k'ääi warag pñch chaai hoo wai chitaju k'írjugta wai chirsí hajim hanlm hirig.

³⁷ Maimua ya warag Jairo däi hi di haar mam harr haawai hich mam däi hōor k'apan harrbajim haajem. Hāba hich däi harrtarr k'ñnan Pedro däi Santiago hajim haajem, maimua Juan; mak'ñn t'ärjuppai harrjim haajem hich däi. ³⁸ Mag wëtwia di haar barimawia hooimaawai Jairo deg sii bïep sereu t'ñnlam däi hōor p'ogdä t'ñnlamjö t'ñnlam hee jürram k'ñnau hñapérpérk'amta hñrimajierram haajem. ³⁹ Magbaa hich Jesuu hierr mag ham sereu t'ñnlam haar dubwia hamag, —¿K'ant'eeta mag hatcha sereu t'ñnlama? hajim hanlm. Hoob bñemiet. Chaai meeba sii k'äi k'ërlam k'abahab hajim hanlm hamag.

⁴⁰ Mamä Jesuu mag chaai meebsiita k'äi sim habaawai haig narr k'ñnau warag hi wau hiek'a naajim hanaabá. Mamä hich gaai hiuk'a nñmjä ham hiek hasekasba, warag t'umaam k'ñnnag dawag höberpi jaauwi, chi binaandam dënnaan maimua hich k'apeen t'ärjup hich däi p'ë harrtarr k'ñnpaita hich däi hierrag dubpijim haajem. ⁴¹ Mag chi binaandam haar dubwi, hi juadam gaai pñr haunaa hirig, —Talita, kum hajim hanlm. (Mag sim haiguin maach meúan, “Hñlïk'aardam, p'iidabaad” ha sima.)

⁴² Magbarm bñrre chadcha p'iidawia hōor dak'íir monak'a ñar nñnlulli k'abaadëjim hanaabá. Mag hoobaawai chi dënnaan maimua hich Jesús k'apeenpa warre dauderra hanlm. Hich mag chi daupeerdam Jesuu p'iriu hautarr, doce años sñejim haajem. ⁴³ Mag p'iriu hauwi chi chaairag t'achdam deepi jaaujim hanlm, k'ömk'íir. Mamä mag daupeerdam hichdëu p'iriu hautarr chan bñlrgä haig narr k'ñnnag jaaupibajim haajem.

Nazaret p'óbör heem k'ñnau Jesús hisegtarr

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

6 ¹ Mag chaai chi meem harrta deeu p'iriu hauwia, Jesús hich bñautarr durr p'óbör Nazaret hanlmag petajim hanlm. Mag hi petam däi hi k'apeenjä hi däi wëtjim haajem. ² Mag mawi barimawia, ya jua hñlijem hed pabaadee, maar meeun Hēwandum hiek jaaujem deg mawi Hēwandum hiek jaaubaadëjim haajem. Mag hirua jaaumam hñrwia haig hōor pöm t'ñnarr k'ñnau jñgderra hanlm hiek'au hamach wir haipai jéjëeuk'amua mag naajim hanlm:

—¿Magam hiek hichdëu jamta k'augjimta mag hiek pöm jaaumáma? ¿Jäga jäg hōor monaau ñarráma? hanaajim hanlm. ³ Keena, pñrau hoowai, ¿hich mag woun kalpinter k'abá hanaajim hanlm, María hiewaa? Hi heeugpeenauwai, Santiago, José, Judas maimua Simón. Hi

hālp'ɻlaiñ k'abahab hīchab har m̄ig hich m̄ag p'öbör hee naajem k'ɻlñ; maagwai hichjā maadēu k'ap'ɻ n̄lm, hich m̄iguim haawai.

⁴ Pari magbaa Jesuu hamag magjim hanñm:

—Chadcha deeum durram k'ɻlñaun m̄ag Hēwandam hiek jaau wēnñrram k'ɻlñag heenaa ham d̄ai hajap'a haba haajeeb. Pari mag sim jūrr dich bāautarr durrpai chan ham k'a k'öchk'abanaa hamach k'odnaanau ni hamach d̄ai hābam deg joobaajem k'ɻlñaujā ham k'a hisée haajemgui hajim hanñm hamach k'iircha.

⁵ Mag warag maig chan Jesuu hōor mor masi narr k'ɻlñ t'um jua p̄rbajim haajem, hamachdēu mag hirua jaau sim hāk'aba harr gaaimua.

Daudam k'apan k'aba hichdēu jua p̄rtarr k'ɻlñrpa monaaupläjim haajem.

⁶ Mag hichdēu Hēwandam hiek jaau k'itñm hāk'aba n̄lm hoowi hich Jesúpata warag t'umaa k'iirjuwi hōk'iirjuu haadējim hanaabá.

Magbaawai hichta warag mawi jūrr haigmua p'öbördam dak'a s̄isidñm hee Hēwandam hiek jaau n̄rraajeejim haajem.

Jesuu hich k'apeen doce Hēwandam hiek jawamk'iir p̄litarr

⁷ Mag n̄rramua Jesuu biek hāb hich k'apeen doce hich d̄ai hogdaba wēnñrraajerr k'ɻlñ hābam haig t'ärp'ë hauwi nunumđo p̄yaagpajim haajem.

Mag p̄yaagpamua hīchab hich juapa t'eebjā hamag deemajim hanñm, mag juapaau hōor mor heem dösät bēn k'aigbampa hich dēnjo jar wērpamak'iir.

⁸ Magwia hīchab k'ad hee k'ömaaggjā bñlrjā hamag nem hinag harrpiba, ni talegdijöm, t'achjöm, ni p'atk'onjā harrpibajim haajem. Hāba harrpitarran bordondampaita harriju haai n̄lm hajim hanñm. ⁹ Hich hagjö zapatjā hamachdēu jūa narrdampai harrpiwi k'ajūajā hamach mor gayam d̄äipaita wētju haai n̄lm ha jauujim haajem, deeum t'eg jūjūa haagjā harrba.

¹⁰ Mag jaauwi hīchab, —Pāach wēnñrrampierr pāachig di jaaubarm degpai k'eeupaawai k'ābat hajim hanaabá, pāach maigmua chawag wēt n̄lm hora.

¹¹ Déglop k'ājjā hōrau hamach deg pāach dubpiba habaawai, wa pāachdēu hamachig Hēwandam hiek jaau n̄lm k'ājjā hūrba habaawai, warre hamach dak'iirwe pāach bā gayam jēb hñlrp'ë hñlrp'ënaa pāachta hērubaadët hajim hanñm. Pārau magmān magbarmuapai hamag, “Pāach jāg Hēwandam hiek hūrba habarm gaaimua hich dāita k'iir k'ap'ɻ habat” hanñmlugui hajim hanñm.

¹² Hamachig magbaawai chadcha hērubaadëwia p'öbörpierr hōrag Hēwandam hiek jaaumamua, “Pāach pekau pōoma n̄lm hāsie hewag k'iirjuwia Hēwandamagta chugpaapi jēeubat” haajeejim hanñm. ¹³ Mag jaau wēnñrramua hīchab dösät bēnēu baarjerr k'ɻlñ mor heem bēn k'aigbampa jar wērpnaa, pabā olivo hanñm k'aúa hōor k'amor masim k'ɻlñjā k'a p'urnaa, Hēwandamag jēeubaa hōor pōm monaaupäi maajeejim haajem.

**Rey Herodeeu Jesuuta Juan hōor pör choomie k'ararrpii sīerr
(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)**

¹⁴ Jesuu mag hōor mor masim k'lln pōm monaau nllrlam gaaimua sīi hōor hee t'ārp'ōo sīejim haajem. Mag nlm hee Rey Herodeeu hūr hat'ajim hanlm, hirua nem wau nllrlam. Mag hichdēu hūr hat'aawai Jesuuta Juanpii hawi, “Maan Juan hōor pör choomie k'ararrta deeu hiiu p'iidlwia mag nllrlam; maguata mag hōor mor masim k'llnra monaau nllrabahab” haajeejim hanlm.

¹⁵ Mamλ hirua mag sim hee bigaaum k'llnau, “Jā warr jōoingar Hēwandam hi jaaumie Elías haajerr k'abahab” haajeejim hanlm, Jesús higwia. Mamλ jūrr magbaawai hāaur k'llnau, “Jā sīi warr jōoingar Hēwandam hi jaaujerr k'llnjo Hēwandam hiek jaaujem k'abahab” haajeejim hanaabá. ¹⁶ Jūrram k'llnau mamagk'am hūrbaawai chi rey Herodeeu, “Mllag chan ma chan deeum k'abam. Mua k'irjuuwain maan Juan chi hōor pör choomieu, har mua hi hö t'lappāipitarr. Hichta deeu hiiuwia mag nllrabahab” haajeejim hanlm.

¹⁷⁻¹⁸ Hirua mag sīerran māg hajim haajem: Maata hich Herodeeu hich naam Felipe hllī Herodías hanlmta k'echeu hauwi hag dāi sīejim hanaabá. Mag hit'eeta Juanau chi reīg, “Pua pōd rāch naam juu heem hllī k'echeu hauwi rāch hlaik'a hauju k'aba simgui” hajim hanlm. Mamλ sīi hichig magbaawai warag Juan rār haupi jaauwi, cárcel deg p'āar sūpinaa, cadenau jā sūpijim hanaabá. ¹⁹ Mamλ mag nlm hee chi Herodes hllī Herodías hanlmu Juanau mag hiek'atarr gaaimua t'ōopimjā k'ōsi t'lnaajim hanaabá. Pari mag nlmta pōd t'ōoba haajeejim hanlm, mag chi jayau t'ōomk'iir jaaubam haawai. ²⁰ Mag nlm dāi chi rey Herodeeu jā Juan hōk'ō haajeejim hanaabá, hirua hoowai Juanau chadcha Hēwandam dau na nem hagcha waunaa hāba hi hiekpai jaaujerr haawai. Maguata Juanau hichigcha hik'labā hiek'amamjā maglmjā higba, warag hūrm k'ōsi hi hiek hūrnaa sīi hich hödegpai, “¿Jāgata hak'iina?” haajeejim hanlm.

²¹ Mag nlm hee Herodeeu hich año cumplii nlm hed p'iejāb pōm waupijim haajem, p'iestra k'aag. Magwi chi t'et'emnaan hich garcharam k'lln dāi, comandantenaan maimua Galileapien hagjō chi t'ierRNAanpa hāba t'ārk'llapāijim haajem, hich haig t'ach k'oón bēemk'iir. Magbarm heeta hīchab Herodiaaujā Juan k'aibag wauju dawaa p'it'urg chukk'u hoo hat'ajim hanaabá. ²² Mag ham t'ach k'ō nlmta, chi Herodías k'a bēewia hōor dak'īir jemk'abachējim hanlm. Mag jemk'abarm chi reū hich dāi hāba t'ach k'ō narr k'lln dāimua k'ōigjierram haajem. Mag wajap'a jemk'abarm hoobaawaita chi reū hich bāaurrag, —Rāchdēu nem k'ōsim mllag jēeubá, mua rār ag deeu rāchdēu nem higbarm hajim hanlm.

²³ Mamλ mag hichig nem jēeupipik'amjā chi dauperau bālrljā jēeuba haawai hichdēuta deeu rāaba hirig, —Chadcha māch himeerba parhoobam nem rāchdēu k'ōsim mllag jēeubarm mua rār ag deebajupa. Pua māg durr māchdēu jāa chirlm heem jārrcha k'āijā mllag jēeuk'iinjā, hichiita mua deeb k'aba rār ag deejugui hajim hanlm.

²⁴ Chi rey Herodeeu rlaba hichig mag jéeupipik'amjā jéeuju k'augba haawai hich hăd haar mawi jürr hich hădagta jaauwimajim hanaabá, hichig k'iirjugdam deemk'iir. Magbaa chi hădau hich k'aag, —Pachig Juan pörta t'lapnaa t'ëp hee deepi jaaujuma hajim hanlm.

²⁵ Hich hădau hichig mag jaaubarm bärre deeu hich băaurr jöoi haar mawia hirig, —Rey hajim hanlm, muan nauwe rlrlag Juan hōor pör choomie pörta t'lapwia mlachig t'ëp hee deepim k'osi hñmgui hajim hanaabá.

²⁶ Mamł hich băaurrau mag hichig Juan pörta jéeubaawai chi rey warre hök'iirjuu haadéjim hanlm. Pari mag hich băaurrau hichdēu nem k'ösim t'umwe jéeuwiajā hōor dak'iir hich himeerba deeju ha hiek'atarr haawai mag häsie deebamjā habajim haajem. ²⁷Magbaa hag bärre hich soldaaun hăb päijim hanlm, Juan hö t'lapnaa hich haig chi pör happai haibëemk'iir. ²⁸Magbaawai chi soldaaunau chadcha Juan cárcel deg sim haar mawia, hi hö t'lapplinaa, chi pör happai t'ëp hee chi dauperag deechéjim hanaabá. Mag hichig deebaicheewai jürr hich hădag deejim hanlm. ²⁹Mag Juan cárcel deg rl wai narr hö t'lapbapläim ha hürbaawai hi k'apeenau chi mordam cárcel degmua harrwia hauk'ërt'urjierram haajem.

Jesuu hōor cinco mil jähogtarr

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Magtarr k'ur Jesúus k'apeen mag hichdēu pätarr k'lln deeu hi haig barchéjerram haajem. Mag bëewia deeu hăbam haig naacieewai hamachdēu hōrag Hēwandam hiek jaaujerr däi hōor monaaumaripa t'um hirig jaauchéjerram haajem. ³¹ Mamł mag jürram k'lln p'ëp'ëeuk'lam gaaaimua t'achdam k'oogpajjā bñllrjā jua par k'aba narr haawai mag ham nem hígk'a höpinaa jürr hich Jesuu hamag, —Hōor chukag hee maach happai jua hñyaan wëttarau hajim hanlm.

³² Magwia chadcha hamach happai haig botedam sierr hee hérëubaadéjim haajem, hōor chukag haar. ³³ Pari mag ham wëtum hōor k'apank'am k'llnau hoopäijierram haajem. Hamachdēu mag hoobapäaiwai, hi barjujā k'ap'ñ narr haawai, jürr k'ad hee k'ap'ig p'ëobaadéwi, hamactha hi barju nawe bardatlk'aimawia hi nl naaimajim haajem. ³⁴ Maimua barimawia hooimaawai chadcha hōor pöoma pos t'lnaaíjm hanlm, hi nawe. Hōor pöm mag wëjöm Jesuu hoowai hi dau hee hap'ñ durrajim hanlm, sii nemchaain papjā chuk'u wënlrramjö narr haawai. Hichdēu mag hoobaawai hamag Hēwandam hiek jaau wai sii hajim haajem. ³⁵ Mag jaau simua ya k'eeuraa haadeewai hi k'apeenau hirig, —Ya hedau k'ëumamgui hajim hanlm. Mag nlmta maach chan t'ach k'öjujā chuk'u nl. ³⁶ Maach däi mlig hōor pöm t'lnplm k'llnag wëtpi jaaubabá hajim hanlm, hōordam di dak'apaim haar wa magbam k'ai p'obör dak'am haar k'äijä hamach k'oog t'ach pér hawaan wëtamk'iir.

³⁷ Hichig magbaawai jürr hich Jesuu hamachigta, —Ham päiju k'äyau päächdëuta hamag t'ach deejurauma hajim hanlm.

Magbaa chi k'apeenau jürr hirig, —¿Magan hőor póm mág wéjom t'um t'ach k'öpiegan doscientos denariota pan gaaipai haipi síeb? hajierram hanám.

³⁸ Magbaa Jesuu hamag, —Párau pandam k'arr wai nawi? hajim hanám. Chuk'u nám k'ai, hōrag jéeu hoobat, k'aiú p'iejāb waibéejí hich k'oog k'āijā, maimua mārlág jaaubat hajim hanám.

Magbaawai chadcha wétwi, hōrag jéeu hohoogmamua hābmua pandam cinco maimua hāwarrdam numí wai sim hoobaawai, deeu hi haig bēewia, hich mag hirig jaauchéjim haajem. ³⁹ Magbaa hich Jesuu hőor k'apan mag t'lnarr k'llnag p'ūak hár k'apanaa p'llr hohoodö juppi jaaujim haajem. ⁴⁰ Hamachig mag juppi jaubaawai chadcha warp'aa poso p'llr npllid, p'llr npllid, hohood hap'öbaadéjim hanám, hamach k'ik'íratdö pogk'a chi k'apanag cincuenta, maagwai pogk'a cien; hőor póm mag t'lnarr t'umaam hich mag hohood t'lnaisijim haajem. ⁴¹ Magbaawai Jesuu mag pan cinco narr dái mag hāwarr dau numí narrpa p'ë hauwia, hāgt'aag heerpanaa, Hēwandamag hāu hajim hanaa chi pan t'orreunaa, jürr hich k'apeenag hlapäimajim haajem, tagam k'llnag jigmamk'ir. Hich hagjö chi hāwarrjá hagdaujö t'umaam k'llnag jígpájjim haajem.

⁴² Magdamaupai maig hőor t'lnarr k'lln t'um biwaauwia himie p'öbaadéjim hanaabá. ⁴³ Mag himie p'öbaadeewai chi pan hāwarr dái sobtarrau t'abat doce hipiirk'a haujim haajem. ⁴⁴ Mag chi t'ach k'ötarr k'lln k'apanag hemk'ooin happai cinco mil naajim haajem, hllinjá beerba chaainjá beerba.

Jesús döjā hár narrarr (Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Mag t'ach k'ö haaipawia Jesuu hich k'apeenag, —Páar mā na t'oom higar Betsaidaag dlrbagk'abaadét hajim hanám, maimua jam p'öbör heeta mā nlabimat. Māln nau mág hőor hérëu t'lnam t'um hoopäiwiata majugui hajim hanám.

⁴⁶ Maimua chadcha mag hőor wétem k'lln t'um hoopäiwiata durrsí gaai petajim haajem, Hēwandamag jéwaan. ⁴⁷ Mag hich k'apeen bote hee hich na pätarr haawai, ya k'léubaadeewai, döjärr wétmajim haajem. Maagwai Jesús hich happai t'abawi hagt'a durrsí gaai Hēwandamag jéeu siejim hanaabá. ⁴⁸ Mammua Jesuu hoowai hi k'apeen hamach juadamau hök'ar hék'a wétmajim hanám, k'ir garmua p'ü t'eeg wé t'lnam hee. Mag hamach juadamau hék'a wétem hoobaawai hāspajuag ham hék'a hauwimajim haajem, sii döjā hárpaí mamua. Pari mag ham hék'a hautarrjá sii k'ajap'a ham haig dichaagpamjöo siejim hanám. ⁴⁹ Mamá mag sii döjā hárta nllrám hoo hat'aawai hak'aarpia hawia jáp'ierr nám hiek'au hähää k'ap'öbaadéjim hanaabá. ⁵⁰ Ma chan mag hābpaimuajá hooba, hamach t'umaam k'llnauta hoo narr haawai, hamach t'umta jáp'ierr naajim haajem. Pari mag sereubaadém bärre hich Jesús garmua hamag, —Keena, hoob jáp'ierrmiet; mā k'abahab hajim hanám.

⁵¹Magnaa ham bote hee waaidabaadee chi p'újā warre t'umbamamua t'umbabaadéjim haajem. Mag hoobaawai hi k'apeen warre dauderraa nlisijim hanam, ⁵²hag noram Jesuu hamach dak'iir pan hāwarr däi k'apanjā k'aba narraupai hōor pöm t'lnarr t'ach k'öpitarrjā k'iir hee paba. Jesuu hich juapá hoopi sim k'ap'la haju haai nlmata warag maglumjā k'iirjuba siita jāpl'ierr naajim hanaabá.

**Jesuu Genesaret durr hōor mor masim k'llan k'apan monaaupläitarr
(Mt. 14:34-36)**

⁵³Maimua warag hāba hērubaadéwi t'oom higar deeum durr Genesaret hanam p'eeubagk'abaimaawai warre hamach wëttarr bote jā siujim haajem. ⁵⁴Mag jā siuwia ya ham durr paauk'abaadeewai haig hōor narr k'llnau warre Jesús k'aug hat'ajierram hanam. ⁵⁵Hamachdēu mag hi k'augp'öbaadeewai, hamach dak'am k'llnag hi barbaichém k'ap hamk'iir, jūrr jaau nllrrjēe hap'öbaadéjim hanam. Hamachdēu mag hūrp'öbaadeewai p'öbörpierr haaunaanpanau hamach haaunaan pa bllrk'am gaaipa hi sim haig haibëemajim haajem.

⁵⁶Jesús nllrrampierr p'öbör hee didam k'apan k'aba nllnlidam hee maimua sii durr didam hähabdö nllnlidam heem magwe hi na kaajjā hee hamach haaunaan haubëenaa hirig, —Maar haaunaanag räch k'ajüahidam gaaipai k'ajjā ralpibá haajeejim hanam, monaumk'iir.

Mag chadcha t'um hi k'ajjā gaai ralram k'llnan warre monaauk'a maajeejim haajem, mag sii ralbarmuapai.

**Sii juu sūgba t'ach k'ö nllmuapai chan maach hárba haajem
(Mt. 15:1-20)**

7 ¹K'ääi hāb Jerusalén p'öbör heemua Jesús haig bëejierram haajem, Moiseeu Hēwandam hiek p'lä rlatarr wajapcha hllrk'aajem k'llan däi hich hag Hēwandam hiekpai jawaag chi machnaanpa. ²Mag bëewia hamachdēu hoowai hi k'apeen juajā hlbata t'ach k'ö nlm hoobaawai hāu k'abata nlm hajim hanaabá. ³(Hamau mag hiek'a narran, hamach chi judionaan t'um hamach jöoin hi rlava warrgarwe t'ach k'oopierr hajap'a juu hñnaa k'ojojemta warm k'llnau hich jāg juajā sūgba k'ö narr haawaita mag hiek'a naajim hanaabá. Maguata ham meeun chan juu hlb k'aba chan t'ach k'öba haajeejim haajem, Hēwandam dau na hamach hārju hawia. ⁴Maguata merrickau hee hudit'urwia bëejjā, hamach jöoinau jaaujemjö, juu hlb chan pöd t'ach k'öba haajem haajem. Mag tag hamau nem waaujem k'iir k'apan t'lñnlm hamach warrgarm k'llan jöoin hi rlava, maguata hamau t'um hamach dö doojem jarr, t'ep, jiedöpjömjā t'um hlk'apäliwi hñchab hamach k'ajjem putjā t'um jāk'apäajjem hanaabá.) ⁵Hamach hich mag sierrjéem k'apta chi fariseonaanau maestronaan däimua hich Jesuug, —¿K'an jāgwia rä k'apeenau warrgurwe maach jöoinau jaaujem hipierraak k'aba, sii juajā hlb hich jāgta t'ach k'ö nlm? hajierram hanaabá.

⁶Mag hichig jëeubaa jūrr hich Jesús garmua hamag magjim hanam:

—Pāach jāg Hēwandam hiek gayam pāachdēu nem jaaujemjō k'aba jūrr hag chaaur nem wau sīerrjēem k'apta Hēwandamau hich hi jaaumie jōoi Isaías k'ararrag pāach higwia hich hiek'atarr hiek mla pāpijimgui hajim hanlm:

“Pāran sīi par hiek'aupaita mla hiek hāk'a nlm haajem.

Pari mag nlm chan par chadcha t'āraucha hāk'abamta mag sīerrjēem.

Pāach mag nlm gaaimua pāar t'āar chan mla dak'ajā k'aba, sīi mla warpta t'lnlm.

⁷ Jāg nlm haiguin parii pāach hip'it'ur pāraru mrlng jēeuju.

Pāraru jaau nlmjā sīi wir haig pāach k'īrjugpaiu; jā mla hiek k'abam” hajim warrgarwe Hēwandamau, pāar higwia.

(Is. 29:13)

⁸ Mag chirlmn pāachdēujā Hēwandamau nem jaau sim hipieraa k'aba, sīi pāach jōoin hiigta hee ham k'ōchgau warag hirua nem jaau sim hichaaur sīi pāach juagam nem hāk'ak'a haju happai k'ap sīerrjēe haawaita mag chirlmgui hajim hanlm hamag.

⁹ Hamag mag hiek'apxiwi hichdēupai hīchab magjim hanlm: ‘Sii pāach jōoin hiigta hīrcha hee ham k'ōchgau pāraru Hēwandam hiek chaar gaai jaau simta warag hasekasmap'a haajem. ¹⁰ Jāgju k'apta warrgarwe jōoi Moisés k'ararrau, “Plch haai plch hād dāi jāsenenaa hōk'ō habá” hajim hanlm. Maimua, “Har hiwiir hābmua k'āijā hich haai wa hich hād k'āijā t'ōpnaa hāauk'a simln, maan warreta t'ōorlju haai nlm” ha sim. ¹¹ Pari Hēwandamau hich hiek gaai mag jaau simta jūrr pāar hiek mag hābmua k'āijā dich hayag wa dich hādag k'āijā, “Pāraru hig nlm mua wai chirab mama pōd mua deeju k'abam, ya t'um Hēwandam hit'eem haawai” ha hiek'aju haai sim hanlm, dich dēnnaan dau haug k'augba. ¹² Magnaa pāar hiek mag ya chi mag hiek'abarmua chan mag dich dēnnaan hiwiir hāb k'āijā dau hap'la k'ērlm hoowiajā hagag hoobamjō haju haai sim haajem hanlm, bllrjā hagag hooba. ¹³ Jāg pāach jōoin hiigta hee nlmua pāraru Hēwandamau nem waipi jaau simta warag hisegpāi nlm k'abahab hajim hanlm hamag. Mag nlmata hewagam k'llnagjā pāraru hich magta k'augpi wētum; mama magpajā k'aba, mag tag pāraru nem k'aigba jaaujem nem k'īr k'apan t'lnaabahab hajim hanlm hamag.

T'ach k'ō nlmuapai chan maach hārba haajem haajem

¹⁴ Jesuu mag hiek'awia hich haig hōor t'ārk'a haunaa hamag, —Pāadē t'umaam k'llnau mla hiek wajap'a hūrbat hajim hanlm. ¹⁵ Mla jēb gaai chadcha hōor pekaudam paraa k'it'eem. Pari sīi parhooba t'ach k'ō nlmuapai chan Hēwandam na hōor hārpiejeml pāach t'āar hee nem k'aigbam k'īrjunaa hiek'aawaita pāachdēupai pāach hārpiejemgui hajim hanlm. [¹⁶ Magnaa hamag, Jāg hīrlnnaa wajap'a hūrbat hajim hanlm cha mua pārag jaau chirlm.]

¹⁷Jesuu hōrag mag hiek'awia hichta jūrr haigmua chaaug petajim haajem. Maimua ya deg paauk'abaimaawai chi k'apeenauta deeu hich hag hiekpai hirig jēeu naajim haajem, hamachig jaaumk'iir.

¹⁸Mag hichig jēebaawai jaaumamua, —¿Wa mag chan pāraujā hagt'a mag hiek k'augbata naab? hajim hanlām hamag. Mua k'abá pārag, “Sii t'ach k'ö nām gaaimuapai chan pekau paarpaba haajem” ha chirāmgui hajim hanlām.

¹⁹T'achdam k'ö nāmlān sii buch heepaita sīeimaajem, t'āar heejā dubba. Mag buch heepai sīewi chēbapääiwai deeu chuk'u haadeejemgui ha jaaumajim haajem.

Hirua mag sīerr haiguin Hēwandamau maachig nem k'ömk'iir deetarr chan ni hābjā k'aigba k'aba sīsidlām ha sim hajim. ²⁰Mag hiek'amamua rlāva hich Jesuu hamag, —Hōor pekau paarpa nāmlān t'āar heemua k'iirjug k'aigbam hōbēr nāmuata pekau paarpa nāmgui hajim hanlām. ²¹¿K'an jāgwia mag sī? T'āar heeta maglām k'iirjugjā t'um hompaa hauwia māmmuata dawag hōbēr t'lnāawaima hajim hanlām. Māmmuata hōbēr t'lnām: dich hllāi k'abam dāi k'apes haju k'iirjug, nem jīgk'aju k'iirjug, maimua hōor t'ōoju k'iirjug. ²²Mag tag hōbēr nām: chik'am nemta dich dēnk'a haum k'ōsi haju k'iirjug, deeum hllāin wauju k'iirjug, parhooba nem k'aigbam nem wauju k'iirjug, chik'am k'ügurju k'iirjug, chik'am hāauk'a hiek'a nām, wir haig dich t'ö nām, maimua sii donjö k'iirjug chuk'u nem wau nām. ²³Maglām nem t'um t'āar heemua dawag hōbērdatk'a t'lnāmuata Hēwandam dau na hōor pekau paarpapiejem ha jaaumajim haajem hamag.

Hllāi hāb Israelpie hllāi k'aba simua Jesuug chaigpatarr (Mt. 15:21-28)

²⁴Jesuu maig hōrag jaau sīewia petajim haajem, Tiro durr Sidón dāi nāmlāg. Mag mawia hōor haig jēerimajim haajem. Mamā mag hich deg pabaimamjā hōrag k'augpimap'a sīejim hanaabá. ²⁵Mag hich k'augpimap'a sim hāba, hllāik'aardam t'ōt'ōrrsöm bēnēu baarjerr hādau mag hi barbaimam hūr hat'aawai, Jesús haar mawia hi k'iirp'ee kanieu p'ōbk'abaimajim hanlām. ²⁶Mag hllāi deeum durr Sirofenicia hanlām durram hajim hanaabá. Hich mag hllāirau Jesús haar mawia chaigpaimajim hanlām, hich chaai mor heem t'ōt'ōrrsöm bēn hōbeerplāmk'iir. ²⁷Magbaa, judionaan k'abam k'llān chan hagt'a monaauju k'aba chirām hawi, Jesuu hich mag hllāirag hogt'ompai, —Hidēu nacha Hēwandam chaainta t'achdam k'öpi hat'ā. Mua pua jaau simjō pāl chaaita nacha monaauk'iin, mua hoowai dich chaainag deeu harr panta k'echeunaa saakienag deebarmjō hajugui hajim hanlām hirig.

²⁸Magbaa chi hllāyau rlāva, —Señor, pua jaau simlān chadau. Pari hiin saakienaujā chaain juu bigaau chi picbag mes heegar k'līmam k'oojemgui hajim hanlām. Maagjeewai māl Israelpie hllāi k'aba hllāb mamā, črua māl chaaijā dau haug k'augbaju k'ai? hajim hanlām hirig.

²⁹Magbaata Jesuu hirig, —Pach jāg hiek'a hām gaaimua pāl chaai mor heem mepeer ya hōbērbaadēm. Ya pāl diig maju haai hāmgui hajim hanlām hirig.

³⁰ Mag Jesuu hichig “Pach diig maju haai hám” habaawai, chadcha mawia hooimaawai, hi chaai chadcha monak'a put hee werba jéer sim hooimajim haajem, Jesuu jaautarrjö chi mepeer ya hi mor heemua hóbérbaaderr haawai.

Jesuu woun háb kach k'ísunaa meu k'lk'laa k'itarr monaautarr

³¹ Mag chaai monaaupäitarr k'ur Jesús majim haajem, Tiromua Galilea t'arrdöog. Mag mamua Sidón p'óbör hee dichwia Decápolis durrjä hagjö dichjim haajem. ³² Mag Galilea pabaimaawai hórau hi haig waibéejim hanaabá, woun háb kach k'ísunaa meu k'lk'laa k'itam. Mag chi waibéetarr k'llnau Jesuug chaigpaimajim hanam, hamach haaunaandam gaai párbarmuu monaaupäimk'íir. ³³ Magbaawai Jesuu chi woun mag kachdam k'ísunaa meu k'lk'laa k'itam hich hap chawag harrnaa, hi kach hee jígpíriu p'í hoonaa, deeu hich jígpír gaaipai hichóoujá homnaa, júrr hi meuk'íir gaaí järpájjim haajem. ³⁴ Maimua hágtaag heerpanaa, jápö duraa hlinnaa chi wounag, “iEfatal!” hajim hanam. Mag sim haiguin maach meúan “iKach haardlaad!” ha sim hajim hanaabá.

³⁵ Jesuu mag hiek'abarm bärre mag kach k'ísu sierjä warre kach haardlaadém däi chi meuk'íirjä hagjö nem wajaug hagua hiek'a sisijim hanaabá. ³⁶ Magbaawai hoor haig narr k'llnag, —Mag mua jäg woun monaabarm hoob chik'amnag jaumiet hajim hanam hich Jesuu.

Mama mag hamachig jaaupiba harr hääba, warag hamachdëu jaaum haig jaaujejjim hanaabá. ³⁷ Mag hoowia hoor t'um dauderra nám hiek'au hi higwia, “Jesuuwan nem t'um wajap'ata wau nrraajem. Maguata kach k'ísum k'llnjä kach haardlpinaa meu meraam k'llnjä wajap'a hiek'apimaajem” ha hiek'a naajim hanam.

Jesuu hoor cuatro mil jahogtarr

(Mt. 15:32-39)

8 ¹Biek háb deeu húmaai Jesús haig hoor pöoma biirdlaichéjjim haajem. Mag nám hee bálrjä t'ach k'öju chuk'u narr haawai Jesuu hich k'apeenta hich haig t'ärk'a haunaa hamagta magjim hanam:

²—Hoor póm mág t'lánám mág dau hee dau hap'laa durrum. Ya k'ääi t'ärjup pam ham maach haigmua bálrjä hogdába, t'achdam k'öujä chuk'u durrumgui hajim hanam. ³Hich jäg t'achdamjä k'öpiba hamach diig päik'iin, k'ad hee wétumua jådaúa p'aréuju, pód hamach di haarjä barba. Magam hääur k'llan chará warpmua bée nám haawai pód barba k'äijä hajugui hajim hanam.

⁴Mama Jesuu hamachig magbaawai júrr chi k'apeen garmuata hirig, —Mag maach hoor chukag hee nám, ¿jamaam t'ach maadëu hamag deebarju? hajierram hanam.

⁵ Magbaawaita Jesuu hamag —¿Párau pan dau k'arr wai ná? habaawai, hamachdëu, —Marau pandam sietepai wai námogui hajim hanaabá.

⁶ Mag pan siete wai nám habaawai Jesuu mag hoor póm wéjomág, —Jék'at jupk'abat hajim hanam.

Magnaa mag pan siete narrdam jua hee p'ë haunaa, hag paar Hēwandamag häu hajim hanaa t'orreuwia, jürr hich k'apeenag hlaplaimajim haajem, mag hoor pöm t'lənlmäg jigmamk'iir. ⁷Mag däi hichab hawarrdamäj daudam k'apan k'aba wai narr haawai mag paanjä Hēwandamag häu hajim hanaa jürr deeu hamag hlaplaimajim haajem, hōrag jigmamk'iir. Magbaawai chadcha chi k'apeenau hichdëu jaautarrjö t'umaam k'llnag jigpäijierram haajem. ⁸Mag jig p'lərldädägmamua hagdaujö hamachdëu k'om haig k'öwi, k'ld biwaau p'öbaadee t'umjä k'öpäiba, t'ləvl siete hipiirk'a haujim hanaabä. ⁹Mag k'öjujä chuk'u narr hee hirua jähogtarr k'lln chi k'apanag cuatro mil naajim haajem. Mag k'ö dichwi hamachig wëtpi jaubaawai, héréubaadee, ¹⁰hich Jesujä deeu bote hee waaidajim haajem. Magbaawai chi k'apeenau deeum durr Dalmanutaag hi joo harrjierram haajem.

Fariseonaanau hamachdëu nem hooba haajem waapi jaautarr
(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Mag mawia ya chi Jesús barbaimam k'augp'öbaadeewai hi haig bëejierram haajem, fariseonaan. Mag bëewia hogt'om daau chadcha hi Hēwandamau päitarra jäg nərräm k'ai ha k'ap haag hawi hirig, —Magan maar dau na hag na hōrau nem hooba haajem nem waubá haichëjierram hanäm hirig, marau hoog hit'ee.

¹² Hichig magbaicheewai chadcha ham hipierr wauk'iinjä hich hiek häk'abaju k'ap warag sii jäp'ö duraa hlinnaa, —¿K'an hatchata mua pär dak'iir nem wau chitajuuta päräu mag mrlag nem waapi jaau nəma? hajim hanäm hamag. Mua chan pär dau na bllräjä nem waubamgui hajim hanäm.

¹³ Hamag mag hiek'apäiwi hichta warag ham haigmua petajim haajem. Maimua mag mawi hich k'apeen däi bote hee waaidäwi hag k'iirp'ee dlrabajim haajem, hich hag t'arrdö heepai.

Jesuu hich k'apeenag fariseonaanjö hapiba jaautarr

¹⁴ Mag wëtumjä k'iir hee pab jap hee k'oogjä k'öju harrba hawi pandam dau häbpaita wai k'odjörrajim haajem. ¹⁵ Mag hérëu p'öbaadéwia k'odjörröm hee, Jesuu hich k'apeenag, —K'iir k'ap'la wënärrat hajim hanäm. Hoob fariseonaan bén maimua Herodes bënja jäg levadurajö sim pääch gaai dlrbabimiet hajim hanäm.

¹⁶ Hamachig mag hiek'abaawai hamach k'oog panjä chuk'u naawaita mag hiek'a simpii hawi jürr wir haig hamach heepai mag pan haubëeba harrta hig naajim hanaabä. ¹⁷ Pari Jesuu hamachig mag hiek'abarmjä bllräjä k'augba naajim haajem. Mag hichdëu hiek'abarmjä k'augba warag sii hich hichaaur hiyäla nəm k'aug hat'aawaita hamag magjim hanäm:

—¿Pääch hödegan päräun sii pan chuk'um gaaimuata mua päächig magjimpi naab? hajim hanäm. Mua maata päräg jauba chiräm. Jägan jäg nəm haiguin päräu chan mua nem waaujemjä hag'ta k'augbata naabma hajim hanaabä. ¹⁸ Pär dau paraanaa kachjä wai nəm; pari mag nəmta sii dau k'isumjönnaa

kachjā k'īsumjöta nλm. Pārau mua nem wau chitλm hoojemjā, Ʉk'iir hee paba nλ, ¹⁹har pandam cincopai narrau mua hōor cinco mil narr jāhogtarr? T'umaam k'λλn k'ō dichwia himie p'ōbaadeewai, Ʉt'λbłt k'arr hipiirk'a haujī, chi sob?

Hamachig mag jēeubaa hi k'apeenau, —T'λbłt k'apan docen hāb hipiirk'a haujimgui hajierram hanλm hirig.

²⁰ Magbaawai deeu hichdēu hamag, —Maimua hagjö har pandam sietepai narrau mua hōor cuatro mil narr jāhogtarr hedjā, Ʉhamau k'ötarr sob t'λbłt k'arr p'ē haujīwi? hajim hanλm.

Magbaawai, —T'λbłt siete hipiirk'a haujimgui hajierram hanλm.

²¹ Magbaawaita hichdēu, —Chadma hajim hanλm. Mamλ pan higju hawiajā, Ʉpārau chan deeu mua hompaa haujujā k'īirjubata naab? hajim hanλm. Mua chan levadura chaar jaauba, fariseonaanau nem k'aigba jaaujemta jaau chirλm; pari mag nλmta pārau pōd k'aug hauba nλmgui hajim hanλm hamag.

Jesuu woun hāb dau k'īsu sīerr monaauplītarr

²² Mag wētmamua Betsaida p'öbör hee barimajim haajem. Mag barbaimaawai hōrau woun hāb dau k'īsu k'itλm hi haig waibéewi hirig chaigpachējierram haajem, hi gaai pλrbaawai hi dau monaumk'iir.

²³ Magbaa Jesuu mag chi daudam k'īsu k'itλm juu gaai pλrnnaa chawag p'öbör higaau harrjim hanλm. Mag harrwi hi dau hichöou p'uurnaa hi gaai pλrnnaa hirig, —Pua häu hoo chirāwi? hajim hanλm.

²⁴ Magbaa chi dau k'īsu k'itλmua, —Hēera, mua hōor pabäjö sīsidλmta dλrdλr nλrrjēem hoo chirλmgui hajim hanλm.

Magbaawai deeu Jesuu hi dau hēudam haait'λ haait'λnaa hirig, —Deeu dau hēe hoobá hajim hanλm.

Magbaawai chadcha deeu dau hēe hoobarau warre warp dawaa hich mag hoo sīsijim hanaabā. ²⁶ Mag dau k'īsu sīerr monaau sīsiewai Jesuu hich diig pāyaagpamua hirig tag p'öbör hee bēepiba jaaujim haajem.

Pedroou jaauwai Jesuun warrgarwe hich Hēwandamau pāiju haajerrau ha jaautarr

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Jesús mag woun hāb dau k'īsu sīerr monaauplītarr k'ur hich k'apeen dāi durr Cesarea de Filipo hanλm heem p'öbördam nλplidλmāg majim haajem. Mag wētumua hich Jesuu hamag, —Hōrau mλ higwia hiyāl nλm hūurwai, Ʉham hiek mλ k'ai haajē? Pārau hūrba haajē? ha jēeujim hanλm.

²⁸ Jesuu hamachig mag jēeubaa chi k'apeenau hirig jūrram k'λλnau, —Ham hiek pλ Juan chi hōor pōr choomie haajem. Deeu k'λλnau jaauwai, pλlta Elías haajem, warrgar Hēwandam hi jaaujerr. Maagwai pogk'a jaauwai, pλ sīi warrgar hagjö Hēwandam hi jaaujerr k'λλn heem haajemgui hajierram haajem hirig.

²⁹ Magbaa jūrr hamachigcha, —ɄMa pāachdēujāma? Pārau k'īirjuawai mλ k'ai hagā? ha jēeujim hanλm hamag.

Magbaawai Pedroou, —Pllan Cristoou hajim hanlm, warrgarwe hich Hēwandamaucha jar hauwia hōor peerdā haumk'īir pāiju jaaujerr.

³⁰Mama Pedroou hichig magbaawai, —Chadcha pua hag heyaa jaauvap̄xim, mama hoob bālrljā chik'amnag jawam hajim hanlm.

Warm k'llanagjā jaauipabajim haajem.

Hōrau hich t'ōoju Jesuu jaautarr

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹Maimua Jesuu wir haig hichpai jaaumamua magjim hanlm hich k'apeenag: —Mach chi Hemk'ooi Hiewaa chadcha dau hap'll haju haai chirlm. Ma dau hāauk'l hisegwia Jerusalenpie jöoin chi t'et'em k'llnau p'adnaan chi pörk'a nlm k'llnau Moisés hiek jawaag chi machnaan dāimua mā t'ōomk'īir pār deejugui hajim hanlm. Mama hamau mag mā t'ōowiajā k'āai t'ärjupam hee pliidlwí deeu mā hiiu chirsijugui ha jaaujim haajem hich k'apeenag.

³²Mag, hich dau haug wauju hich k'apeenag hūramk'īir hajap'a jaaumajim haajem. Mag hirua hiek'abarm hūrbaawai Pedroou Jesús chawag warrwia hirig, —¿K'ant'eeta pā mag hiek'a sīma? Hōrau pā dāi magju k'aba nlmgui hajim hanlm hirig.

³³Pedroou mag hiek'abaawai Jesuu tagam k'lln hich k'apeenag hewag p'llrba heerpanaa jūrr Pedroogta k'īir masi, —Jöpk'aa mā haigmua chawag petā hajim hanlm. Pua chan Hēwandamau nem waum hig simjā k'augba, sīi parhoobam k'llnjöta k'īirju simgui hajim hanlm. Meperauta pārag mag hiek'api sīebahab hajim hanaabá hirig.

Jāga haju haai nā Jesús dāi k'apeerk'aag

³⁴Magwia Jesuu hich haig hōor t'lnarr k'lln dāi hich k'apeenpa hāba t'īrk'a haunaa magjim hanlm:

—Chadcha pārau mā hiek pāach t'āraucha hāk'a nlm k'ai, hed hēepierr magan mua nem waipi jaau chirlm happaita waubat hajim hanlm, “Machdēuta k'ap chirlm māchdēu nem wauju” ha hiek'aba. Ma gaaimua chik'amnau dau hap'll pāach t'ōoju k'īirjuwia k'āijā, maglmjā higba, waragta hāk'anaat hajim hanlm. ³⁵Har chi māg jēb gaai mā gaaimua bālrljā p'it'urg haumap'a wēnlrrlm k'lln chan meem hedjā hāgt'ar hōbērbamgui hajim hanlm. Magarau har chi mua nem jaau chirlm waum k'ōchgauta hamach nemjā k'īirjuba sīi warag mā gaaimua wa māg hōor peerdāajem hiek gaaimua k'āijā dau hap'll hanlm k'llnan chadau hāgt'archa hōbērjugui hajim hanlm. ³⁶Magnaa hamag, Pārau hoowai ȳk'an wajaug sī hajim hanlm, woun hābmua māg durr t'um hichdēupai jāa wai sīsim, pari mag sim meeбаadee k'īmie durr petam? ȳHirua hich durr t'um hich dāi harrju haai sī? Pōd harrbam. ³⁷¿K'anta māg jēb gaai hatcha nem parhēpagcha sīerrā hajim hanlm, hagua dich hak'aar hāgt'ar p'ag wai hōbēraag? ³⁸Maimua hābmua k'āijā hīs māg hōor pekau pōomanaa Hēwandam hiekjā t'āraucha hāk'aba t'lnlm heeta mā gaaimua wa sīi mā hiekdam jaaujupai

k'āijā hōor dak'iir chigaa hamən, məg məch chi Hemk'ooi Hiewaa jā t'umaam k'ən Pörk'anāa məch Haai juu t'eeq dāi hāgt'ar hi chognaan t'ənəm k'ənprə məg durr chachaan bēem hedjā hīchab hich k'īrcha heerpanaa chigaa warag, "Mua bālərjā pə k'augba chitəm" ha hiek'ajugui hajim hanəm.

9 ¹Mag hiek'amamua hīchab, 'Mə cha hiek'a chirəm hiek'au hāaur k'ən cha mə hiek hūr nəm k'ən chan məchta nem juu t'eeq t'umaam k'ən Pörk'a bēeju hedamjō haadēm hoobam haigjā meeabajui ha jaaumajim hanaabá.

Jesús Moisés dāi Eliapa hiyāl narr

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Mag hich k'apeen hāaur k'ən nag hamach daúa hich hoopiju jaautarr k'ur seis días nəm hee Jesús durrsī pōm sim gaai majim haajem. Mag hich mam dāi hōor t'ārjuppai p'ē harrijim haajem. Mak'ən Pedro hajim haajem Santiago dāi, maimua Juan. Mag wētwi ya durrsī gaai nəmta hamau hoo nəm dak'ira Jesús k'īir chaaupabaadējim hanaabá. ³ Magbaadēmua sii hi mor gayam k'ajūa jūa sierrpa bālənaa p'uuumjō haadējim hanəm hich bāpgau. K'ajūa hatcha bāp'ā magjō chan hōrau bālərjā jā hauba haajem haajem. ⁴ Magbaadēm hee hoowai warrgarm jōoin Moisés dāi Elíata hiyāl dənplənləhdə naajim haajem Jesús dāi.

⁵ Hamachdēu mag hoobaawaita Pedro hiek hirua Jesuug mag chirajim hanəm: —Maestro, nem hajaug chi hagamjō maar māig nəm. Marau pāar hit'ee rāichdidam t'ārjup hēu deeju: hāb pə hit'ee, hāb Elías hit'ee, maimua hāb Moisés hit'ee.

⁶ Mama Pedroou Jesuug mag di hēu deeju ha hiek'atarran, maan hamach chi k'apeenta jāp'ierr nəm hiek'au pōd hiek'ajūa k'augba haawaita hirua mag hiek'ajim hanaabá. ⁷ Mag ham jāp'ierr nəm hee, dēgölp sii hedjā heemua jālənt'umie baug bēewi, ham jōodə hat'aicheewai, sii hag hee hierr paauk'abaadējim hanəm. Magbarm hee woun hiekjō, "Chaməlta mə Hiewaa məchdēu jāsehne wai chitəmliugui" hajim hanəm, "hōor peerdə haumk'iir məchdēucha jər hautarr. Hirua nem jaau simta hipierraahabat" hajim hanəm. ⁸ Maimua deeju chi jālənt'umie chuk'u haadēm hee, hamau hoowai hi dāi mag hōor numí narr hooba, Jesús hich happaita hoo dənəm hoojierram hanaabá.

⁹ Mag durrsīe naawia jerag wēdurumua Jesuu mag hich k'apeen t'ārjup hich dāi harrtarr k'ən nag hamachdēu hootarrjā deeum k'ən nag jaaupiba, sii hamach t'āar heepaita k'ap'la hapijim haajem, hich chi Hemk'ooi Hiewaa meewia deeju hiiu p'iidə nəm hora.

¹⁰ Magtarr haawai chadcha chi k'apeenau bālərjā hōrag jaauba haajeejim haajem. Pari mag nəmən wir haig hamach heepain hiyāl nəmuia, —¿Ma k'ani maachig jaau sīejimta mag hi meewia deeju hi hiiu p'iidənha sīejimta? haajeejim hanaabá hamach happai.

¹¹ Mag hamach happai mamag nən hawi halp'in hichigcha, —¿K'an jāgwia Hēwandam hiek jawaag chi machnaanau jaauwai mag Hēwandam Cristo pāiju na Eliata bēeju haajē? ha jēeujierram hanaabá.

12-13 Magbaawaita Jesuu hamag, —Chadma, chi machnaanau jaaujemjö, Eliata nacha bëema hajim hanłm. Pari mag hi bëeju jaautarran, mag Hēwandamau päiju haajerr hōrag nłri jaaumk'ürtä bëeju jaaujim. Pari Elían ya hudt'urjim. Mamł mag hi hudt'uurwai, Hēwandam hiek p'ä sim gaai jaau simjö, hōrau hi däi hamachdëu hampierr hawi warag hi t'öopäijierram. Magtarr haawai ćpärau k'üirjuawai hōrau mä däijä hi däi hatarrjö habaju k'ai hajim haajem, hich jäg Hēwandam hiek p'ä sisiđam gaai mäch chi Hemk'ooi Hiewaa higwia wauju ha jaau simjö?

Jesús k'apeenau chaai mor heem mepeer pöd jēupläiba harr
(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

14 Mag hiyääl wëdurumua tagam hich k'apeen nueve narr haig pachënaa hoowai, hōor pöm warp'am magwe p'älr t'ämä järta Hēwandam hi jawaag chi machnaan garmua ham däi hijëjëbk'am hoochëjim haajem. 15 Mag hōor pöm t'änarr k'ülnau hamach dak'üir Jesús barbaichëm hoop'öbaadee honegau hi k'üirp'ee pochag pöbaadëwi hi däi saludaa nłmuia, "Häuchata jäg pəl barbaichëm" hajierram hanłm. 16 Mag chi machnaan garmua hich k'apeen däi hijëjëbk'am hoobaicheewai, —ćPäar k'an hiekta hig nłma? hajim hanłm hamag.

17 Magbaa mag hōor pos t'ämä heemua häbmua magjim hanłm:
—Maestro, mua mäch hiewaa haibëejimgui hajim hanłm, hi mor heem bënëu pöd hiek'apiba sii hichäp wai siewai, pərlag warre jēu werbamk'üir.
18 Mag k'itäm barbaadeewain sii jék'at bäßä haimajem. Magbaadëmua sii hisap'un bau haadëm däi t'let k'lierrpa küküerr k'abaadëmua p'it'ierrii haadeejemgui hajim hanłm. Mag bar nłmuia warag nem dau haauga pabaadëmgu hajim hanłm. Mua pəl k'apeenag jaaujim, hamag mäch chaai mor heem bën warre jëüpäimk'üir. Pari ni häbmujä pödbajim ha jaaumajim haajem.

19 Magbaawai Jesuu hich k'apeenagta magjim hanaabá:
—Pärau chan jäg chaai Hēwandamau monaaupäijüä k'üirjubata nłm. Pärau jäg Hēwandam jua t'eeg simjä k'üirjubamjö nłm, ćhich jägtä sii mua hawat chitaju haai chirä pärau hoowai? hajim hanłm. ćK'an hatchata pärau mä pääch däi chitapim hig nłma hajim hanłm, hajapcha häk'aag? Magnaa, Mag chaai mä haig haipidut hajim hanaabá hamag.

20 Magbaawai chadcha chi chaai hi haig haibëejierram haajem. Mag haipierrwai, chi chaai mor hee mag chi mepeer simua Jesús k'üir heerpa hat'aawai, sii heeupemjö hich bënëu barbaadëmua warre jék'at bäßä haimajim hanłm. Mag bäßä haimaa sii parhooba bä t'at'ag k'abaadëm däi hipëgħöö hisap'un bau haadëjim hanaabá. 21 Hich dak'üir magbaadeewaita Jesuu chi hayag, —ćPä chaai jäg bënëu barbaaderr ya därräl sīwi? hajim hanłm.

Magbaa chi hayau, —Jäan hich bäräl k'itläwe hich jäg baarjemgui hajim hanłm. 22 K'ar charä jäg barbaadëmua chi meperau hōtdau heejä barpäinaa dö heejä barpäaijemgui hajim hanłm, hi t'öopäaig. Maagjeewaita mua pərlag

chaigpa chirλmgui hajim hanλm. Pua häu hi monaaupäiju haai chirλm k'ai, maar dau haug k'augwi mλ chaai monaaubapäi hajim hanλm hirig.

²³ Magbaawai Jesuu hirig, —¿Jägwí mag pua mλrag “häu hi monaaupäiju haai chirλm k'ai” ha sīwi? hajim hanλm. Har Hēwandum gaaita hāk'a nλm k'λλn hit'ee chan bālrljā p'it'urm nem chuk'um. Maagwai puajā chadcha t'āraucha hāk'amλn, pλ chaaijā monaaubajup hajim hanλm hirig.

²⁴ Magbaa chi hayau, —Muan chadcha hāk'a chirλmgui hajim hanλm. Mamλ pua mλch chaai monaauju k'īrjugta hārcha mλrag k'īrjupibá hajim hanλm, warag Hēwandumag hāk'aag.

²⁵ Mag nλm hee Jesuu hoowai hich haig hōor pōm biirdλdλk'am hoobaawai chi chaai mor hee mepeer simλgta meeurrau haadéwi, —Mepeer, pλchdēuta mλg chaai jāg kach k'isunaa meu meraa wai simgui hajim hanλm. Magnaa, Mλ hiek'au jöpai chaai mor heemua höberbaad, maimua tag hi mor hee dubaag k'abamgui hajim hanλm.

²⁶ Mag Jesuu hichig meeurrau haadeewai chi mepeer wiiu ha baubaadējim hanaabá. Mag baubaadēmua chi chaai deeu hich bēnēu barbaadéwi, jēk'lt bājā haimawia, warre chi meemjō bālrljā mimig chuk'u hapāijim hanλm. Mag haig hōor pōm pos t'λnarr k'λλnau hamach dak'īir mag chi t'omjō haadēm hoobaawai, “Chadcha ya meeabaadēbabah” hanaajim hanaabá.

²⁷ Mamλ hamau mag meeabaadēm hanλm hee, Jesuu chi chaai juu gaai pλrnaa hāgt'aag p'iriū hat'ajim hanλm. Mag hich juu gaai pλrnaa p'iriū hat'aawai dāi p'iida warag bājāau dλnλsijim hanaabá. ²⁸ Mag chaai mor heem mepeer jārpāiwi hērēubaadeeu, ya hamach hap deg paauk'abaimaawai, hiyāl nλmuu Jesuug, —¿K'an jägwí jāg chaai mor hee bēn k'aigbam wai sīerr marau pōd hōbeerpi haabají? ha jēeujierram hanλm chi k'apeenau.

²⁹ Mag hichig jēeubaawaita, —Mua pārag jaauk'imgui hajim hanλm: Jāg mepeer k'īir hōor mor heemua jālpāaigan, jāan sīi t'achjā k'ōba hāba Hēwandumagpai jēeu nλλ haawaita jālpāaijemgui hajim hanλm.

Pλaba Jesuu chik'amnau hich t'ōoju jaautarr

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰⁻³¹ Maig naawia hērēu p'ōbaadēwia Galilea durr dichjim haajem. Mamλ Jesuu mag hōrau hich pλr hauwi hich t'ōoju hanλmta hich k'apeenag jaau sīerr haawai hamach nλmjā hōrag k'augpimap'a sīejim haajem. Mag jaaumamua hamag maagjeejim hanλm:

—Mλch chi Hemk'ooi Hiewaan hōrau chi t'ierrnaanag pλr deeju. Mag pλr deebaawai hamau mλ t'ōopäiju. Mamλ mag hamau mλ t'ōojup mamλ, hag k'ur k'āai t'ārjup nλm hee deeu hiiu p'iidλjugui ha jaaumajim haajem.

³² Mamλ hamachig mag jaaumamjā pōd hi hiek'a sim k'augba haajeejim hanaabá. Mag hamachdēu pōd k'augba haawai jēwaag hēk'aajeejim hanλm; mamλ hinagau hawi hich mag jēeubajierram haajem.

Chijāata hărlacha haju haai sī ha jaautarr
(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Mag hiyăl wĕnлrrлmuа p'öbör Capernaum hanлm hee barimajim haajem. Mag barwia ya deg paauk'abaimaaawai hichdëu hamag, —Maach k'ld hee daaig wĕduraawaii pääar čk'an hata hiyăl wĕduraa hají? hajim hanлm.

³⁴ Mamл hamachig mag jéeubaawai, chi k'apeenau ni häbmuajä hi hiek hăk'aba, sii k'íuu nlisijim hanлm, k'ld hee wĕdurumua chijāata hamach heepai t'umaam k'ллn k'ääi hărlacha sī ha chik'am hipeer hahaug wĕdurarr k'ap. ³⁵ Mag hich hiek hăk'aba habaawai ham na jék'at jupwi däi hamach t'um hich bigaau t'ärk'a hauwia hamag magjim haajem:

—Häbmua k'íirjuawai hichta tagam k'ллn k'ääiјä hărpai ham k'ösi sim k'ai, magan hichta warag t'umaam k'ллn k'ääiјä serbiibachanaa sii hich k'apeen chogk'aju haai simgui hajim hanлm.

³⁶ Magnaa chaaidam t'är hauwia, ham dak'iir chi chaaidam jua hee jiir hauwi hamag magjim hanлm:

³⁷ —Mag chaai hagt'a hich juau paba haawai serbiiba k'itamjö hőor t'лnлm t'um mua k'ösi chitлm. Pärau mä dënjo маг k'it'ëem hăb k'ääiјä jäsenk'awia pääach di haig haumлn magan pärau mächchata k'íir jäsenk'abarmjö habarm hajim hanлm. Mag pärau hădлraa pääach haig mä baarpi nлm haiguin magan pärau mä Haaijä k'ösi nлmgui hajim hanлm, hichdëuta mä päitarr haawai.

Maach hichaaur k'aba simлn maach higar siewaiu ha jaautarr
(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

³⁸ Mag hürwia Juanau, —Maestro hajim hanлm. Marau woun hăb hoojim, mag wounau hiek'amamua pä t'är t'ärnaa hőor mor heem mepeenag höbeerpi jaaubaawai chadcha höbeerپäi maajeejim. Mamл maarjö pä däi nлrraba haajemuata mag siewai marau hirig tag hőor mor heem mepeen järk'ллipiba jaaujimgui hajim hanлm.

³⁹ Magbaa Jesuu hamag, —čK'ant'ee pärau hirig magjierrä hajim hanлm, hidëu hőor jua pärpiba? Mag wounau mä t'är gaita mag hőor monaau nлrrлm k'ai, magan hirua wajap'ata nem wau sim k'abahab hajim hanлm, mä hëugar k'aigba jaauba. ⁴⁰ Maadëu nem wau nлm hoo simjä maach hichaaurjä k'aba warag maach juapierr hoo sim wounan, magan maan maach däi siewaiu hajim hanлm. ⁴¹ Maimua hich hagjö häbmua k'ääiјä pääar Cristo k'apeen haawai pärag nemdam bărlлm k'ääiјä deebaru wounan, Hëwandamau hagjö hirig nem wajap'am deeb k'aba deeju ha chiramgui hajim hanлm.

Nem k'aigbam wau nлmuau maach pekau hee burrpiejem
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Pari magba häbmua k'ääiјä mä chaai маг mä hiek hăk'a k'érлmta pekau hee burrpimлn, Hëwandam däita hiekk'ör pöoma sїsiju. Mamл mag Hëwandam

d  ita hiekk' r paarpaju k  ai, hichd  upai hich h   gaai mokp  r p  mk'  am j  naa p  as hee baud  k'iin h  ucha hajugui hajim han  m. ⁴³Maimua hagj   r  ch juupaita r   pekau waipi sim k  ai, hag garm sua warag warre t  lapba  l  . Hid  u r   jua bisi H  wandam haar barwiaj   h  u simgui hajim han  m, r  ch sua numwe monak'a k  imie durr h  tdau sua t  ojoj   k  augba w  ej  m hee maju harr k  ai.

[⁴⁴Mam chan mag h  tdau sua t  nl  mj   b  llrj   t  ba ni hag heem h  d  omieja   k  echaa k  augba sierr  mgui hajim han  m.] ⁴⁵Wa r   b  llu k  aij   hagj   r   pekau hee burrpi sim k  ai, magan mag b  j   warag t  lapba  l  . B   numwe monak'a k  imie durr maju harr k  ai, H  wandam haar b   bisi h  b  erwiaj   h  ucha simgui hajim han  m. [⁴⁶Mam chan mag h  tdau sua t  nl  mj   t  ba ni hag heem h  d  omieja   k  echba hich mag sierr  mgui hajim han  m.] ⁴⁷Wa r   da  a k  aij   r   pekau waipi sim k  ai, magan mag dau warag j  ub  p  l  . R  ch dau numwe monak'a k  imie durr H  wandamag r  ch barp  ipju k  ai, dau bese k  aij   r  l  ta H  wandam d  nk'a sim  n h  ucha simgui hajim han  m. ⁴⁸Mam k  imie durr chan h  d  omieja   k  echaa k  augba hich mag domk'a t  nl  m d  i mag h  tdau sua t  nl  mj   t  ba hich mag sierr  mgui hajim han  m. Maguata muan p  ragan, pekau waumaaugau dau chuk'umj   hoobamj  naa mag  m nem k  aig  bam wawaagj   sua chuk'umj   habat ha chir  mgui hajim han  m, b  llrj   wauba.

⁴⁹'Mua p  rag mag chir  ml  n, chik'amnau p  ach t  um p  ar wajap nau haug waupiju haawaita mag chir  mgui hajim han  m. Mam   H  wandamau h  ndl  raa mag p  ar nau haug waupi n  ml  n, s  i p  ach hich d  i chadcha hub   w  n  rr  m k  ai ha k  ap haagta magpi sim. [P  ar d  i mag sim haig, nemek mod h  rm hugua p  o s  iujemj  , mag p  it'ur w  n  rr  m g  aimua warag p  arj   hagj   hich d  i hajap'a w  n  rr  m k  irta p  ar d  i mag simgui hajim han  m.] ⁵⁰T  ak'aran chadcha nem wajap'  m  u. Mam   mag sim nak'a haad  k'iin,   k'a  u mag  m t  ak'aar higju k  ai? hajim han  m. J  g t  ak'arauta nem t  um s  p'a hapiejemj   habat, p  ach k  apeen d  i nem wajap'a wau n  muu hagdauj   t  umaa k  oinaa w  n  rr  ag ha jaaumajim haajem.

Jesuu jaauwai p  od dich h  ll i r  aju k  abam haajem

(Mt. 19:1-12; Lc. 16-18)

10 ¹Jes  s mag Capernaum p  b  r heemua deeum durr Judeaag mawia j  rr d  j   Jord  n higaau hedau h  beerjem  g petajim haajem. Mag hamach hee pabaimam k  aug hauwi hich haig h  or p  oma pos haicheewai hichd  u hag na h  rag jaaujerrj   mag h  or p  m t  nl  ml  g H  wandam hiek jaaubaad  j  m haajem. ²Mag n  m hee fariseonaan hi haig b  ejierram haajem. Mak'  lnau juau hogt'om Jes  s himeraa r  r hawaag hawi hirig j  eumamua, —  Chadchata pua hoowai maach hemk'ooinau dich h  ll i r  aju haai n   wa r  aju k  aba n  ? ha j  eujierram han  m.

³Hichig mag j  eubaawai j  rr hich Jes  s garmua hamag, —Moiseeu H  wandam hiek p  l  a r  arr gaai,   k'an ha jaau s  wi? hajim han  m.

⁴ Magbaa hamachdëu, —Moiseeu jaauwain maadëu dich hllí rlaaju haai nlm ha jaau rlaajim haajem. Siita hllí rlagpraawai wajap'a hësap p'änaa hag gaai, “Ya tua rla chiram” ha jaauju haai nlmgui hajierram hanlm.

⁵ Magbaawaita Jesuu hamag, —Päadë k'iu hürbat hajim hanlm. ¿Pärau k'ap'l nl, k'an gaaimua Moiseeu mag p'ä rlaaj? Hirua mag p'ä rlatarran, pääch jäg t'eeq sisiidäm gaaimuata mag p'ä rlaajimgui hajim hanlm, chadcha. ⁶ Pari warrgarwe hich Hëwandamau maach hompaawaijä hemk'ooi hllí däita hompaajimgui hajim hanlm. ⁷ Magtarr haawaita hemk'ooi hich hllí däi pabaadëmän hich dënnaan k'a hogdlaajemgui hajim hanlm, ya hich hllí däita häba nllraag. ⁸ Ya magbarm haigmuan warran hagdaujö hamach happai naajerrta hoor hähpaimjö hich mag nlisiejem. Ya mag nlisim chan ya tag hamach hähabdö nllrjëe haba, hoor hähpaimjö nlisiejem. ⁹ Mag warrgarwejä hich Hëwandamauta mag papitarr haawai pöd hiwiir häbmuajä hi hichaaur hawi dich hoor rlaaju k'aba nlmgui hajim hanlm Jesuu hamag.

¹⁰ Maimua magtarr k'ur deg paauk'awijä chi k'apeen garmuata deeu hich hag hiekpai hirig jéeu naajim hanlm. ¹¹ Mag hichig jéeubaawaita Jesuu hamag, —Hich hllí rlawia deeum hllíta hau simän magan pekauta wau simgui hajim hanlm, hich hllí chaar k'abam däita mag siewai. ¹² Wa magba chi hllírau k'äijä hich jaai rlawia deeum hemk'ooita haumän magan hagjö pekauta wau simgui hajim hanlm, hich jaai chaar k'abam däita siewai.

Jesuu chaain köit hiek'atarr (Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Mag nlm hee hörar Jesús haig hamach chaain waibée t'nlisijim haajem, ham gaai rlnnaa ham köit Hëwandamag jéeumk'ir. Pari mag jürram k'llnau chaain waibëæk'am hoowi jürr chi Jesús k'apeenauta chi haibée nlm k'llnag meeurrtau siujierram haajem, tag haibëepimaaugau. ¹⁴ Mamä hamau mag hörag meeuk'a hiek'a nlm hoobaawaita Jesuu jürr hamachigta hagjö meeurrauna, —Hidéu hörag hamach chaankindam mä haig waibëepibat hajim hanlm. ¿K'ant'ee päraru hamag bëepiba jaau n? Chi jöoin hawiajä chamä k'lln chaainjö mä hiek häk'ak'arrsö häk'a nlm k'llnta mäg jëb gaajjä häu wénrrrawia hägt'arjä honee wénrrrabaju hajim hanlm. ¹⁵ Mamä chi hägt'ar höbérju k'irju nlm k'llnaujä mäk'lln chaain dënjo häk'abam chan pöd höbérbamgui hajim hanlm.

¹⁶ Mag hiek'apäinaa, Jesuu ham dak'ir warag chi chaain hich jua hee jiirk'a haunaa, ham pör hñr jua hausñunaa, ham köit wajap'a Hëwandamag jéeumajim haajem.

Woun häb p'atk'on paraam Jesús däi hiyä hat'urtarr (Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Maigmua Jesús chawag maagpam hee, woun häb hi haig k'ap'lig bëejim haajem. Mag bëewia hi k'irp'ee kanieu p'obk'achëwia hirig magchëjim hanlm:

—Maestro, p̄lata chadcha maestro hajap'am haawai p̄lrlag jēwaan bēejim: ¿Mua k'ani jägju haai chirá h̄lgt'ar höbéraag? M̄lrlag jaaubá hajim hanlm.

¹⁸ Magbaawai Jesuu hirig, —¿K'ant'ee pua m̄lrlag chi hajap'am ha s̄i? H̄oor hajap'am chan chuk'um. Hajap'amn̄ häba H̄ewandamta hich happai hajap'a s̄ierr̄amgui hajim hanlm. ¹⁹ ¿Pua k'ap'l s̄iebá hajim hanlm, H̄ewandamau hich hiek Moiseeg p̄äpitarr gaai: “Hoob dich h̄oor k'abam d̄ai k'apes ham; hoob h̄oor t'oom; hoob nem j̄igk'am; hoob chik'am h̄eugarjā s̄euk'a nem h̄igk'am; hoob s̄euk'a chik'amnaanjā k'ügurm; maimua p̄lch d̄ennaanjā j̄asene habá” ha sim?

²⁰ Magbaawai chi woun mag hirig jēeuchétarrau —Maestro, m̄lch b̄lrlwe mag pua jaaubarm t'um mua h̄llrk'a chitabahab hajim hanlm.

²¹ Mag wounau mag hiek'abaawai Jesuu hi dau hee haug k'aug paraaheerpanaa hirig, —Mam̄ hagt'a pua nem k'íir h̄ab wauju waaur wai s̄iebahab hajim hanlm. P̄lch diig mawia, nem t'um p̄lchd̄eu wai sim p̄erk'�lpiräinaa, mag p'atk'on j̄urr dau hap'�l k'it'ëem k'�lnag t'um j̄igbaräi hajim hanaabá. Maimuan chadau m̄a h̄eudee pidú hajim hanlm, chadcha m̄a d̄ai chitam k'ösi chirlm k'ai. Pua magm̄n̄ h̄lgt'ar pawiajä b̄lrljä haugchëba p'atk'on k'ääi nem hajap'am p̄omta wai chirsijugui hajim hanlm hirig.

²² Jesuu hichig mag hiek'abaawai warre hök'íirjuu hich diig petajim hanaabá, chadcha p'atk'on paraam harr haawai. ²³ Hichd̄eu mag nem jaaubarm hipieraa hamaauggau warag hök'íirjuu petam hoowi, hich bigaau narr k'�ln k'íir heerpa p'�lrldn̄aa, hich d̄ai hogd̄ba w̄enlrrarr k'�lnagta,

—Keena, p̄aadé hoobat hajim hanlm. P'atk'on paraam k'�lna H̄ewandam chi Pörk'a sim haar höbéraagan, chadcha t'et'e simgui hajim hanlm.

²⁴ Jesuu mag hiek'abarm hūrwia warre j̄ägderra hap'öbaadéjim hanaabá. Pari magwi deeu hich Jesuupai hamag, —iAay, chaaina! Har p'atk'on hit'ee w̄lrgpa haajem k'�lna H̄ewandam chi Pörk'a sim haar höbéraagan, chadcha p'it'ur s̄ierr̄amgui hajim hanlm. ²⁵ P'atk'onpanta h̄lgt'ar H̄ewandam chi Pörk'a sim haar höberju k'äyau, camello p̄om jäg maach wounaan k'ääijä h̄lrpai s̄ierr̄amta p'it'urg chuk'u nobeeu kach hee t'oogar höber dichjugui hajim hanlm.

²⁶ Jesuu mag jaaubaawai chará warag j̄ägderraacha n̄lm hiek'au j̄urr hamach heepai wir haig hamach k'apeenag, —Mag k'ai, magan ¿k'aita peerd̄lagáwa? hanaajim haajem.

²⁷ Magbaa Jesuu hamag heerpanaa, —Hōragan chadcha p'it'urgma hajim hanlm, mag hūrwai. Mam̄ H̄ewandamag chan b̄lrljä p'it'urg chuk'u simgui hajim hanlm.

²⁸ Magbaawai Pedroou hirig, —Maraun chad maach nem wai narrjä hewag k'íirjuba, t'um p̄l'ärwai p̄l d̄ai hogd̄ba w̄enlrrabma hajim hanlm.

²⁹ Magbaa j̄urr hich Jesuu magjim hanlm:

—Pedro, mua chadcha mag chirlm: Har m̄a gaaimua wa m̄a hiek jaaum k'öchgau k'äijä hamach di, hamach heeugpeen, hamach h̄äp'lilin, hamach d̄ennaan, hamach h̄ll, hamach chaain, wa hamach nemj̄ir k'äijä k'üchpaim

hit'ee werpalak'am k'llnnagan, ³⁰mæg jēb gaai hagt'a nñwejā hamach heeugpeen, hamach hñp'lnin, hamach hñd, hamach chaain, hamach nemñirpa t'um mæl gaaimua hok'oomarr k'ñyaujā hñr warag hag hatcha deejugui hajim hanlm. Hajap hñrau ham dau haug wauwiajā mag wënlrramæn chadau, mæg hatagjā durr hiiur gaai mæch dñita hich mag wënlrramk'ñir mæch haarchata p'ë haujugui hajim hanlm. ³¹Pari mag hed hñaur k'lln har mæig heegar haawai hamachta chik'am k'ñajā hñrlacha nñm haajerr k'llnta hñgt'ar Héwandam haar paauk'aimaawajā jñrr serbiibacha haajerrjöo nñisijugui hajim hanlm. Maimua jñrr har mæl gaaimua chik'amnau serbiibag p'leejerr k'llnta jñrr warm k'lln k'ñajā hñrlacha nñisijugui ha jaaumajim haajem.

**Hñrau hich t'ñooju Jesuu jaautarr
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)**

³² Maigmua p'obör Jerusalenag k'ldau ma sim hee majim haajem, hich k'apeen dñi deeum k'llnpa. Mag wëtumua hich Jesuuta pör garcha ham na maa hajim hanlm. Mamæ mag chi hñudee wëtmarr k'llnan t'ñar paraata wënlrrajim haajem, hich Jesuucha hag nawe hñrau hich t'ñooju jaautarr ya k'ap'la narr haawai. Mamæ mag ham t'ñar paraa wënlrram Jesuu k'ap'la sierr haawai, hich dñi hogdæba wënlrrajerr k'lln doce k'ñet tñrk'a hauwia Jerusalén p'obör heem k'llnau hich dñi k'aigba haju jaaumamua magjim haajem:

³³—Párau k'ap'la nñm, maach Jerusalenag wëtum; nau maach mam barbaimaawai mæch chi Hemk'ooi Hiewaa mæg chirlmæn t'et'emnaanag mæl þar deejugui hajim hanlm. Magbaawai mak'llnau jñrr maach meeun k'abam k'llnag mæl t'ñopi jaaawi durr chaauram k'lln juu hee mæl t'ñsierpñjugu hajim haajem, mak'llnaujā mæl dñi hamachdëu hampierr hamk'ñir. ³⁴Magbaawai mak'llnau mæl wau hiek'anaa, mæl jñgadaujā wñnaa, mæl gaajjä hichö t'unaa, hamachdëu ham haig mæl dñi hawia, hñbmiecha paawai hamau mæl t'ñopñjugu hajim hanlm. Pari mag hamau mæl t'ñowiajä k'ñai t'ñrjup nñm hee deeu mæl hiiu p'iidljugui ha jaaujim haajem.

**Santiagoou Juan dñimua Jesuug hamach k'ñir jñsenk'api narr
(Mt. 20:20-28)**

³⁵ Mag wëtum hee jöoi Zebedeo chaaina, hajapcharan Santiagoouma Juan dñimua hirig, —Maestro, marau þrlag nemdam jéeum hig naajimgui hajim hanlm. ¿Pua maar k'ñir jñsenk'awi maachdëu jéebarmjö habaju k'ai? hajierram haajem.

³⁶ Magbaa Jesuu hamag, —Párau jñgata mua pñach dñi hapim k'ñsi nñma? hajim hanlm.

³⁷ Magbaawai hamachdëu hirig, —Marau þrlag jaaum hig nñmæn mæg hatag þlchta t'umaam k'lln Pörk'a bñewi mæg durr t'um jñabaadeewajä maar numiim k'llnagta þlch bigaau juppibá hajierram hanlm, þlch dñi hiek t'eeg hamk'ñir: hñb þlch juachaar gar, maimua hñb þlch juawë gar.

³⁸ Magbaawaita hich Jesús garmua hamag, —Pārau chan sīi pāachdēu nem jēeu nām jā k'augbata nāmgui hajim hanām. ɬPārau k'īirjuawai mag pāachta warm k'ān k'āaijā hārpai haag chik'amnau pāach dau haug wau nām jā mā dēnjo hāwatwi mā t'ōm hedjā mā dāi t'ōju haai nā? hajim hanām hamag.

³⁹ Magbaawai chi Santiagoou Juan dāimua, —Hēera, marau hāwatbajup hajierram hanām.

Mamā magbaawaita Jesuu hamag, —Pārau chadcha hōrau pāach dau hap'ān wau nām jā hāwatwi mā t'ōbarmjō t'ōma hajim hanām. ⁴⁰ Pari magbarm gaaimuapai chan mag māch juachaar gar wa juawē gar k'āijā māch dāi hāba juppiju chan mua pōd jaauju k'aba chirāmgui hajim hanām, Hēwandamauta hichdēu k'ap jaauju haawai.

⁴¹ Mamā mag Santiagoou Juan dāimua hamach dak'īir Jesuug magbaawai chi k'apeen diez narr k'ānnaū jūrr ham dāita meeuk'a naajim hanaabá. ⁴² Mamā magbaawai Jesuu hamach t'um hābam haig t'ārk'a hauwia hamag magjim hanām:

—Pārau meraajā k'aba nām, chadcha sīi māg jēb gaai hōor pōrk'awi hamachdēuta gobernaajem k'ānnaun hamachta chi pōrnan haawai hiek t'eeq nām hawia hamach k'āai jua heegpaim k'ān dāi hamachdēu hampierr haajem. ⁴³ Pari jūrr pārau pōd ham dēnjo magju k'aba nām, pāach heepai. Magju k'āai hābmua k'āijā pāach heepai hichta t'umaam k'ān k'āai hārlā ham k'ōsi sim k'ai, magan jūrr hich garmuata hich k'apeenau nem mag habaawaijā ham hipierr nānnaū haju haai simgui hajim hanām. ⁴⁴ Maagwai har hichta hāgt'ar pawiajā Hēwandamaū hich garcha juppi hahau hapim k'ōsi sim k'ai, magan sīi hichta parhoobam k'ān chogk'aju haai simgui hajim hanām. ⁴⁵ Mā pāar k'āai Hemk'ooi Hiewaak'a chirāmjā mag sīi māch garmua chik'am chogaagjā bēebajim. Mā bēetarran, sīi chik'amnag māch chogamk'īirta bēejimgui hajim hanām, mag chitāmuua chik'am jua machgau t'ōwi mag t'ōbarm gaaimua hōor pōm sīi hamach pekau hee preso sīsidāmjō nām k'ān höbeer'apāain.

Jesuu Bartimeo dau monaaupāitarr

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Mag wētumua Jericó p'ōbör hee barimajierram haajem. Maig k'ūchpai naawia deeu ham hērēubaadēm dāi hōor pōm wētjim haajem. Maimua ya ham p'ōbör heemua hōbērwi wētumta k'ad bigaau woun hāb dau k'īsu k'itām Bartimeo hanāmta hōor hērēu dich nām k'ānnag nemdam jēeuwai hoo k'ērlām hooimajierram haajem. Mag woundam jōoi Timeo hanām hiewaa hajim haajem. ⁴⁷ Mag dau k'īsu k'itāmuua hich dak'a Jesús Nazaretpierr dichmam k'aug hat'aawai hähäak'amua, —Jesús, rālta rey David k'achitarr hag chaain hewagam k'ān Hiewaau marau nā narr. Mā hap chitām mā dau hee haug k'augbahur haajeejim hanām, hich dau monawaan bēemk'īir.

⁴⁸ Mag chi dau k'īsu k'itāmuua hähäa k'abaadeewai Jesús dāi hōor wētmarr k'ānnaū hirig meeurrarau haajeejim hanām, k'īupamk'īir.

Mamλ magbaawai chará warag t'et hähäak'amua, —Jesús, pλlta rey David k'ak'itarr hag chaain hewagam k'λλn Hiewaau marau nλ narr. Ma hap chitλm mλ dau haug k'augbahur haajeejim hanaabá.

⁴⁹ Jesuu mag hähäak'am hūr hat'aawai dλnλisiwia chi dau k'isū k'itarr hawaan mapijim haajem. Magbaawai chadcha hi hawaan wëtwi chi wëttarr k'λλnau hirig, —iK'iirdam hubλ p'iidλbaad! Jesuu pλ t'λr siebahab. Hi haar marrau hajierram hanλm.

⁵⁰ Hichig magbaawai hich hag bärre hich k'ajüa hñr joot'λ jüa sñerr barwerbpäwi p'iida dλnλisinaa Jesús haar petajim haajem. ⁵¹ Mag chadcha hich haar dλnλlubaimaawai Jesuu hirig, —¿K'ani pua mλrλg pλch däi hapim k'ösi chirá? ha jëeujim hanλm.

Magbaa chi daudam k'isū k'itλm garmua jürr hirig, —Maestro, muan pλrλg mλch dauta monaaupäipim k'ösi chirλmgui hajim hanaabá.

⁵² Magbaawai Jesuu hirig magjim hanλm:

—Chadcha muata pλch dau monaauju k'ap'λ k'ürju chirarr gaaimua hñu pλ monaau chirsim. Ya pλ pλch diig maju haai chirλmgui hajim hanλm.

Hirua mag hiek'abarm bärre chadcha dau heerdλ sñiwi hich bi heem daujö daujä wajaug sñisijim hanaabá. Mag hich dau monaaubapäaiwai warag hi däi petajim haajem.

Jerusalén p'öbör hee Jesús dubimatarr

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

11 ¹Jesús hich k'apeen däi mamua durrsí Olivo hanλm gaai naaimajim haajem, p'öbör numí hñba dak'a nλm k'ürp'ee. Mag p'öbör numí hñba dak'a narr t'λr, hñb Betfagé hajim, maagwai hñbak'ai Betania. Maig durrsí gaai nλmuu hich k'apeen numí t'λrk'a hauwi päyaagpamua magjim haajem:

²—Cha maach k'ürp'ee p'öbördam sim hee hñréubaadët hajim hanλm. Nau chi p'öbör hee dub nλm haig pärau burrodam pa gaai jā k'érλm hooimaju. Mag burrodam gaai chan hagt'a ni hñbmuajä waaidλba k'itλm. Ma pärau hñerwia haipidut hajim hanλm. ³Hñbmua k'ñijä bëewi päächig, “¿K'ant'ee jäg nemchaai pärau hñer harraag hñk'a nλ?” ha jëeubaawai, sñi hit'ñu hirig, mλ higwia, mua hig chiraawaita harrum, mamaλ deeu hñmaai jöpcha deen bëeju ha jaaubat hajim hanλm.

⁴Maimua chadcha hñréu p'öbaadëwia, hamachig jaautarrijö burrodam k'λd bigaau puertdi dub nλm dak'a hö jā k'érλm hoobaimaawai, sñi hñer hauwimajierram haajem. ⁵Magbaawai haig hñor narr k'λλnau hamag,

—¿Päar k'anta jäig jäig nλma, jamag pärau chik'am nemchaai hñer hñrú? hajierram hanλm.

⁶Magbaawai Jesuu hamachig jaaupäitarrjö jaaubaawai hñdλraa warag hamag hñrpijierram haajem. ⁷Mag chadcha warrwi Jesús sim haar pabaimaawai chi k'apeenau hamach k'ajüa hñr joot'λ jüajemua chi burro p'öpá hñr t'eer sñuijierram haajem. Magbaawai Jesús hag hñr waaidλbaadëjim haajem.

⁸Magbaawai hōor k'apan hi dāi wēdurarr k'ɻɻnau hamach k'ajūa hār joot'ɻ jūa narr hēerk'anaa, hi maju k'ɻd hee t'eerk'amam dāi jūrr hāaur k'ɻɻnaujā k'ɻd bigaau papiujöm bɻbrēunaa, hagjō hi maju hee wērp'ogk'a majierram haajem.

⁹Mag hi mam dāi hōor pōm hi na pos wētmaawai hi hēudeejā hagjō k'apaana pɻlart'ɻmajim hanɻm. Mag hōor pōm sii wētum k'ɻɻnau serereugmamua mag naajim hanɻm:

“Hāucha habarm Hēwandam, hich mɻlta pachdēu pach jūrr pāibarmal. Hijōm k'ɻɻn chan chuk'um. ¹⁰Pua maar Reik'amk'iir pāiju ha jaaujerr chadcha pierrumgui” haajeejim hanɻm. “iHāucha habarm Hēwandam!

(Mr 11.9)

Warr jöoi David reik'a sierrjö hichta jürr Reik'aju k'ap'la nəm gaaimua, pərləg häu habarm hanəm. Hāgt'arm magwe honee haju haai nəmgui" haajeejim hanəm, Jesús t'ö hiek'a nəmuu.

¹¹ Mag wëtumua Jerusalén p'öbör hee barimajierram haajem. Mag barimawia, Haai hi jéeujem diig mawia, hag hee dubwia, dijā t'umaa heerpa p'ʌlrdʌrliwia, deeu höberbaadëjim haajem. Mag höberbaadëwia ya hedau k'eeuraa haadëm hee Betaniaag petajim haajem, hich k'apeen doceem däi.

Jesuu higo p'uapitarr

(Mt. 21:18-19)

¹² Hag noram mag p'öbör Betania hanəm heemua Jerusalenag wëtumua Jesús jäsöö haadëjim haajem. ¹³ Mag hi jäsöö nərramta warpmua pabä higo hanəm hëpoo k'ad bigaau dənəm hoo hat'ajim hanəm. Magbaa haar dak'a hoon majim haajem, hag gaai chi nemjö ya chi wawam nəmrii hawia. Pari hag chee jaar k'aba harr haawai ni pör hābjä hag gaai hoobajim haajem. ¹⁴ Mag hichdëu hag gaai pör hābjä hooba habaawai chi pablägtä wounagmjö, —Pach jäg sim gaaimua məg hatagjä hich jäg chëba sierrajugui hajim hanəm. Hirua mag hiek'atarrjä hi k'apeenau hürjierram haajem.

Haai hi jéeujem degmua Jesuu hoor jark'ʌlitarr

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Maimua deeu Jerusalén p'öbör hee barchëwia, Haai hi jéeujem di haar manaa hooimaawaijäh, sii Haai hi jéeujem degta nem peerwai hoor pöm pos sereu wëjom hooimajim hanaabá. Magbaa Jesuu mag nem pér narr k'ʌln t'um dawag jark'ʌlinnaa hag hee hōrag p'atk'on cambie narr k'ʌln mes däi dubur pér narr k'ʌln mespa jēk'at sierläimajim hanaabá. ¹⁶ Magnaa tag hiwiir hābamagjä Haai hi jéeujem deg nem hinag däi dichpibajim haajem. ¹⁷ Maimua hamag, —Pārau k'ap'la naabá hajim hanəm, Hēwandamau hich hiek p'ä pər gaai, “Məg diin sii durriemann k'ʌlnau bëewi hag hee Haai hi jéeujem diii” ha sim. Mag simta pāachdëuta hag hee nem parhēpag pér nəmuu sii chik'am k'ūguurjem dik'a wai naabma ha hiek'ajim haajem, hich Jesuu.

¹⁸ Jesuu mag hiek'abarm p'adnaan pörnaanau Moiseeu Hēwandam hiek p'ä pər jawaag chi machnaan däimua hürbaawai, hamach happai biirdʌwi, hiek'awi, “Jäga hak'iin maadëu jäg Jesús t'öopäik'amgui” hanaajim haajem. Mamə hirua nem jaau sim hürwi t'umaam k'ʌlnau hi higar narr haawai hūmaai deeu häsie k'iirjuajeejim hanaabá, mag hi higar nəm k'ʌlnau jürr hamach däita meeuk'aju k'iirjuwia. ¹⁹ Mamə hamau mag k'iirju nəm hee, ya hedau k'ëubaadee Jesús hich k'apeen däi mag p'öbör heemua warag hamachta chawag wëtjim haajem.

Jāga Hēwandamag jēeuju haai nə
(Mt. 21:20-22)

²⁰Maimua hag noram deeu Jesuu hich k'apeen däi hich hag k'Λd hee wëtumua hoowai mag hirua hiek'atarr higo sii chi k'aar haram magwe p'uhu t'Λnaajim hanλm. ²¹Mag p'uū t'Λnλm hoobaawai Pedroou, —Maestro, pädë hoobá, pua tag chépiba jaautarr higo bājā sii p'ua t'Λnλmgui hajim hanλm.

²²Magbaawai t'umaam k'Λnagta Jesuu magjim haajem:

—Pāach nem wawaag hiek'aawai chadcha Hēwandamau pāachdëu jaaubarmjö hapiju k'iirjunaata hiek'abat hajim hanλm. ²³Mua chadcha pārag mag chirλm: Hābmua k'ājā durrsīgta wounagamjö hiek'abaawai chadcha hichdëu jaaubarmjö hich hipierra haju k'iirjunaata “Jāigmua mawia jūrr p'ūas heeta dānλlubaimá” hak'iin, chadcha Hēwandamau hichdëu mag hiek'abarmjö hapijugui hajim hanλm, hichdëu mag hiek'abarmjö Hēwandamau chadcha magpiju k'iirjunaata hiek'a siewai.

²⁴Maimua hīchab, ’Pāachdëu Hēwandamag nem hig nλm jēeuwai chadcha hirua pāachig deeju k'ap'λnaa ya pāach juu hee wai nλm jēeuwai, magan chadcha hirua pārag pāachdëu nem hig nλm deeb k'aba deejugui hajim hanλm. ²⁵Maimua pāachdëu Hēwandamag jēwaagpaawai pāach garmua wa pāach k'apeenau k'ājā pāach däi k'aigba nλm k'ai, hagdaujö perdón jēeuwia, tag magλm hiek higba warag k'iir hok'oopλiwi, magba harrjö ham däi dau parii habat hajim hanλm. Pārau magmλn hīchab maach Haai hāgt'ar chirλmגjā pārau pāach pekau chugpaapi jēubaawai hirua chugpaapλiwi tag pāach däi magλm hiek bālrjā higbjugui hajim hanλm. [²⁶Pari pārauta pāach k'apeen wir haig perdonaabam chan, maach Haai hāgt'ar chirλmuajā hich hagjö pāar pekau chugpaabamgui ha jaaumajim haajem hamag.]

Jesús juu t'eeg
(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷Maimua deeu Jesús Jerusalén p'öbör hee barchewia Haai hi jēeujem deg dubjim haajem. Mag dubwi hagt'a hierr simta, hi haig p'adnaan chi pōrk'a nλm k'Λn bēejierram haajem, Hēwandam hiek Moiseeu p'ā prarr jawaag hit'ee chi machnaan däi judionaan Asamblea heem k'Λnprā. ²⁸Mak'Λnnaau bēewia hirig,

—¿K'ai t'öwiata jāg mλig nem pér narr k'Λn pua dawag jar wērppājī?
 ¿K'aíuta jāg pλrlg pλchta nem hiek t'eeg hapiji? Marag jaaubá haichējierram hanλm hirig.

²⁹Hichig mag jēubaicheewaita jūrr hich Jesús garmua hamag,

—Magan muajā hīchab pārag jēeu hook'imgui hajim hanλm. Mua jēuebarm pārau mλrlg jaaumλn, magan muajā hich hagjö pārag jaauju, k'ai t'öwiata mua jāg nem wau chitá. ³⁰Maimua hichdēupai, Nacha mλrlg jaaubat hajim hanλm: ¿K'aíuta Juan pλjī hōor pōr choo nλrramk'iir; Hēwandamauta pλjī wa sii mag jēb gayam k'Λnnaau hajī? hajim hanλm.

³¹ Hamachig mag jéeubaawai sii warag jaaujujā k'augba, hamach wir haigpai hiyäл nəmua, —Maadëu hirig, “Juan hőor pör choomien Hēwandamauta päijim” hak'iin, jürr hirua maachig, “Magamta, čk'an jägwia pārau hirua jaau nərrarr hläk'abajerrá?” hajugui hajim hanam. ³² Wa magba maadëu hirig, “Juanan sii hōrau päwiata jäg nərrajim” hak'iinjā, jürr p'obörpienta maach däi meeuk'ajugui hajim hanaabá, hamau chadcha Juan hőor pör choomieu Hēwandam hiekta jaau nərrajerr k'ap'Λ narr haawai.

³³ Mag hamach happai jaauju k'augba hiyäл naawia warag Jesuug,
—Marau pöd jaauju k'augbamgui hajierram hanam.

Magbaawai jürr hich Jesús garmua hamag, —Mua pärag nem jéeutarr pārau mərlag jauba haawai muajä pärag jaaubamgui hajim hanam, k'ai t'öwiata mua məg nem wau chitā.

K'aibag sīsidamta nemjiiр t'la narr

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

12 ¹Maimua Jesuu hich haig hőor pos t'ʌnʌm k'ʌnʌq məg nem hǐg'adam jaaumamua magjim hanam:

—Woun hābmua uvadö jíirjim haajem. Mag jíirwia hag higaau hajap'a t'uur p'ʌlrdəpäiwi hich hagjö haig di hēu k'érjim haajem, hag heegar chi uva chö piirjawaag. Magnaa hīchab didamjā nasädjö hlägt'aa hēu dʌnʌllyim haajem, hag gaaimua warp dawaa hoo p'ʌlrdʌl haag. Mag nem t'um haaipa sūwi, chawag mam k'öchk'abaadeewai, chi nemjiiрdö deeum k'ʌnʌq alquilaapäiwi, hichin jürr deeum durr warp petajim haajem. ² Mag mam mawi sii hawia, ya uva waaubaadäm k'ürjunaa, jöoirau hich chog hāb päijim haajem, chi t'la narr k'ʌnʌn haar, hich paatäm hich hit'ee deepäimk'iir. ³ Pari mag hirua hich chogdam pätarr di garm k'ʌnʌn sii hamach haar barpinaa pərp'öbaadëwi, wə wai nən hawia, sii deeum hich juu k'arraa jərbapäaiwai, hich juadam parii barjim hanaabá. ⁴ Magbaawai hich mag jöoi chi uva papau dewam hich chog päijim haajem. Mamə majä hagjö hamach haar barpinaa, warm däi hatarr k'ääjä hatcha wə wai nəmua pörjä k'öppäiwi, sii hi k'ür parhooba hiek'a t'ʌnʌluwia, hīchab jərpäijierram haajem. ⁵ Magbaawai jöoirau deeum päijim haajem. Ma paawai chará hamach haar barpinaa warre t'öopäijierram hanaabá. Magtarr k'urjä hich mag hich chognaan k'apan pääjeejim haajem, mamə mak'ʌnʌjä warm k'ʌnʌn hatarrjö hīchab k'ar sii mas wauwi pääjeejim hanam; magbajuun warre t'öopäjeejim haajem.

⁶ Maimua ya hābmiecha tag päijujä chuk'u haadeewai hich hiewaa hābpai k'itaawai bʌlṛjä chig haba haajerrta päijim haajem. Hi k'ürjugan hich chaai haawai hi högk'aju hawiata päjebma. ⁷ Mamə par hich jöoi hiewaa hāba sii hamach haar barpinaa hamach wir haigpai, “Keena, chamʌlta chi hiewaa haawai məguata məg hatagjä jürr hich haai nemjiiр jłaju k'abahab” hajierram hanam. “Jäg sīp' warre maadëu hi t'öopäijiogui” hajierram hanam, məg uvadö

jūrr maach dēnk'a hawaag. ⁸ Mag, chadcha k'apanaam k'ɻɻnau p̄larp'öbaadéwi, t'ōopläinaa, chi uvadö higaau hēudə deet'urjierramgui ha jaaumajim hanaabá.

⁹ Maimua mag nem hīgk'aadam hōpäiwia hich hiek hūr narr k'ɻɻnag magjim haajem: 'Pārau k'īirjuawai hīsjā hagt'a mag uvadö sim hanaa chi t'la narr k'ɻɻnjā hich hak'ɻɻnpai hak'iin, ējāgaju k'ai hajim hanlm, maglm wounaan däi? Par hirua hich chaai hābpai k'itlm p̄litarrpata mag t'ōobapäim hoobaawai, mawia warre hamach t'um k'ēchpäiwia, hich uvadö jūrr deeum k'ɻɻnagta jaau p̄labjējugui hajim hanlm hichdēupai.

¹⁰ Magnaa hamag, '¿Pārau Hēwandum hiek p'ā sim gaai t'ñlrwai hooba haajē hajim hanlm,

"Di hēu narr k'ɻɻnau hisegtarr dibigta jūrr chi dihād jārramk'a s̄sim"
ha sim?

¹¹ "Hēwandum maach Pöröuta mag dibig wajap'amjö hapi s̄iewai hōrau hoowaijā hāuuta hoo nlm" ha p'ā simgui hajim hanlm.

(Sal. 118:22-23)

¹² Jesuu mag nem hīgk'aadam jaau simua hamachta jaau sim k'aug hat'aawai chi fariseonaanau maestronaan däimua Asamblea heem k'ɻɻnaupa hāba hich maigwe hi p̄l r̄ haum hig naajim hanaabá; mam̄ mag hi p̄l hat'aawai jūrr hōrau hamachta k'aigbaju k'īirjuwia warag hi dichba hamachta hērēujim haajem.

Reígjā deenaa Hēwandumagjā hich paat deepi jaautarr

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Magbaawai chi pörnaanau Jesús haar fariseonaan p̄lijierram haajem rey Herodes higar narr k'ɻɻn däi, mak'ɻɻnau hi däi hiyälmamua nem jēeumam k'ɻɻnjā k'augba hipeerda hiek'abapäiwai maglm gaaimua hi p̄l hawaag hit'ee. ¹⁴ Magbaawai mak'ɻɻnau hērēuwia hi haar barimawia hirig maguimajierram hanlm:

—Maestro, marau k'ap'l nlm, pua nem hagchata jaaujem. Pua mag sii p̄chdēu hoowai magjöö habaawai mag hawi parhoobjä nem jauba, hante pua chadchata t'umaam k'ɻɻnag jaaujemgui hajim hanlm, jāgata haju haai n̄ Hēwandumau nem jaau sim heyaa wēn̄rraag. Pua chan sii hōrau hamachdēu nem jaum haig nem jaau nlmagjä p̄lch k'ūgurpiba, wa sii p̄chdēu hoowai magjöö habaawai hag bärre sii magau haba haajem. Magua marau p̄lrag jēeum hig nlmgui hajierram hanlm: ¿Chadchata maach meeun judionaanaujā durrierram k'ɻɻn rey Roma s̄iejemagta impuesto p̄agju haai n̄ wa p̄agju k'aba n̄? hajierram hanlm.

¹⁵ Mam̄ mag hamau sii hich himeraa p̄l hawaagta mag hichig jēeubaichäm k'ap'l s̄ierr haawai hamag magjim hanlm:

—¿Pārau k'ant'eeta sii m̄ himeraa p̄l hauju hēk'a n̄ma? Daaig p'atk'on chi dau daí m̄ haig haipidut; mua p̄rag hoopik'imgui hajim hanlm.

¹⁶Magbaawai chadcha hirig p'atk'on chi dau daídam deejierram hanaabá. Mag deebaawai jürr hich Jesús garmua hamag, —Pārau chamág p'atk'on gaai, Ʉ'k'ai k'üirta hoo nλ, maimua hīchab hag gaai k'ai t'ärta p'ä sī? hajim hanλm.

Magbaawai hamachdëu, —Romaam rey César k'üir k'abahab hich t'ñr däi hajierram hanλm.

¹⁷Magbaawai Jesuu hamag, —Pārau mag k'ap'l nλm k'ai, magan reíg hich paat deenaa, Hēwandamagjā hagjö hich paat deebat hajim hanλm.

Hamachig magbaawai sīi jāgderra nλisim hiek'au warag hamachta k'iu nλisijim hanλm.

Maach meebarñ chadcha deeu hiiu p'iidaju k'ai ha jēeutarr
(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸Biek hāb hagjö Jesúus haig bēejierram haajem saduceonaan. Mak'λλnau jaauwai ya maachita meebaarñ chan tag bñlrljā maach hak'aar hiiuba haajem haajem. Hamach mag nem jaau sīerrjēem gaaimua hiyñlñmamua juau hogt'om hirig magjierram hanaabá:

¹⁹—Maestro, jöoi Moisés k'ararrau Hēwandam hiek p'ä plarr gaai jaauwai, woun hāb hñl̄i paraa simta mag hñl̄i däi chaajjā chuk'u meemλn jürr chi k'od hñbam wai sim k'ai, magua hich hag hñl̄ipai hauju haai sim ha sim, hag däi hich naamλu chaain hooba harr haawai jürr hit'ee hoo deeg, mag hoo deebarm hi chaalink'a nλisimk'üir.

²⁰Maimua hamachdëupai warag hirig nem hñgk'amamua magjierram hanλm: 'Biek hāb hñbam k'od happai hemk'ooin siete naajim haajem. Ham naam chi nacharamua hñl̄i hauwia hich mag chaai chuk'u wñnlrram hee meejim haajem, chi hemk'ooi. ²¹Magbaawai jürr chi heeumλu wir haig hich k'ojaaupai hauwi mag dñjjā hagjö chaai hooba, chi hemk'oointa meejim haajem. Magbaa jürr hich mag hñl̄ipai hag heeumλu hauwia mag dñjjā chaai hooba, hagjö hich naamk'λñjö meejim haajem. ²²Hich mag hewagjā hñbam hñl̄iraupai mag siete narr t'um t'egdñrñitarrjā ni hñbam dñjjā chaai hoobajim hanaabá. Maimua ya hñudeecha paawai chi hñl̄ijā hagjö meejim haajem. ²³Magua marau pñrñ k'ap haag hit'ee jēeum hig nλmgui hajierram haajem: K'ëchtarr k'λλn mñg hatag Hēwandamau deeu p'iriutk'a hat'am hedjä mag hamach t'umaam k'λλnau hñbam hñl̄ipai hautarr haawai, Ʉchijāata chi jaai k'λ chaark'ajuma? hajim hanλm.

²⁴Magbaawaita Jesuu hamag magjim hanaabá:

—Pārau chan bñlrljā Hēwandam hiek p'ä simjā k'augba, ni hi juu t'eegjā k'augba nλm gaaimuata sīi warag k'üirjug chaaurta k'üirju nλmgui hajim hanλm. ²⁵Hötarr k'λλn deeu hiiu p'iidñtk'a p'öbaadém chan bñlrljā juu pñrñ habaju, ya ham hñgt'arm Hēwandam chognaan t'λnplm k'λñjö nλisiju haawai. ²⁶Mag hñor hötarr k'λñjö deeu hiiuju k'ap haag Ʉpārau Moiseeu Hēwandam hiek p'ä plarr gaai t'ñrba haajé? Hag gaai Hēwandamau Moiseeg, "Mñltä pñar jöoin Abrán k'ararr Hēwandam hanaa hīchab jöoi Isá k'ararr hag Hēwandamau, maimua Jacob k'ararr dñnjā hagjö" ha sim. ²⁷"Hēwandam chan hoop mag sīi chi k'ëcham

k'ɻLN Hēwandam k'abam. Hēwandaman chi hiwam k'ɻLN Hēwandamau” ha p'ā sim. Hirigan nawe k'echtarr k'ɻLN hawiajā hagt'a hiiu n̄lmgui hajim hanLN. Magnaa, Pāachta chadcha sīi chaaurta k'uirju n̄lmgui hajim hanLN hamag.

¿Chijāata mandamiento hajapcha h̄rlaacha sī?

(Mt. 22:34-40)

²⁸Moiseeg Hēwandamau hich hiek p'āpitarr hiek jawaag chi machnaan heem hābmua mag ham hijējēblk'am hūr sīi hawi, Jesuu hich dak'ir wajap'a hag heyaa jaaubapäiwai, jūrr hi haig bēewi hirig. —¿Chijāata Hēwandam hiek p'ā plarr gaai maachig nem waupi jaau sim heem chi h̄rlaacharam hagá? ¿K'anta h̄rlaacha Hēwandamau maachig waupim k'ōsi sī? hajim hanLN.

²⁹Magbaa Jesuu mag wounag, —Hēwandamau hich hiek gaai nem waupi jaau sim chi h̄rlaacharamLN m̄gta p'ā simgui hajim hanLN: “Hūrbat'ɬ keena, israelnaan: Maach Pör Hēwandaman hichta hābpai t'umaam k'ɻLN Pörk'a sīerrLN. ³⁰Maach Pör Hēwandam sīi par hiiupai k'aba, plach t'ārauchata k'ōsinaa plachdēu wauju hayaampierr hichdēu k'ōsimjō habá” ha sim. Maata Hēwandamau nem jaau sim chi h̄rlaacharamLugui hajim hanLN. ³¹Maimua hābak'ai hag garm hich hagjöpaimLN s̄iebahab hajim hanLN. Ma sīi, “Plach k'apeenjā wir haig plachjō daupii habá” ha simgui hajim hanLN. Hēwandamau nem waupi jaau sim gaai chamLN k'ɻLN numiim k'āai h̄lrpaim chan chuk'umgui hajim hanaabá hirig.

³²Magbaawai mag chi machdamau jūrr hirig, —Maestro, häu pua hag heyaa jaaubap̄im, jāan chadaugui hajim hanLN. Maach Hēwandaman hich happaita sīerrLN; hijöm chan tag chuk'um. ³³Hēwandamta dich t'āraucha k'ōsinaa dich k'apeenjā daupii n̄lmta Haai hi jēeujem deg mawia nemchaain k'apan t'ōonaa p'aa n̄lmtua h̄lḡt'aag jēeu n̄lm k'āaijā hajapcha simgui hajim hanLN.

³⁴Jesuu hoowai mag wounau chadcha hagcha hich hiek hāk'abaawai hirig, —P̄LN pōm waaurba chirLmgui hajim hanLN, Hēwandamta plach Pörk'apieg.

Bigaaum k'ɻLNau mag hoobaawai hābmua jā tag hirig jēebajierram haajem.

¿Mesías k'ai hiewaa hajī?

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵Jesús Haai hi jēeujem deg Hēwandam hiek jaau sīewia jūrr hich garmua haig narr k'ɻLNag magjim hanLN:

—¿K'an jägwia Moiseeu Hēwandam hiek p'ā platarr jawaag chi machnaan hiek mag Cristo rey David k'ararr hag chaain hewagam k'ɻLN dēn haajē? hajim hanLN. ³⁶Hich Daviuchajā Hēwandam Hak'arau hichig hiek'apibaawai hich hag Mesías higwiapai “maach Pör” habajieb. Hante hirua p'ā plarr gaai mag simgui hajim hanLN:

“Maach Pör Hēwandamau maach Pörög ‘Млч hiek t'eeq chirämjö haag мλ däi häba мλ juachaar gar jupbá hajim, рлch hoomap'a haajem k'ллн t'um mua рлch jua hee парк'a dee плам hora.’”

(Sal. 110:1)

³⁷Mag hich David k'ararrauchajā Hēwandamau päiju haajerr higwia “maach Pör” ha hiek'atarrta, ёјага päär hiek hí David chaain hewagam k'ллн dënpai haju haajē? Mag sii hich chaaipai haju hak'iin, hich paarmua mag “maach Pör” habak'amgui hajim hanлm hamag.

Mag hi hijejébk'am hőor póm haig t'лnarr k'ллnau hi hiek hūrm k'ōsi hūr naajim haajem.

Jesuu chi machnaan higwia hiek'atarr
(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Jesuu Hēwandam hiek jaauumamua magjim haajem:

—Moiseeu Hēwandam hiek p'ä рлатарр jawaag chi machnaan däi k'ai, k'lir k'ap'л habat hajim hanлm. Jäk'ллnan sii k'ajüa bä duurg jüanaa kaaijä hee höräu hamach saludaawaijä hamach t'ö hiek'apim k'ōsita sierrjëem hajim hanлm. ³⁹ Jäk'ллnan hamach Hēwandam hi jaaujem deg weetwaijä hamachta pör garcha t'umaam k'ллnag k'lir järk'a juupjem, hamachta warm k'ллn k'äaijä wajapcha плм hawia. Maimua hőor chaauram k'ллnau hamach haar t'ach k'ömk'lir t'ллrwaijä, parhooba jupba, hamachdëuta k'äidu wajapcharam jlä hau sierrjëemgui hajim hanлm. ⁴⁰ K'oopaa hлlin dau hap'ллm dijä k'echt'аг haumaajerram. Mamл mag sierrjëemta chadcha hamach magba chit'ëem hamk'lir, Hēwandamag jéeup'öbaadëmjä рла chluu hap'öbaadeejemgui hajim hanлm. Pari hamach jäg sierrjëem paran Hēwandamaujä ham gaai jua k'лaba deejugui ha jaaumajim haajem.

K'oopaa hлli ofrenda
(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Biek häb Jesús Hēwandamag jéeuejem deg ham p'atk'on p'iejem k'lirp'ee hoo siejim haajem. Mag hoo simua jürr bëe t'лnлm k'ллnau hag hee p'atk'on рлархi hëréu dich t'лnлmta heerpa hoo siejim hanaabá. Hirua hoowai riknaanaun p'atk'on póm dee naajim hanлm. ⁴² Mamл riknaanaau mag p'atk'on därrcha dee рла плм hee, k'oopaa hлli häb hap'лл k'itam bëejim haajem. Mag bëewi p'atk'on chi dau daídam numpai wai sierr warre mag numwe hag hee dee рлархijim hanaabá. ⁴³ Mag k'oopaa hлlyau p'atk'on bлrlл wai k'érarrdam t'um deebarm hoowia Jesuu hich k'apeen hich haig t'лrk'a hauwia, —Keena, mua pärag jaauk'imgui hajim hanлm. Jäg k'oopaa hлli dau hap'лл k'itamua p'atk'on bлrlл deejieb mama, Hēwandam dak'íiran tagam k'ллn k'äaijä hлrlлchata deebarmgui hajim hanлm. ⁴⁴ Warm k'ллnau sii hamach dën

sobtarr heemta Hēwandamag dee naabahab. Mamλ jāg k'oopaa hλli hap'λλ k'itλmu chan magba, hich dēn hābmiecha hagua hich t'ach k'öju harrdamta warre t'um deebarmgui ha jaaujim haajem.

Haai hi jēeujem di hōrau pogueupλiju Jesuu jaautarr

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

13 ¹Mag Haai hi jēeujem deg sīewia höbérbaadeewai hi hogdλba wēnλrraajerr k'λλn heem hābmua chi Jesuug, —Maestro, pλdē hoobá hajim hanλm, mokpör dapk'amua sīi di hooimλ joot'λt'λld hēu dλnλm.

²Magbaawai Jesuu hirig, —Har jāg di dap dλnλnplidλm pua hoo chirabá; jāg t'λnλm chan mok pör hābjā hābam hār hich jāg hajap'a joot'λt'λld sīerrabam. Jāg t'λnλm sīi t'umaa hōrau pogueupλijuuta jāg dλnλmgui hajim hanλm.

Hēwandamau maach hi hagk'aimλλ paawai nem hoomaju

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:17-24; 17:22-24)

³Maigmua hērēubaadeeu mag Haai hi jēeujem di k'üirp'ee durrsi Olivo hanλm gaai sīejmajim haajem, hich k'apeen dāi. Maimua barwi ya hi jēk'λt jupbaimaaawai Pedroou, Santiago, Juan maimua Andrés dāimua hamach jayapam k'λλnau hirig jēeumamua magjierram hanλm:

⁴—Pa hiek mag jāg mokdau joot'λt'λld t'λnλm t'um hōrau pogueupλiju hanλm, īma jāagwaichata magjuma? hajim hanλm. īK'an jāg nλm gaaimua cha pλchdēu jaau simjō Hēwandamau hijaaurjō hoopijuma hajierram hanλm, mag Haai hi jēeujem di pogueupλimλλ pam?

⁵Magbaawai Jesuu hamag, —Magan mua pārag jaauk'imgui hajim hanλm. Maimua jaubaadēwia, Keena, k'īir k'ap'λ wēnλrrat'λ; hoob chik'amnag pāach hādλraa k'ūgurpimiet hajim hanλm. ⁶Mua pārag mag chirλmλn, mλg hatag paawai hōor k'apank'am k'λλnau hamach hiekpai mλ hiek gaai t'λwia, “Mλltā hag Cristoou Hēwandamau rāiju haajerr” hawia, hōor pōm k'ūgurmaju haawaita mag chirλmgui hajim hanλm. Pari mak'λλnau pāachig magwia k'ājā hoob pārau ham hiek hāk'amiet hajim hanaabá, ham wawimamua.

⁷Juurhi p'iidλju t'leega jajaauk'amjā pārau hūrjugui hajim hanλm. Mamλ pāachdēu mag hūrwai hoob jāp'ierrmiet. Hichiita jerrba chadcha hich mag haju. Magjup mamλ ma chan hagt'a Hēwandamau pāar hi hagk'a nλm k'abamgui hajim hanλm. ⁸Magbaadēm dāi hīchab durr mλg wējōm hee hamach heepai jūrr durr chaauram k'λλn dāi wērbλjurau, hamachta jūrr chik'amnaan k'āyau hārpai ham k'ōchgau. Mag nλm dāi hīchab durrpierr hλlur t'leega duuimam dāi jādau t'leegjā burriju. Mamλ mag nλm sīi warrpem Jōoirau hōor dau haug waipi simlugui hajim hanλm.

9 Pāach mordam wir haig h̄lark'abat'ñ. T'et'em k'łłnag pāar par deewi judionaan Hēwandam hiek jaaujem degjā pāar gaai hamau mas deemaju. Ma gaaimua pāar k'lāibag waumk'ir hamau pāar gobernadornaan haarjā warrwi reinaan haarjā warrmaju. Mamł magłm k'łłn haar pāar warrwaita warag pārau ma hiek jaauwimłcha hamag jaaujogui hajim hanłm. 10 Hēwandamau mał durr hi hagk'aju nawe mał hōor peerdł haaujem hiek'an hichiita t'umaa durr warp'am magwe meupierr jaaudubjugui hajim hanłm hīchab. 11 Mag pāach par haauwai, t'et'emnaan k'irp'ee hiek'aagpaawai, hoob pārau, “¿K'an hata ma hiek'ajuuta małbaadēma?” ha k'irjumiet hajim hanłm. ¿K'an jägwi mua mag chirá? Ya maig chan pāar pāach k'irjugdamaupai hiek'abam; magbaadēm haiguin hich Hēwandam Hak'arauta pārag hiek'amk'ir k'irjug deeju haawaita mua mag chirabahab hajim hanłm. 12 Mag jaran wir haig k'od hābam k'łłnja chi hāk'aba sim garmua häu ma hiek hāk'a k'érłm t'et'emnaanag jaaupäimaju, hich k'odpai wir haig t'oomk'ir. Hamach dēnnaanjā ma gaaimua t'oomk'ir t'et'emnaanag jaaupäimaawai chi dēnnaanaujā hich hagjö hajugui hajim hanłm, hamach chaain dāi wir haig. 13 Pāachdēu ma hiek hāk'a durrum gaaimuajā t'umaa k'łłnau pāar hoomap'a haju. Mamł magłm gaaimua p'it'ur dau haug wau nłmja higba ma dāi hubł k'érłmł häu peerdąjugui hajim hanłm.

14 Hēwandam hi jaaurie Daniel k'ararrau jaautarrijo, Haai hi jéeujem deg hierr p'adnaank'a nłm k'łłnja dubba haajem haarta woun hāb bēewia hichta maig hierr sīechēm hoobaawai, Judea durr nłm k'łłn pabä hee durr dapag hee dərbat hajim hanłm. (Mał hiek p'ā sim gaai hoonaa t'är simua wajap'a k'ap'a habá.) 15 Hich maagwai juu hālwiwai hich dihēu hār k'āijā sim k'ai, hich nem p'ē hawaan hawi hoob tag hierrag dubam. 16 Wa magba di chaaur hich p'idag hee k'āijā sim k'ai, hoob tag degag mam, hich k'ājūajöm k'āijā jłraan. 17 Mamł ihēh, hapdurr hajim hanłm, magbaadēm jaar har hālin jőor k'it'ēem k'łłn, maimua hīchab hālin har chaankindam daumeraa jūd döpi wai durrum k'łłn! 18 Magju nawe pārau Hēwandamagta jéeubat hajim hanłm, heeu dēgölp magbaadēwia hedau k'ōrg jaar k'āijā pāach dau hap'la wēnlrraduk'am. 19 Mag jaarta wajapp'a hōor dau haug waujupa. Mag jaar hōor dau haug waujüp chan Hēwandamau mał jēb hompaaju nawejā hooba, ni hag k'urjā hagjö chan habaju hajim hanłm. 20 Mamł magbaadēm hich Hēwandamau błłljā k'āai heeg błchdł hauba hich mag warag hapik'lin, ni hābjā peerdabaju. Pari har hich hiek hāk'a nłm k'łłn daupigau, hirua k'āai k'apan deeju hatarr häu magcha deebajogui ha jaaurmajim haajem.

21 Magbaadēm hee hōrau pāachig, “Hoobat, chamłłta warrgarwe Hēwandamau räiju haajerrauwai” haawai, hoob hāk'amiet. Wa magbam k'ai, “Har simta hichiuwai” haawaijā, hoob hāk'amiet hajim hanłm. 22 Mua mag chirłmł hamach hiiupai hamta Hēwandamau räijim hanłm k'łłn dāi Hēwandam hi jaaurien hanłm k'łłnja sīi sęuk'a chik'am k'ūgur wēnlrraju haawaita mag chirłmgui hajim hanłm, k'ap hamk'ir. Mak'łłnaun chadcha Hēwandamauta hamach räijim hamk'ir, hag na hōrau nem hooba haajempa hōor dauderra wau wēnlrraju. Mag

nem wau wënlrramua hich Hëwandamaucha jär hauwi hich hiek häk'api hautarr k'lłnra k'ügur hék'ajugui hajim hanłm. ²³Magnaa hamag, Mua ya pārag jaaubarmgui hajim hanłm, magju nawe k'ap hamk'iir; maagwai pārag młch bëeju nawe k'iir k'ap'a habat ha chirłmgui hajim hanłm.

Jäga Hemk'ooi Hiewaa deeu bëeju
(Mt. 24:29-35; Lc. 21:25-36)

²⁴'Mag hőor hajapp'a dau haug wau dictarr k'ur hīchab hāsdawam hedaujä k'iwia hedaram hedau hargjä k'ijugui hajim hanłm. ²⁵Magbaadäm däi p'ıdagjä hedjä heemua k'libaadeewai tagam nem Hëwandamau nem waumatarr hedjä hee sīsidłmpata sīi parhooba hamach sīsid harr chaaur haaidł jörrjée t'łnplisijugui hajim hanłm. ²⁶Magbaawaita t'umaam k'lłnau młch chi Hemk'ooi Hiewaa chadcha hedjä baug hee dau daau hurum hoojurau. Ya maig mąg jēb gaaim k'lłn t'um chachbaadäm haawai młchta nem jua t'eeg t'umaam k'lłn Pörk'a bëejugui hajim hanłm. ²⁷Mag młch pierrum däi mua młch chognaan durrpierr haaidłpäijugui hajim hanłm, młchdëu młch hit'ee jär hautarr k'lłn t'um hăbam haig biirda haumk'iir.

²⁸Mag jajawagmamua, 'Pārag k'ap hamk'iir mua jaauk'imgui hajim hanłm: Pārau k'ap'a nłm, maig Israel durr higo k'ér k'uk'uur haadämłan t'umaam k'lłnau ya chadcha döchläumie burruj dakpapak'am haajem. ²⁹Hich hagjöta hajugui hajim hanłm hīchab, młch chi Hemk'ooi Hiewaa bëeju gaai paawaijä. Cha mua nem jaau chirłm t'um hich hag hee hōbëbergmam pāach daúa hoobaawai, k'ap'a habat hajim hanłm: ya młch chi Hemk'ooi Hiewaa jä deeu bëeimlla chirłm. ³⁰Mua pārag mag haai hi jéeuem di hōrau pogueuplјju ha chirłmłn, cha hőor t'łnplm k'lłn k'ëchju nawe, cha młchdëu jaau chirłmjo t'umaa chadcha hajugui hajim haajem. ³¹Hedaujäjä mąg jēb däi t'um chuk'u haadëju, mamał cha mua pārag jaau chirłm chan sëuk'aawai k'abam; jääan t'umaa hich hag hee hōbëbergmajugui hajim hanłm.

³²'Mamał mag mla bëeju hed chan ni hăbmuajä k'augbamgui hajim hanłm. Hëwandam chognaan hăgt'ar t'łnplm k'lłnaujä k'augba, ni młchdëujä k'augba, hăba hich mla Hayaupaita mag mla bëeju horajä k'ap'a simgui hajim hanłm.

³³'Mag pāachdëu mla bëeju horajä k'augba naawai muan pāragan, nem parhoobam nem wauba Hëwandamagpaita jéeu nlla jéeu nlla habat ha chirłmgui hajim hanłm. ³⁴Mag mla bëejuun, woun hăb deeum durr maagpaawai hich chognaanag chi mork'a dënjo hich di t'lamk'iir jaauunaa, hamachpierr p'ıdagjä jaauk'awi, chi puertdi t'läjemłgjä hajap'a hoopaar jaau rławi petarrjöta simgui hajim hanłm. Maagwai pāar chi di gar nem t'la nłlisierjöta nłmogui hajim hanłm hich k'apeenag. ³⁵Mamał pārau ni hăbmuajä mag mla bëeju k'augba naawai sii wajap'ata k'iir k'aug nłisit hajim hanłm, mla bëewaim hit'ee. Pārau k'augbam, k'an horata mla bëeju: k'eeuraa haadäm hee, hedachanaa, hăspa hurumua hăt'arr biebaadäm hee, wa hedplerre k'äijä, ni hăbmuajä k'augbamgui hajim hanłm. ³⁶Heeu sii dëgölp mla dñplalubaicheewai

мл дāi wētaag pāar hagt'a k'īir k'augba k'āi nəmjo nəm k'āijā hoochēduk'am.
 37 Cha mua pārag mag jaau chirəm chan sii pāragpaijā k'abam; maan t'umaam
 k'ənn hit'eeta mag jaau chirəmgui hajim hanəm. Maguata muan pəaba, k'īir
 k'augbat'ā ha chirəmgui hajim hanəm, ml bēewaim hit'ee.

Jesús pər hawaag hibēptarr
 (Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

14 ¹Jesuu mag hich k'apeenag hich mawia deeu bēju jaauwai
 nemk'oo pōmaam burraag k'āaidam numpai waaur sīejim
 haajem. Mag p'iesta hīchab Pascua ha t'ālərjem; hajapcharan maar meeun
 judionaanau pan sīi hich jāg levadura chuk'u wauwia seman hēntēr
 k'oojem hag semanma. Mag p'iesta burruj k'āai k'apan k'aba waaur
 nəm hee, p'adnaan chi pörnaanau Moiseeu Hēwandam hiek p'ā pəatarr
 jawaag chi machnaan dāimua hāba biirdəwi k'īirjug jər naajim hanaabá,
 nemdam bālr habarm gaaimua Jesús himeraa pər hauwi t'ōop̄yaag.
²Hamach hödegpain mag hi t'ōop̄liju k'īirju naajieb mamə, jūrr tagam
 k'ənnau, “Keena, mlag nemk'oo hee maadēu hi t'ōoba sīuju. Magba
 hak'iin hōor pōm mlag wējom maach dāita meeuk'aju” haajeejim hanəm.

Haalirau Jesús pōr hee jāgdeeu chootarr
 (Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³Mag nəm hee Jesús Betania p'öbördam hee mawi woun Simón hanəm deg
 t'ach k'ō sīejim haajem. Hich mag Simón hibəlr wauwi “p'ie paraa k'itarr” ha
 t'ālərjeejim haajem. Maig hi t'ach k'ō simta, həli hāb jāgdee didam durrk'udau
 alabastro hanəm dēn boteedidam wau k'itəm dāi dubchējim haajem. Mag hee
 jāgdee narrdo hanəm dēn t'ūpaaga sim hipir haibēejim haajem. Mag jāgdee
 k'īir nem parhēpag sīerrəm. Mag sim dāi juu hee dubchēwi, chi boteedidam
 hō k'ōorpnaa, hōor dak'īir Jesús pōr hee choop̄ajim hanaabá. ⁴Mes gaai hi dāi
 hāba t'ach k'ō narr k'ənnau hamach daúa mag jāgdee parhēpagk'amta sīi hi
 pōr hee choobap̄aim hoobaawai hāaur k'ənnau wir haigpai hamach k'apeenag,
 —Keena, ēk'ant'eeta jāg jāgdee parhēpag simta sīi jāg hār choobarma?
 hajierram hanəm, ⁵jāg sīi par hār choouj k'āai, parhēp'ā pērp̄iwiia hag
 pat'k'onau hāu dau hap'əlm k'ənn k'īirdam jāsenk'aju haai sīerrtā.

⁶Mag bigaauum k'ənnau magbaawaita jūrr hich Jesuu hamag, —ēK'ant'eeta
 pārau mag həli k'īir naau hiek'a nəma? hajim hanaabá. Jāgbarmua hirua
 ml dāi hāu habarm k'abahab; hidēu hi sīi k'ajap'a sīubat hajim hanəm. ⁷Dau
 hap'əlm k'əndaman pārau pāach hee hich jāg hoo wai wēnərrajugui hajim
 hanəm. Maagwai pāachdēu nemdam deem k'ōsim haig pārau hamag deeju haai
 naabahab; pari ml chan pārau pāach hee hich mag ml hoo wai wēnərrabaju.
⁸Mlag həlirau hichdēu k'īirjuawai hajapcha simjōta habarbahab ml dāi. Mlag ml
 pōr hār jāgdeeu choobarmua ml meebaadeewai hauk'ēraan harju nawe ya hirua
 ml k'a p'uur sim k'abahab hajim hanəm. ⁹Magnaa, Hīs mua chadcha pārag mag

chirλngui hajim hanλm: Mag hatag pawiajā durripierr Hēwandamau hōor peerdλ haaujem hiek jaau wēnλrram däi hīchab mλg hλairau mλ däi mλgbarmjā jaaub k'aba jaauju. Mag, hooba harr k'λλnaujā hīchab hi hiigjeejugui hajim hanλm.

Judaau Jesús pērpāitarr
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰Mag p'adnaan chi pörnaanaau Moiseeu Hēwandam hiek p'ā pλatarr jawaag chi machnaan dāimua hich Jesús dak'āu wai nλm hee, hich däi doce wēnλrrajerr heem hāb Judas Iscariote ha t'λr sierrau p'adnaan chi pörk'a nλm k'λλn däi hiek'aan majim haajem, jāga hichdēu hamag Jesús pλr deeju ha jawaag. ¹¹Maimua mawia chadcha Judaau hamachig Jesús pλr deeju ha hūrbaawai chi p'adnaan pörk'a nλm k'λλn honeeu p'öbaadēwia chi Judaag p'atk'onpa deeju hajierram hanaabá. Hichig mag p'atk'onpa deeju habaawai chará hāba hi himeraa pλr hauwia warre hamach jua hee deeju k'üürjugpaita wai sīsijim hanaabá.

Jesús hābmiecha hich k'apeen däi t'ach k'ötarr
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹²Pan levadura chuk'u wauwia warrpem p'iestra burr nλm hedcha judionaanaau nemk'oo jaram hit'ee ovejadam t'ōowia hedau k'ëubaadeewai k'oojem. Magua hich mag hedcha Jesús k'apeenau hirig, —¿Jampaita marau pλ na p'iejāb wauwimaju haai nλma? hajierram hanλm.

¹³Mag hichig jéeubaawai hich k'apeen heem numí hich haig t'λrk'a hauwi pλyaagpamua hamag, —Pāar maar na Jerusalén p'öbörög hērēubaadēt hajim hanλm. Nau pāar ya p'öbör hee paauk'abaimaawai pārau woun hāb döt'ür hee dö jöi harrum hooimajugui hajim hanλm. Mag woun döt'ür däi mam hoobaawai hi hēudee wētwi, ¹⁴hi dubbaimam deg däi dubwia, chi dik'λλg mλ himeerba, “Maestroo pλrāg jéeupijim, ¿jamta hí hich k'apeen däi hāba nemk'oo jaram t'ach k'öju haai chirá?” ha jéeubat hajim hanλm. ¹⁵Magbaawai mag wounau pāar hλgt'aa warrwia dijā pöoma sīi wajapp'a jar sim pārag jaauju. Maigta p'iejāb wauwia sīi maar na wajap'a nem k'üir k'aug sīubat hajim hanλm, mag hich k'apeen hichdēu pλiju k'λλnag.

¹⁶Jesuu hamachig magbaawai, chadcha hi hipierr Jerusalén p'öbörög hērēuwia hooimaawai, chadcha hamachig jaautarrjö hooimajerram hanaabá. Mag hoobaimaawai maig mag nemk'oo jaram ovejadam wai narr wauwia sīi hi baraata hoo nλsijim haajem.

¹⁷Mag hich na numí pāitarr haawai ya k'eeuraa haadēm hee, tagam k'λλn däi barjim haajem, warm k'λλnau p'iejāb wau wai narr haar. ¹⁸Mag barbaimaawai t'ach t'öik'awia ya hāba mes gaai k'ö nλmuu Jesuu hamag,

—Keena, mua warre pārag jaauk'imgui hajim hanλm: Mλ cha hiek'a chirλm hiek'aau maach k'apeer mλig maach däi hāba t'ach k'ö simuapai t'et'em k'λλnag mλ pλr deejugui hajim hanλm.

¹⁹ Jesuu hamachig mag hiek'abarm hūrwia warre hök'üirjuu nəisijim hanaabá. Mag hök'üirjuu nəm hiek'au jürram k'ʌllnau hirig jéjéeu haajeejim hanʌm, chijäguata magju k'ap haag hawi. ²⁰ Mamʌ par mag hichig jéjéeu k'üirjuu amjā hamag chi t'ʌlräjä jauba, sii, —Pääch mʌg doce nəm heem hāb mʌ k'ö chirʌm t'ëp hee hich panau sìk'ö sim wounauta mʌ k'aibag waujugui hajim hanʌm. ²¹ Mʌ däi magbarmua Hemk'ooi Hiewaan Hēwandam hiek p'ä sim gaai jaau simjö hich hag heyataa höbëbergmam. Mamʌ ihëh, hapk'üitl chi mag mʌ përpłi sim woun! Hante magju k'apnaa t'aababa harr hamuan hääucha hak'amgui hajim hanʌm.

²² Maimua mag hiyäл t'ach k'ö nəmuia Jesuu pan juu hee hauwia, Hēwandamag hää hajim hanaa k'oreunaa hamag hlaapläinaa, —Mʌg pan k'öbat. Mʌ mʌ morougui hajim hanʌm.

²³ Maimua hich hagjö jarrdamjä juu hee hauwia, hag paar Hēwandamag hää hajim hanaa, deeu hamag hlaapläijim haajem. Magbaawai t'umaam k'ʌllnau hag heem döjierram haajem. Mag hlaapläiwia hich Jesuupai magjim hanʌm:

(Mr 14.22)

²⁴—Jāg döbarmən mə bagau, warrgarwe Hēwandamau hōor dāi hiek deeju haajerr. Mamə məg hiek'an hiek hiiuriugui hajim hanəm. Məg pāar hit'ee mə bag məg vinojō k'itəm hārbarmuata Hēwandamau, hīsmua hatagan chadau pāar peerdə wēnlrraju haai nəm ha jaaū simgui hajim hanəm. ²⁵Maimua, Mua warre pārag jaauk'imgui hajim hanəm: Məg vino döbarm haigmua mua chan tag döba, hāba Hēwandamta t'umaam k'əlln Pörk'a sīsim hedta deeu hag k'āyaujā hajapchararamta döjugui hajim hanəm.

Jesuu jaauwai Pedroou bălrjā hi k'augbam haju jaautarr
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶Jesús mag hich k'apeen dāi hāba mes gaai hiyāl t'ach k'ō naawia, meuk'aarjā Hēwandam hiek Salmos hanəm gaaim hauwia, Olivo durrsīg hērēujim haajem.

²⁷Mag wētwia mam pabaimaawai hich Jesuu hamag magjum hanəm:

—Nau pāach 'umaam k'əllnau mə məch happai barplaju. ¿Jāgwı mag chirā? Hich warrgarwe Hēwandam hi jaaumienau Hēwandam hiek p'ā plarr gaai hich mag haju ha sīewaima. Mag hamau p'ā plarr gaai jaauwai, Hēwandamau həldraa chi nemchaain pap hōrag t'ōopijū ha sim, mə higwia. Mag mə t'ōopräyaag pər hat'aawai pāar sīi nemchaainjō parhoob pāach papjā k'augba, chawag haaidəlu ha p'ā simgui hajim hanəm. ²⁸Pari mag mə t'ōopräiwiajā deeu hiiu p'iidəwia məchta pāar na majugui hajim hanəm, Galileaag. Mamta deeu pāar dāi hoojugui hajim hanəm hich k'apeenag.

²⁹Jesuu mag hiek'abaawai Pedroou hirig magjim hanəm:

—Mə k'apeenau pə hogdəwia chawag haaidətk'awiajā mə chan bălrjā pə haigmua chawag hogdəbamgui hajim hanəm.

³⁰Pedroou hichig magbaawai Jesuu hirig, —Pə mag hiek'a chirab mama, cha mə hiek'a chirəm hiek'au nau hāspajuag hāt'ārr biek numí bīeju nawe hōrau pəchig jēebaawai pua biek t'ārjup mə k'augba chitəm hajugui hajim hanəm hichigcha.

³¹Magbaa Pedroou jūrr hirig, —Pə t'ōbaimam haar t'ōimaju hawiajā mua chan pə k'a hogdəabajugui hajim hanəm.

Pedroou mag hijējēb k'aawai tagam k'əllnaujā hich hagjō, “Maraujā pə k'a hogdəabaju” ha hiek'a naajim haajem.

Nemjīirdö Getsemaní hanəm hee Jesús oraatarr
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³²Jesuu hich k'apeen hich dāi p'ē harrwia nemjīirdö Getsemaní hanəm hee barwia hamag, —Mə chum Hēwandamag jēwaan mamich, pāar məlig nəlisit hajim hanəm tagam k'əllnag.

³³Magpet hawi t'ārjuppa hich dāi p'ē harrjim haajem: Pedro, Santiago maimua Juan. Maimua hamach happai hap'ōbaadēm haig, Jesús nem hōk'lirjuuga haadēmua gaai machaaga haadējim haajem. ³⁴Hich magbaadeewai hichdēu hamag magjim hanəm:

—MΛLN dēgölp gaai machgau hök'īirjuuga haadëm; hāba mΛch t'ōjuuta k'īirju chirλmgui hajim hanλm. Pāar mΛig nΛisit, mamaλ dauk'ana habat. Hoob k'aimiet hajim hanλm hamag.

³⁵ Magpet hawi hichin hag hatgajärpai kanieu p'ōbk'anaa, jēb gaai dagau dλrnaa, Hēwandamag jēeumamua hi gaai machag hāwatpibaju hak'iin häu hak'am ha jēeumajim haajem. Magnaa, ³⁶—Tata, pΛ hit'ee chan bλλrjä p'it'urm nem chuk'um. Pua k'ös chirλm k'ai mΛ peerdΛ hat'ā hajim hanλm, mΛ dau hap'ΛΛ haju nawe. Pλrag mua jēeu chirλm, mamaλ mΛchdëu k'ōsi chirλmjö k'aba pλchdëu k'ōsimjöta habá mΛ däi ha jēeumajim haajem.

³⁷ Mag jēeu sīewi ham haig bēewi hoocheewai ham k'āi nΛmta hoochējim hanaabá. Magbaawai jūrr Simonagta, —PΛLN sīita k'āi chirabma. PΛ chan horadam hābjä pöd dauk'ana haju k'abahab hajim hanλm. ³⁸ Sii jāg k'āi pΛΛ haju k'āai Hēwandamagta jēeubat hajim hanaabá, dösätag hādΛΛr pāach t'Λ haupim hugua. Mua hoowai pāach hödiwan chadcha pārau jēeum k'ōsi durrumta pari dap'ōkgauta pödba nΛmgui hajim hanλm.

³⁹ Mag hiek'a pλawi deeu ham haigmua petajim haajem. Maimua Hēwandamag hichdëu nacha jēeu sīerrjö hich hag hiekpai hiek'amamua deeu jēeumajim haajem. ⁴⁰ Mag jēeu sii hawia deeu hoon bēewaijāh, hi k'apeen dap'ōkgau pödjä dau hēeba, sii k'āidatk'a t'ΛnΛmta hoochējim hanaabá. Mag dap'ōkgau pödjä dau hēepiba t'Λnaawai Jesuu hamachig hiek'abaichēmjä pöd hi hiek hāk'aju k'augba naajim hanλm. ⁴¹ Mag biek t'ārjupam gaajjā hagt'a k'āidatk'a t'ΛnΛm hoobaicheewaita deeu hamag, —¿Hagt'a pāar sii k'āai gaaita nΛ? K'āigap nem pλabat hajim hanλm. Pekau pōm sisidλm k'Λnnag mΛch chi Hemk'ooi Hiewaa pλr deeju hora pabaichēbab. ⁴² P'iidatk'abat, maimua maach k'apeen haar wēttarau hajim hanλm. MΛ hoomap'am k'Λnnag mΛ pλr deeju wounan ya dakpa hurumgui hajim hanλm.

Jesús pλr harrtarr

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Jesús hagt'a mag hiek'a dΛnΛm hee, hich k'apeenpai mag doce narr heem hāb Judas hanλmta hōor pochag hurajim hanλm. Mag wēdurum k'Λnnan hāaur k'ΛnΛ sii espaar jua panhap'a bēe t'Λnaawai tagam k'ΛnΛ sii pa dāijā bēe t'Λnaajim haajem. Mak'ΛnΛ p'adnaan chi pōrk'a nΛm k'Λnnau Hēwandam hiek jawaag chi machnaanau tagam k'ΛnΛ jōoin chi pōrnaan dāimua pāitarr k'ΛnΛ hajim haajem. ⁴⁴ Mag chadcha hōor pochag bēewi ya chi Judaau hag nawe, “Nau mua mawia pāach dak'īir k'īir hāλ hat'amta pλr hauwia hat'aadët” ha jaau wai sīerr haawai, ⁴⁵ chadcha hich däi wēnΛrrΛm k'ΛnΛ dak'īraa hichdëu jaautarrjö Jesús däi hāba dΛnΛluwimawia hirig, “Maestro, ¿jāgpai chirā?” hanaa hi k'īir hāλ hat'ajim hanaabá.

⁴⁶ Magbarm bārre chi soldaunaau Jesús p'ΛΛr t'uur hauwia hi pλrp'ōbaadëjim haajem.

47 Mamλ chi k'apeen hi däi wënlrrarr k'λλnau hamach dak'īir mag hamach k'apeer p̄larp'öbaadēm hoobaawai hābmua hich espaar chi baindegam s̄lrr ha jēu haunaa waa p'adnaan t'umaam k'λλn p̄r hag chog kachta bis habarmλn hoort'u werbp̄ijim hanaabá. **48** Mag hich p̄larp'öbaadeewai Jesuu hamag, —Pārau hoowain mλln sii hōor nem jīgk'anaa hōor t'ōomiejöta chirab hajim hanλm, jāg pārau sii mλ haig juu hee jierrnem panhappai bēeg hit'ee? **49** Hag na hed hēepierr pārag mua Haai hi jēeujem deg Hēwandam hi jaaujeewai bλλrjā pārau mλ p̄r hauba harrta hīsta chadcha pārau mλ p̄r hauju hed hajimgui hajim hanλm. Pari pārau mλ däi mλgbarmλn, jāan mλ higwia hich Hēwandam hiek p'ā sim gaai jaau sim t'umaa hich hag hee höbēberg mamk'īirta chadcha mλgbarmgui hajim hanλm hamag.

50 Chi k'apeenau mag hamach dak'īir hamach Pör p̄larp'öbaadēm hoobaawai tag hirigjā hooba, sii warag k'ap'ig p'öbaadēwia hich happai barplajim hanaabá. **51** Mamλ mag hamau hich happai hi werplawia hat'aadēm hee, hēwan hāb sīerrauta sii börrjöoupai höp̄llrnaa däi hi hēudee maa hajim haajem. Mamλ chi soldaaunau mag woun däi mam hoo hat'aawai hi p̄r hawaag hēk'a naajim hanλm. **52** Pari mag hich gaai p̄rbaihee sii warag ham juu hee chi börrjö jēu plawi hich jāg mor k'arr k'ap'igbaadējim hanaabá.

Jesús judionaan Asamblea hee warrtarr (Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55,63-71; Jn. 18:12-14,19-24)

53 Soldaaunau mag Jesús par hauwia hāb mag p'adnaan t'um t'λnλm k'λλn pörk'a sim haar warrierram haajem. Mag mam hi wai dubp'öbaadeewai haig pos haimajierram hanaabá: tagam k'λλn chi p'adnaan pörk'a nλm k'λλn, judionaan Asamblea heem chi pörnaan, maimua hagjö Moiseeu Hēwandam hiek p'ā p̄larr jawaag chi machnaanpa t'um hāba. **54** Mag hi p̄r hat'aadēm hēudee hīchab Pedroou sii warppaimua hoopäräig mawia p'adnaan pör sīejem hag di hūjärr däi dubwi jupimajim haajem, guardianaan Haai hi jēeujem di t'λajem k'λλn bigaau. Mag jupimawi hi hiek hōt huu t'λnλm bigaau dāi chi guardianaanpa hāba hōt k'āai hoo chirsijim haajem.

55 Maagwai p'adnaan chi pörnaanau judionaan Asamblea heem k'λλn dāimua chi Jesuu nem wauba harrta sēuk'a hi gaai t'λrāiju hēk'aajeejim hanaabá, magλm gaaimua hi t'ōop̄äaig. Mamλ chadcha hirua bλλrjā nem k'aigba wauba sīerr haawai **56** parii hi k'aibag waupi jaau nλm k'λλnaujā sēuk'a nem hīgk'am k'ōchgau hamach hiekpai parhoob jaaubaadēp'λmjā pōd hi p̄r hauba haajeejim haajem, mag hihābajā k'aba sii haaip'ur nem jaaup'öbaadēp̄ haawai. **57** Warm k'λλnau mamagk'am hee, jūrr deeum k'λλn bājāau paauk'abaadēwi chi t'et' emnaanag hich k'īircha, **58**—Marau maachdēucha hi hiek'a sim hūrwain, hirua mλg Haai hi jēeujem di hōrau da hēu hauba harrijā sii t'um pogueupäiwa, hōor juajā higba, k'āai t'ārjuppaim hee deeu hēu dλnλluju ha hiek'a sim hūrjimgui haajeejim hanaabá jūrram k'λλnau.

⁵⁹ Mamл par jūrram k'ллнau mamagk'amjä hihābjä deeba, sїi warag maadëujä k'augbata jaaup'öbaadëjim hanлm.

⁶⁰ Magbaa chi p'adnaan pöröu sїi mag hõor pos t'лллm hee p'iidlaadëwi Jesuug, —¿Pua ham hiek hür chirл? ¿K'an jägwi jäg pЛ hiek'amap'a sї? hajim hanлm. ¿Pua chadcha mag hiek'ajї wa hiek'abajї? Jaaubá hajim hanлm.

⁶¹ Mamл maglмjä Jesuu bллrgjä jлljä haba, sїi warag k'їuu sїsijim hanaabá. Mag hich hiek häk'aba habaawaita deeu chi p'adëu rlava jéejumamua hirig, —¿Pllta chadcha Héwandam Hiewaa hichdëucha jlر hauwi räiju jaaujerrá? Marag jaaubá hajim hanлm hirig.

⁶² Magbaa Jesuu, —Héera, chadcha тллугui hajim hanлm. Mлg hatag pärau mЛ Héwandam t'umaam k'ллn k'їaijä juu t'eeg hлrpai sїerram bigaau hi juachaar garcha jup chirлmjä hoowi hлgt'armua hedjä baug hee hurumjä pääch daúacha deeu mЛ hoobajup hajim hanлm.

⁶³ Jesuu hich dak'ir mag hiek'abarm hürbaawai chi p'adnaan pöröu hich k'ajüa mor gaai jüa sїerra sЛrr habarmЛn warre jébpäijim hanaabá, k'їir machgau. Magwia hich k'apeenag, —Keena, ¿k'an hatchata maadëu deeum k'ллnau jaau nлmta hürm hig nлma? hajim hanлm. ⁶⁴ Ya hirua hich hiiucha jaau sїebahab hajim hanлm. Pärau t'umaam k'ллnau hi hiek'abarm hürbarm, chadcha hirua Héwandam dau na k'aigba hiek'abarm. ¿Pärau mлg woun dїi jäga haju k'їirju nЛ keena? hajim hanлm hich k'apeenag.

Magbaawai t'umaam k'ллnau hihäba, —Jaan hiekk'or põm sїewai hichiita t'ooрäijugui hajierram haajem.

⁶⁵ Magp'öbaadëwi hääur k'ллnau warag hi k'їir gaai hichöoujä t'unaa, putiujä hi dau p'ãarjänaa, hi gaai mas waunaa, juajäaujä k'їidadcha deejeejim hanлm. Magnaa hogt'om hirig, —¿K'aíuta pЛ gaai mas deejї? Magan jaaubá haajeejim hanлm.

Mag jürram k'ллnau hi mag wai naawai chi Haai hi jéeujem di t'laejem guardianaanaaujä dїi hi k'їidadcha deejeejim haajem.

Pedroou bллrgjä Jesús k'augba chitлm ha hiek'atarr

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18,25-29)

⁶⁶ Mam hierr Jesús dїi mamag k'aawai Pedro hiek hi di hүjärr chirajim haajem, daaugajär. Maig hi chirлmta hi haig hллai häb bëejim haajem, p'adnaan t'umaam k'ллn pörk'a sim hag chog. ⁶⁷ Mag hлlirau Pedro höt k'їai sim hoobaicheewai hi k'їir heerpa wai dлnлl hawia hirig, —Рлjä hїchab Jesús Nazaretpierr dїi nлrrraajem k'abahab hajim hanлm.

⁶⁸ Hichig magbaawai hi hiek hirua, —Mл k'abam, mua k'augbam pua k'aita jaau sim k'ai ha chirajim hanлm.

Magwia warag dawag mawia puertdi daaugajärm haar hi hoot'ëu chiirbaimamta, häťärrta kekerkee haadëjim haajem. ⁶⁹ Maimua deeu hўmaai chi hлlirau hichdëu hi hoobaawai haig hõor t'lanarr k'ллnag,

—Chamлg woun chadcha Jesús dїi nлrrraajerr k'abahab hajim hanлm.

⁷⁰ Mag, biek numiim gaaijā Pedroou hirua magləm Jesúś k'augba chitəm hajim hanəm. Mamə hag k'ur nəlraí hawia deeu hūwaaí haig narr k'əllnau, —Chadcha pəln hīchab Jesúś k'aperau. Pa Galileapierr k'abahab hajim hanəm. Maguata pa hiek'a sim hūurwaijā pa hiek gaai merag chuk'u sīsim k'ap'öbaadéjim hanəm hirig jūrram k'əllnau.

⁷¹ Pari hichig mag nəl paawai Pedro hiek warag hirua chi Jesúś higwia, —Chadcha mua magləm woun k'augab chitəmta mərlag mag naab. Ma səuk'a chirəm k'ai, Hēwandamau mə gaai juu k'laba deeju haai simgui ha chirajim hanaabá.

⁷² Pedroou mag hirua chan bālərjā Jesúś k'augba chitəm ha hiek'abarm hee, deeu hūmaai chi hāt'ārrta kekerekee hajim hanaabá. Mag hāt'ārr biek numí bie dichdimaawaita Pedroou warre Jesuu hichig hiek'amatarr k'īir heyaa haadéjim hanəm, “Hāt'ārr biek numí bieju nawe pua biek t'ārjup hōrag bālərjā mə k'augba chitəm ha hiek'aju” hichig Jesuu jaautarr. Hichig magtarr t'umaa k'īirju hat'aawaita warre hök'īirjug machag haadémua hicharaucha hö jāsehne bie chirəl hajim hanaabá.

Jesúś Pilato haar harrtarr

(Mt. 27:1-2,11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

15 ¹Maimua hag hāspaau hedp'erre t'um chi t'et'emnaan hābam haig podpajierram haajem, k'īirjug jərwi Pilato haar paawai Jesúś k'aibag waupiju jaau k'ap'la jawaag. Maig naajim haajem: p'adnaan chi pörk'a nəm k'əlln, Moiseeu Hēwandam hiek p'ā pəlarr jawaag chi machnaan, judionaan heem jōoin chi t'iernnaan maimua tagam k'əlln hagiō chi Asamblea heem k'əllnra t'lnaajim haajem. Mak'əllnauta hamach t'umaam k'əllnau Jesúś juu jāk'anaa Pilato haar harrierram hanaabá. ²Mag hich haar wai barbaimaawai Pilatoou hich Jesuug —¿Chadcha pəlta judionaan Reí? ha jēejim hanəm.

Magbaawai Jesuu hirig, —Pua k'abá k'ap'la jaaubapäim hajim hanəm.

³ Mag warag chi p'adnaan pörk'a nəm k'əllnau hich k'īircha hiek pōm hamachdēu jaaum haig səuk'a hiek'amatarr higwia ⁴deeu hūmaai Pilatoou hirig, —¿K'an jägwi pa hiek'amap'amjō sī? hajim hanəm. ¿Pua hūrbahab, jūrram k'əllnau pəch k'īircha pəch k'aibag waipi jaau nəm?

⁵ Mama parii Pilatoou hichig mag jēeu hahauk'amjā sīi warag k'īuu habaawai hich hödegpai, “Wounaan məg hoohba chitəm” hajim hanəm.

Warre Jesúś t'ōopi jaautarr

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:6)

⁶Pilatoou hag nawejā aňopierri mag p'iestá Pascua hanəm burrwai presonaan heem hāb parhoobam chi p'öbörpienau jēeubarm höbeerpaajeejim. ⁷Maagjerr haawai hich mag jaar woun hāb Barrabás hanəmta deeum k'əlln dāi cárcel deg preso sīejim, hichdēu gobieno dāi hōor meeuk'apiwia hag meeuk'aa hee hōor t'ōotarr gaaimua. ⁸Mag nemk'oopierri

preso hāb sīi höbeerpääijerr haawai chi p'öbörpien hābam haig biirdawia hag na Pilatoou hichdēu haajerrjö preso hāb höbeerpääimk'īir hirig jajaau haajeejim hanam. ⁹Hichig magbaawaita Pilatoou hamag, —¿Pārau judionaan Rey Jesuuta mārlāg höbeerpääpi nā? ha jēeujim hanaabá jūrr hamag.

¹⁰Hirua mag Jesuuta höbeerpääim k'ōsi sierran, p'adnaan chi pörk'a nām k'āllnau sīi hamachdēu Jesuu nem wau nārrarrjö pöd nem waubam gaaimua hiek'ōr wau nām hiek'auta mag hi pār dee wai nām k'ap'ā sierr haawaita mag hiek'ajim haajem. ¹¹iHih! Mamā Pilatoou mag hiek'abaawai chará chi p'adnaan pörk'a nām k'āllnau sīi warag hōor wawik'a t'āplālujim hanam, t'umaam k'āllnau hāba Barrabaata sīi hich jāg weeupäipi jajaau hamk'īir.

¹²Mag Barrabaata sīi höbeerpääipim k'ōchik'a nām hürbaawai deeu Pilatoou, —¿Mag judionaan Rey hanam dāi mua jāgajuma? hajim hanam.

¹³Magbaawai warag serereuk'amua Jesús warre pakuls gaaita meerp'ēpi jajaau haajeejim hanaabá.

¹⁴Magbaa jūrr Pilatoou hamag, —¿Pari k'an nemta hirua k'aigba waujīma hajim hanam, pārau mag warre hi t'ōopi jaau nām?

Mamā hirua magbaawai chará warag hich mag pakuls gaaita meerp'ēpi jajaau haajeejim hanam. ¹⁵Mag warag serereuk'amjā pāba haawai, hōor pōm mag t'āplām jūrr hich dāita meeuk'am hugua, chadcha ham hipierr Barrabaata weeupäipi jaaujim hanaabá. Maimua chi Jesús jūrr wāpi jaauuraa pakuls gaai meerp'ēpääimk'īir warre hamach juu deepäijim haajem.

¹⁶Magbaawai chi soldaaunau Pilato sīejem hag di hūjārr chi Jesús warrwia soldaaun t'um hābam haig t'ārk'a haujierram haajem. ¹⁷Mag warrnaa, hirig k'ajūa k'ichp'ē k'īir jūapinaa, hich hagjō miu dēn wērjūch p'āllrt'ā waunaa, pōr gaai pōrsirk'a jūapipäijierram haajem. ¹⁸Mag jūapipäinaa juau hogt'om chi soldaaunaupai hi wau hiek'amamua,

—¿Jāgpai chirā judionaan Rey? haajeejim hanam.

¹⁹Mag wai nāmuu hi pōrchajā paau wānaa, k'īirchajā hichöou t'unaa, sīi hi wau nām hiek'au hi k'īirp'eejā kanieu p'ōbk'ak'a haajeejim hanam, hamach rey hanam. ²⁰Mag hi dau hap'āl wau wai nāl hawia, hamachdēu hirig k'ajūa k'ichp'ē k'īir jūapitarr deeu hēer hauwia, hich k'ajūa chaardamta deeu jūapipäinaa, pakuls gaai meerp'ēpääin hat'aadéjierram haajem.

Jesús pakuls gaai meerp'ēpääitarr

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹Mag Jesús pakuls gaai meerp'ēpääin harrum hee, ham k'īirp'ee woun hāb Simón hanam hich p'idag heemua hich diig hurajim haajem. Mag woun Cirenepierr hajim haajem, Alejandro dāi Rufo hanam ham haai. Chi soldaaunau mag Simón hoobaawai jūrr hajués hirigta Jesuu pakuls harrmaa hatarr harrpijierram haajem.

²²Mag hēréu p'öbaadéwi buchagdam Gólgota hanam harrjierram haajem. Maach meúan mag Gólgota hanam Pörpá Durrsī ha simlu.

(Mr 15.18)

23 Maig Jesuug vino mirra hee waaurëu sim döpiju hëk'ajierram hanaabá, k'aparr haadëmua gaai machag t'ʌnʌm hähwatamk'iir. Mamʌ Jesuu bʌlʌrjā döbjim haajem. **24** Mag dee nʌmjà döba habaawai hich mag pakuls gaai meerpl'epäijierram hanaabá. Mag meerpl'epäiwia, k'aíuta hi k'ajúa wai sísiju k'ai hawi, chi soldaunau hi k'ajúa jüajerr här p'atk'on bar jemk'a nʌmuua hamachpierr hagdaujö gan haumäjierram haajem.

25 Mag hamau hi pakuls gaai meerpl'epäiwai ya hedaupl'err garm las nueve t'ʌnaajim haajem. **26** Mag hi meerpl'ë wai narr pakuls gaai hi pör här hësapdau p'ä siejim hanaabá. Mamʌ mag nem k'aibgam wautarr jaauju chuk'u harr haawai sii "Judionaan Rey" ha p'ä siejim. **27** Mag hi meerpl'ebapäim däi hichab hagjö nem jïgk'aajem k'ʌn numí hamach k'ik'ietdö hi bigaau pakuls gaai meerpl'egk'apäijierram haajem: hâb hi juachaar gar, maagwai hâbak'ai hi juawë gar. **[28]** Mag nʌm haiguin

warrgarwe Hēwandam hi jaumienau p'ā plarr gaai, “Chi k'aigbam k'llan jārr wai naaju” ha hiek'atarrjā t'um chadcha hag heyataa höbér sim.]

²⁹ Mag hi pakuls gaai meerp'ē wai nām haig dich nām k'llnaujā hi wau nām hiek'au hirig heerpanaa, hāip'llarp'llrnaa, “Wa jāgam k'abá, puan mag Haai hi jēeujem dijā t'um pogueuplinaa deeu k'āai t'ārjuppaim hee hēu dānllaļu haajerrta, ³⁰jāg pua wir haig plchpai peerdā hauwia jāg pakuls gaaimua heeg hārbabáma” haajeejim hanām, dich nām k'llnau.

³¹ Sii dich nām k'llnaujā hirig mag hiek'a hērēu dich t'lnaawai hich hagjō p'adnaan chi pörnaanaujā Moiseeu Hēwandam hiek p'ā plarr jawaag chi machnaan d'āimua hamach hee wir haigpai, “Bīgaam k'llnan peerdā hautarrta jūrr wir haig hichpai chan pōd peerdā hauba sim” ha hiek'a naajim hanaabá, hi waauwai. ³²Magnaa hichigcha hiek'amamua, —Israelam Rey, ērlach k'abá hōor peerdā haumk'īir Hēwandamau pāitarr? Magan pakuls gaaimua heeg hārbabaad hanaajim haajem. Pa chadcha maar dak'īir heeg hārbaman, maach daúacha hoobaawai marau pā hiek hāk'aju hanaajim hanām hirig.

Hich dāicha mag hāba hōor numí hagjō pakuls gaai narr k'llnaujā hirig hiek k'aigba hiek'a naajim haajem.

Jesús meetarr

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Hich mag hed hedausie t'lnām hee dēgölp hedau k'ībaadēm habarmān sii warre hedaramjöta jōisijim hanaabá. Mag k'ī t'lnām hawia hedau p'llibaajér las tres naata deeu hedau haardlbaadējim haajem. ³⁴ Hich mag hedau k'ībaadēm hee Jesuu t'et hāa ha k'itawia, “Eloi, Eloi, ēlema sabactani?” hajim hanām. Mag sim haig maach meúan: “Aay Hēwandam, ēk'ant'eeta pua māl dāu hap'āl chirlmājā mārlag hoobamjōo haadēma?” ha simlā. ³⁵ Magbaawai haig hōor narr k'lnāu Jesuu mag hiek'abarm hūrbaawai jūrr hamach k'apeenag, —Keena, pāadē hūrbat. Maguan warrgarm Hēwandam hi jaaumie Elías k'ararrta hich haig t'ār simwai hajierram haajem.

³⁶ Magbaawai hābmua k'ap'lgbadēwia, putjō hūhūpp'ē k'itām gaai vino hadchuchúhu simta dorrdānaa haibéewi, pa gaai bālraan, hi hi haig hla haujim haajem, hag gaaaim bereu dōmk'īir. Magnaa hichdēupai warm k'lnag, —Jāgnaan chad hidēu sii hootarraugui hajim hanām, daau chadcha Eliaau bēewi hi heeg jiirbapāichēju.

³⁷Pari mag nām hee deeu Jesuu t'et hāa ha k'itawia warre chaupabaadējim hanaabá. ³⁸ Magbarm bärre hīchab Haai hi jēeujem deg hierr dijā garcha put nem parrg sim hēu wējorrta sii hāgt'aamua heeg sārr habarmān warre jārrcha t'oop'ēm numí jijirat jōisijim hanām. ³⁹ Mag Jesús hāa hawia meebaaradēm hoobaawai chi soldaau ham capitán chi Jesús jiir wējōm k'īrp'ee hoo dānarrau, —Chadchata jägan māl wounan Hēwandam Hiewaaugui hajim hanaabá.

⁴⁰ Maig hīchab hālinjā naajim haajem. Mak'ān hālinau sii warppaimua heerpa durruu hajim hanām. Chi maig narr k'ān, María Magdalena hajim

haajem, hāb hagjö María ha t'Ār sīerrpa. Mag María Santiago hād hanaa hīchab José hād hajim haajem. Maig deeum hllí Salomé hanlmjā dāi sīejim haajem.

⁴¹Hich mak'lān hllinauta hi Galilea hee nllraawajjā hi dāi wēnlrramua hirua nemdam hīgwajjā t'umaa hirig hau dedee haajeejim haajem. Maagjerr haawai Jerusalenajā hi dāi bēewia dāi haig naajim hanaabá. Pari mak'lān happajā k'aba, mag tag hllín k'apan ham dāi bēetarr k'lānjā hīchab haig naajim haajem.

Jesús hauk'ērtarr

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴²Hamau mag hi dau hap'ān wai k'ēumaa harran sīi nem t'um k'īir k'aug sīijem hed hajim, juu hāi k'eeujem noram. ⁴³Mag ya k'eeuraa haadēm hee, woun hāb judionaan Asamblea heem José Arimateapierr majim haajem, Pilato haar. Mag woun hīchab chi t'et'em hajim hanaabá. Mag wounaujā hīchab Hēwandamau maach peerdā haumk'īir pāiju jaaujerr bēeju hanlm̄ta nlaajeejim haajem. Hich mag wounauta Pilato haar mawia ⁴⁴hirig jēeuwimajim haajem, chi meemdam harrwi hauk'ēraan maag. Mag Jesús meebaaradēm ha hūrbaawai Pilato warre jāgderaa haadējim hanlm̄, hirua k'īirjuawain Jesús meebla hagt'a hiiu sīeju haai simta mag meebaaradēm ha hūrbaawai. Magbaa Pilatoou chi capitán mag dāi meerp'ē nlm̄ haar sīerrjā t'ārpājim haajem, magag k'ap jēeu hoog. ⁴⁵Maimua chi capitán bēewia chadcha meebaaradēm ha jaubaawai Pilatoou Joseeg harrmk'īir jaaujim haajem. ⁴⁶Magbaawai Joseeu dīesdam pēr hauwia, mawia, mag Jesús chi meemdam pakuls gaaaim heeg jiir haunaa hagua hajap'a rālēupājim haajem. Magnaa hag nawe jēbdi durrbā k'ōpag hee chi k'ōrm sierr hee hauk'ērwia chi jēbdi hi hee hajap'a mok pōr pōm simua joot'l rālajim haajem. ⁴⁷Mag chi binaandam jēbdeg hauk'ērbarm hllín numiim k'lānlau warppaimua hoo naajim haajem. Mak'lān hllín hāb María Magdalena hajim hanlm̄, maimua hābk'ai José hād hagjö María ha t'ālājerr hajim haajem.

Jesús hiiu p'iidlatarr

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

16 ¹Mag t'umaam k'lān juu hāi k'eeujem hed k'ēubaadeewai María Magdalena, hābak'ai María Santiago hād maimua Salomé dāi hamach t'ārjupam k'lānlau jāgdee pērk'a sīuijerram haajem, hagua Jesús k'a p'uraan maag. ²Maimua hag noram domighed hāspa hēebaadeewai hedaupe erre hōor mor dawaa haadēm hee, hi hauk'ērtarr jēbdi haar hoon wētjierram haajem, mag jāgdeeu hi k'a p'uraag. ³Mag wētwi hamach happai k'ād hee, —Keena ḷk'aúta chi jēbdi hārlam mok maachig chawag rālēu deejuuta mlg wētúma? ha hiyāl wēnlrrajim haajem.

⁴Mama mag hiyāl wētmamua barimanaa hooimaawai, chi jēbdi hi hee mok pōr pōm simua joot'l sierr jūrr chawag rālēupāi t'ālām hooimajerram hanaabá. ⁵Magbaawai warag hierr dubwi hooimaa, woun hāb hēwanaa

k'itlampa sii k'ajúa bæpp'ä k'ajúa bä het'err júa simta mag jébdeg juachaar gar jup hoo sim hooimajierram haajem. Hamachdëu mag hoobaawai warre jáp'ierr p'öbaadëjim haajem. ⁶ Mag hllin jáp'ierr p'öbaadëm hoowi chi woun k'ajúa bæpp'ä júa sierrau hamag, —Hoob jáp'ierrmiet hajim hanäm. Mua k'ap'lä chiräm, pârau Jesús Nazaretpierr har pakuls gaaí meerp'ë t'öotarrta jár wënlrräm. Pari hi maig k'aba sïebahab hajim hanäm, ya hiiu p'iidawi petarr haawai. Päädë hoobat hi hauk'ërtarr hee sii k'äidu parii simgui hajim hanäm. ⁷ Maimua hamag, Hérëubaadëwi hi k'apeen tagam k'älnagjä jaauwi Pedroogjä jaaubat hajim hanäm: "Hichin ya pâar nawe Galileaag petam. Nau jamta hi hooimaju" ha jaaubat hajim hanäm, hichdëu hamachigcha hag nawe jaautarjö.

⁸ Hamachig magbaawai jáp'ierr näm hiek'au bä duui durrumta heerpamjö dawag höberdätk'awi k'ap'ig p'öbaadëjim haajem. Maimua chi Jesús k'apeen haar bardätk'aimaawaijä, hagt'a jáp'ierr narr haawai, bâlrjä hiwiir hâbam k'älnagjä jaaubajierram haajem.

**Jesuu María Magdalenaag hich hoopitarr
(Jn. 20:11-18)**

⁹ Maimua mag domighed hâspaaú Jesús hiiu p'iidawi María Magdalenaagta nacha hich hoopijim haajem, hi haig höberchëwia. Hich mag hllí mor heem hajim haajem, hag nawe hich Jesuu meepen k'aibgam k'äln siete dau daau járk'älrjäpítarr. ¹⁰ Hichdëu mag hoobaawai chi Jesús däi wënlrraajerr k'äln gaaí machgau bïe durrum haar mawia hamag jaauwimajim hanaabá. ¹¹ Mama mag hamachig hich daúacha Jesús hiiu p'iidawi nem moná narräm hoojim ha jajaauk'amjä hi hiek hâk'abajierram haajem.

**Jesús hoor numí k'ad hee wëtmarr k'äln haig höberchëtarr
(Lc. 24:13-35)**

¹² Magtarr k'ur deeu hûwaii deeeum k'íir t'egnaa hich k'apeen numí p'öbör heemua k'ad ma sim hee wëtmarr k'älnagjä hich hoopijim haajem. ¹³ Mag hamachig hich hoopibaawai mak'älnaujä hagjö deeu hewag wëtwi hich hagjö chi hi däicha hogdaba wënlrraajerr k'älnag jaauwimajierram haajem. Pari mak'äln hiekjä bâlrjä hâk'abajim hanaabá.

**Jesuu hich k'apeen once narr haig bëewia hich hoopitarr
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 19-23)**

¹⁴ Maimua hâbmiecharam gaaí paawai Jesuu hich k'apeen once hâbam haig t'ach k'ö narr haig bëewia hich hoopijim haajem. Maimua hiyälmamua hamag meeurräu sïujim hanaabá. Mag meeurräu sïutarran, maan hich hiiu p'iidawi narräm hootarr k'älnau jaau námjä hamach jág t'leegau bâlrjä hâk'aba harr gaaimuata mag meeurräu sïujim haajem. ¹⁵ Maimua hich Jesuu magjim hanäm hamag:

—Jaimua hérëu p'öbaadëwi Hēwandamau hōor peerdə haaujem hiekta durrierram magwe t'umaam k'łłnag jaaupetat hajim hanłm. ¹⁶Chi mŁ hiek hälk'awi hich pör choopi sim k'l häu peerdaju. Mamł chi mŁ hiek jaau nłm hür simjä hälk'aba sim chan Hēwandamau hi peerdə hauba warag hi hisegpäijugui hajim hanłm. ¹⁷Chi mŁ hiek t'äraucha hälk'a nłm k'łłnau mächdëu haajerrjö, mua mäch juapá deebarma hōor mor heem mepeerjä höbeerpi jaubaawai chadcha dau daau höbeerpäimajgui hajim hanłm. Magnaa hīchab deeum meu hich meu k'abamta hag nawe hiek'aajerrjö hiek'aju. ¹⁸Nemk'ör benen paraam gaai juau rłrbaawai k'aak'iinjä błłrjä chig habaju. Hōor t'oojem pak'ér k'äjjä hōrau döpípäiwajä błłrjä chig habaju; mag nłm dläi hīchab hōor mor masim k'łłn kőit Hēwandamag jéeunaa ham gaai juadamau rłrbarmuapai monaaupäimajui ha jaaujim haajem. Mua pārag mag nem waupi chirłmłn, mag pāachdëu wau nłm gaaimua hōraujä mŁ hiekta pārau jaau nłm k'ap hamk'iraugui hajim haajem.

Jesús hägt'ar matarr
(Lc. 24:50-53)

¹⁹Jesuu hich bŁ hogdla haajerr k'łłnag mag jaau haaipabaadeewai hich Hēwandamaucha maach Pör Jesús hich haar haujim hanaabá, hägt'ar. Mag Jesús hägt'ar pabaimaawai warre hich Hēwandam bigaau hi juachaar garta jupimajim haajem, hag nawe hichdëu hamag jaaujerrjö. ²⁰Magbaawai hi k'apeenau wëtwi chadcha hamachig jaautarrjö durrierram magwe maach peerdlajem hiek hōrag jaau wënłrrajim haajem. Mag hamau jaau wënłrrampierr hīchab hich Jesuu ham juag hoojeejim hanaabá, hag na hōrau hooba haajem nempa hamag waupi sim gaaimua. Magłm gaaimuata hōrau chadcha k'ap'ł haajeejim haajem, hamau hi hiekta jaau nłm.]